

P 212
THE PRINCESS OF WALES
SARASVATI BHAVANA STUDIES
(Reprint Series No. 4)

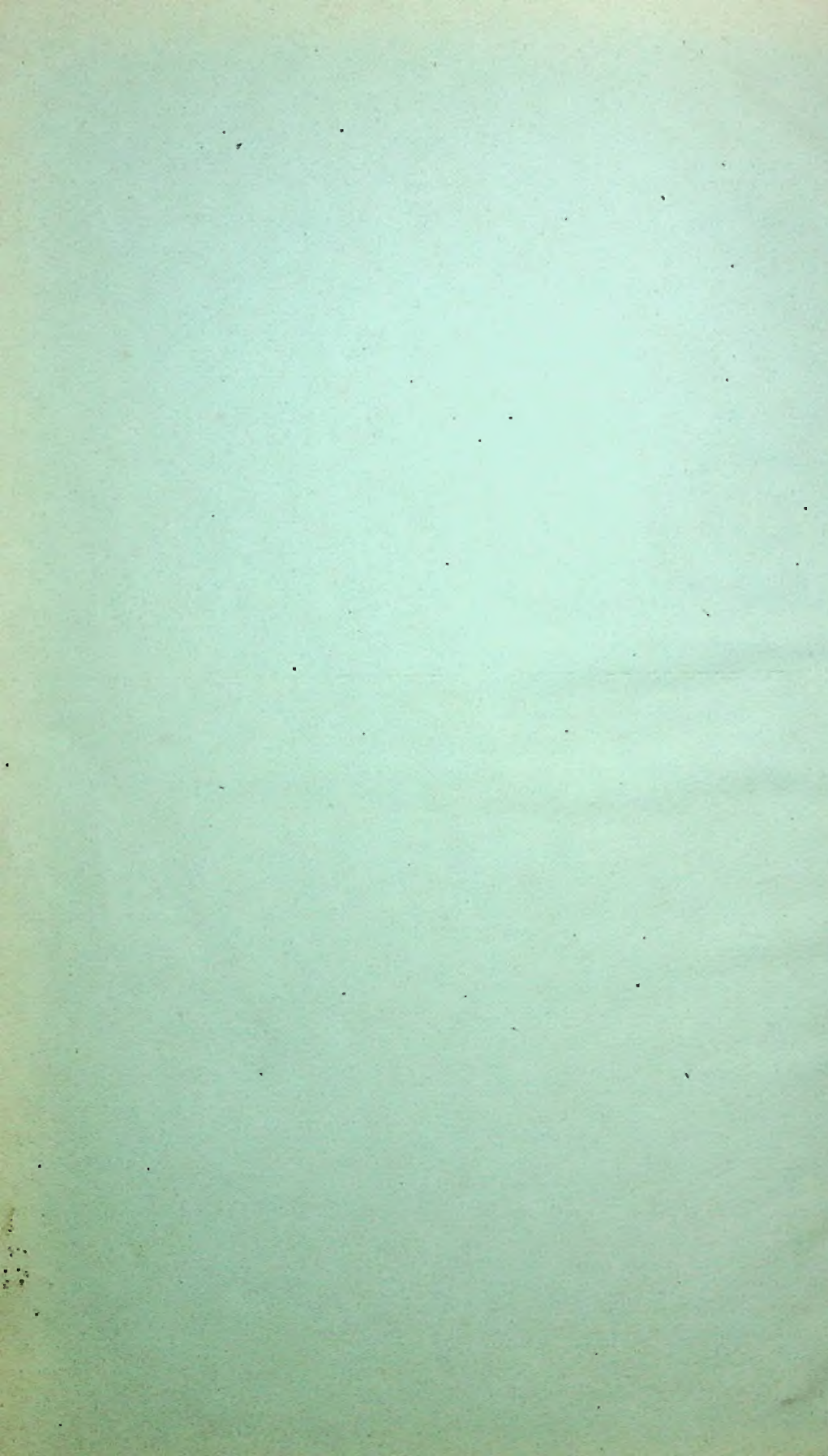
INDEX TO
ŚĀBARA-BHĀSYA

By
COL. J. A. JACOB

EDITED BY
GAURENATH SASTRI
Vice-Chancellor
Sampurnanand Sanskrit University

VARANASI
1954

THE PRINCESS OF WALES
SARASVATI BHAVANA STUDIES
(Reprint Series No. 4)

INDEX TO
ŚĀBARA-BHĀŚYA

By
COL. J. A. JACOB

EDITED BY
GAURINATH SASTRI
Vice-Chancellor
Sampurnanand Sanskrit University

VARANASI
1984

[Published under the Rare Texts Publication Scheme of
Sarasvati Bhavana Library with financial assistance provided
by the University Grants Commission]

Published by :
Lakshmi Narayan Tiwari
Librarian,
Sarasvati Bhavana Library
Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya
Varanasi

Available at—
Sales Department,
Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya
Varanasi-221002 (India).

First Edition—1100 Copies.
Price : Rs. 25-00

Printed by—
Ghan Shyam Upadhyaya
Manager,
Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya Press
Varanasi.

PREFACE

We are privileged to present before the academic world the reprint of the twelve volumes of the famous "The Princess of Wales Sarasvati Bhavana Studies" published between the years 1922 and 1954 under the authority of the Government of the United Provinces with Dr Gaṅgānātha Jha as its first editor. We are thankful to the University Grants Commission for releasing adequate funds for the publication.

The present editor takes upon himself the responsibility of reprinting the volumes according to a principle convenient and commendable to readers by putting together in one separate book the several articles from the pen of a single writer published serially in successive volumes on one subject. To mention, Mm. Gaṅgānātha Jhā's 'Studies in Hindu Law', Mm. Gopīnātha Kavirāja's 'The History and Bibliography of Nyāya-Vaiśeṣika Literature' and Notes on Religion and Philosophy' (a collection of Kavirajaji's 24 articles), which appear in Vols. I-IV and VI, Vols. III-V and VII and Vols. I-X respectively are printed in three separate books. The foot-notes in the original volumes are collected here at the end, the text mentioning

their numbers serially. And, indices which will enable scholars to consult those portions of the text where they occur, have been inserted.

Col. J. A. Jacob's articles in this volume which are serially the Index to Śābara-Bhāṣya Vol. I. and Vol. II published in the Bibliotheca Indica Series of the Asiatic Society of Bengal long ago, were printed in the Old Series as following :—

Vol. II,	pp. 5-28
Vol. III	pp. 1-39
Vol. VI,	pp. 1-18
Vol. VII,	pp. 141-166
Vol. VIII,	pp. 154-169

The complete index of the first volume of the Śābara-Bhāṣya was printed from Vol. II-VI (New Series pp. 1-92) and the index of the second volume of the Bhāṣya started from Vol. VII and went upto the entry “प्लक्षं प्रसवणं प्राप्य etc.” in Vol. VIII of the Old Series which clearly shows that this was incomplete. This index of the second volume of the Bhāṣya has been printed here in the New Series from pages 93-141.

This Index to Śābara-Bhāṣya on Mīmāṃsā Sūtras by western Indologist Col. J. A. Jacob contains the important words with their meanings and quotations from the Vedic texts with their references. Thus, it serves as a most important source-material for the study of Mīmāṃsā in particular and cultural data in general and it will

fulfil a long standing demand of the academic world for putting it in a book form.

I feel very happy to be associated with this University once again to see this important work printed in a book-form. The task of editing is indeed very difficult. And, in this context I must appreciate the invaluable services rendered by our Librarian, Shri Lakshmi Narayan Tiwari, in helping me in completing this work and seeing it through the press. Services of Shri Saligram Yadav, Asstt. Registrar of the University in this regard are thankfully acknowledged.

Gaurinath Sastri

15th March, 1984.

1992

CONTENTS

1. Index to Vol. I	1-92
2. Index to Vol. II	93-141

INDEX TO BOOKS I-VI OF SĀBARA-BHĀṢYA*

अंशुग्रह [Śatap. iv. 6. 4]. In a footnote Eggeling says that "अंशु means the *soma* plant, and hence the body of the *soma*. "This *graha* seems to consist of imperfectly pressed *soma* plants in water." (See also Śatap. iv. 1. 1. 2)—188; 379, 380.

अकर्मकरणमन्त्र (Sūtra). A *mantra* such as that in 3. 8. 15, which, not being connected with any detail of a sacrifice, does not accomplish anything (Kunte). (See करणमन्त्र) - 418.

"अक्ताः शर्करा उपदघ्नाति etc."—105.

अक्ष dice (as in विदेवनाक्ष), and an axle (as in यानाक्ष) - 776.

"अक्षी ते इन्द्र पिङ्गले दुलेरिव". An example of a *mantra* which is a mere 'useless talk' (प्रलपितं)—126.

अक्षमेऽपि पथि . क्षेमोऽयं गच्छतु भवान् - 497.

"अक्षैर्दीव्यति शीनः शेषमाख्यापयति etc."—565.

"अखण्डामकृष्णलामिष्टकां कुर्यात्"—380.

"अग्नये कृतिकाभ्यः etc." (T. B. 3. 1. 4. 1)—564.

"अग्नये क्षामव्रते etc." (B. 2. 2. 2. 4)—437.

"अग्नये गृहपतये सुतीनामष्टाकपालं etc." (Cf. T. S. 1. 8. 10. i)—562.

* This was published in the Series in two instalments, the former in Vols. II, III & VI and the latter in Vols. VII & VIII which seems to be a supplementary list.

“अग्नये छागस्य वपाया मेदसोऽनुब्रूहि”—774.

“अग्नयेऽनीकवते etc.” (T. S. 1. 8. 4. 1)—548.

“अग्नये पवमानायाष्टाकपालं निर्वर्षेत्” (T. S. 2. 2. 4. 2 and T. B. 1. 1. 5 10)—370, 372.

“अग्नये विविचयेऽष्टाकपालं पुरोडाशं निर्वर्षेत् etc.” (T. B. 3. 7. 3. 5). —737.

“अग्नये स्विष्टकृते समवद्यति” (T. B. 1. 7. 4. 4.)—342.

“अग्नाइ पत्नीवन् etc.” (T. S. 1. 4. 27. 1)—270.

“अग्नाविष्णू मवाक्रोमंष etc.” (T. S. 1. 1. 12. 1)—427.

अग्निचयन, arranging or preparing the sacrificial fire-place - 89.

“अग्निचिता पक्षिणो नाऽशितव्याः” (‘must not be eaten’)—577.

“अग्निचिद्वर्षति न धावेत् etc.” (‘should not go out when it is raining’ T. S. 5. 4. 9. 2.)—577-8.

‘अग्निं वै सृष्टम् etc.’—576.

“अग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजेत” (T. S. 5. 6. 3. 4)—507, 514.

“अग्निरिदं हविरजुषतावावृधत” (T. B. 6. 5. 10. 2)—252.

अग्निष्टुत्, a modified form of अग्निष्टोम (Śatap. x. iii. 7. 1. 3)—162.

अग्निहोत्रन्याय—648.

“अग्निहोत्रं जुहोति (or जुहुयात्) स्वर्गकामः”—89, 622.

“अग्निहोत्रं जुहोत्यादनं पचति” (where the boiling of the rice must come first, though mentioned last)—537.

“अग्निदग्नीन्विहर etc.”—551.

“अग्नीधे ददाति” (T. B. 1. 1. 6. 9)—404.

अग्नीषोमीय पशु, one of the 3 animals to be sacrificed at the Jyotiṣṭoma ; it is killed on the day preceding the sacrifice. [Śatap. iii. 6. 4. & Jhā]—373, 422 443 453.

“अग्नीषोमीयमेकादशकपालं निर्वपेत् श्यामाक etc.”—596.

“अग्नीषोमीयमेकादशकपालं निर्वपेद्ब्रह्मवर्चस्कामः” (T. S. 2. 3. 3. 3)—191.

अग्नीषोमीयरशना—378.

“अग्नीषोमीयस्य स्थानेऽग्नीषोमीयः पुरोडाशः” —432.

“अग्नेस्तृणान्यपचिनोति”—225*

“अग्न्यप्राये लिखितं द्विधा अग्न्योऽमिति बुद्धिर्भवति” (?) —146, 779.

“अङ्गादङ्गात्संभवसि etc.” (Kauṣītaki 2. 11)—512.

“अङ्गानि तु विद्यन्तत्वात्प्रधानेन उपदिश्येरन्” 514.

अङ्गापूर्वभेद, a different *apūrvā* connected with each subsidiary of sacrifice—131.

“अङ्गिरसो वा इत उत्तमाः सुवर्गं लोकमायंस्तेऽप्सु दीक्षातपसी प्रावेशयन् etc.” (T. S. 6. 1. 1. 2 modified)—321.

“अङ्गिरसो वा इत उत्तमाः सुवर्गं लोकमायंस्ते यज्ञवास्त्वभ्यायन् etc.” (T. S. 2. 6. 3. 2)—454.

अजामित्व. See “जामि वा एतद्यज्ञस्य etc.”

“अञ्जनादि यजमानो यूपं नावसृजेत् etc.” —560.

“अञ्जलिना सक्तुप्रदाव्ये जुहोति” (T. S. 3. 3. 8. 4)—107, 731.

अतिचर, to pass by, offend, be unfaithful to (in this case to a wife)—767.

* Quoted in Bhamati, p. 121.

अतिभार, great obscurity inexplicitness—183, 392, 512, 513, 588, 593.*

अतिरात्र, a *soma* sacrifice [See Eggeling's note in Vol. 2, p. 398, and Preface to Vol. 3, pp. xvii-xx]—383-6.

‘अतिरात्रे गृह्णाति षोडशिनं . . नातिरात्रे गृह्णाति षोडशिनं’ (See Jhā. on the Prābhākara Mīmāṃsā, p. 237) - 205.

‘अतिहायेडो बहिः प्रतिसमानयति’—460, 542.

‘अथ कस्मात्स्वरुर्नाम । एतस्माद्वा एषोज्वच्छते etc.’ [Śatap. iii, 7. 1. 24]—468.

‘अथ यस्य पुरोडाशौ क्षायत etc.’—680.

‘अथातोऽग्निमग्निष्टोमेनैवाऽनुयजति etc.’—189.

‘अथैतस्याष्टरात्रस्य विश्वजिदभिजितौ etc.’—748.

अत्राभ्यग्रह [See Eggeling's note Vol. 2, p. 424]—188, 379, 380.

‘अदृष्टा पदसमुदायस्य शक्तिः etc.’—34.

‘अदृष्टो योश्चतो वार्थः etc.’—137.

अधिकारन्याय—598.

अधिरथ, on a cart, a cartload (T. S. 6. 2. 1. 1)—610, 612, 614.

अध्वरकल्पा इष्टि, name of a small and optional sacrifice. (See Goldstücker) - 547.

‘अध्वरस्य पूर्वं etc.’—565.

‘अध्वर्युर्गृह्णति दीक्षयित्वा etc.’—405, 537.

* This seems rather to mean undue application. In Śaṅkara's Bhāṣya on 3.4.33 Thibaut renders it “excessive weight (?)”. See Vol. 2, p. 300.

“अनड्वाही युनक्ति”—443.

“अनतिदृशं स्तृणाति etc.” (T. S. 2. 6. 5. 2)—436.

अनवानतं यष्ट्यं [अनवानत् (√अन्, ‘without drawing breath’.

See Śatap. 1. 3. 5. 13 and xi. 1. 6. 31]—361.

अनादिष्टफले कर्मणि स्वर्गः फलम्—500.

अनारभ्यवादाः (Sūtra 3. 6. 14). “Vedic text not connected with any context” (Kunte). ‘An injunction (concerning sacrifice or Vaidika rites) not connected with the books or chapters which treat authoritatively on sacrifice etc., in the regular order” (Goldstücker)—371-2, 727.

अनारभ्यविधि—566-9.

अनारभ्य श्रूयते—326 ; with उच्यते—366, 464; with आम्नातं—624. अनारभ्याधीयते ‘in no particular connection we read etc’.—181 ; with अधीत—366.

अनारभ्योऽर्थः—381.

अनुग्रहवाद—463.

अनुदितहोम, an offering made before sunrise, (Ait. Br. V. 30. 31, Vol. 3, pp. 182, 191)—198, 203-4 554.

“अनुपूर्वं स्वहभिः पशून्समज्य etc.”—469.

“अनुबन्ध्या (अनुबन्ध्या)”. In connection with the concluding offering of the *soma* sacrifice, a barren cow called *anubandhya* (lit. ‘to be bound afterwards’) is offered to Mitra and Varuṇa” (Eggeling’s note on Śatap. 2.4.4. 14). See also Goldstücker—125, 373 (अनुबन्ध्य).

अनुमति (Śatap. 5. 2. 3. 2 & 4; T.S. 1. 5. 1. 1). “the approval or favour of the deities personified” (Eggeling)—516.

अनुमान, defined—10.

अनुयाजाः, 'after-offerings' ["oblations of clarified butter made subsequently to the chief sacrifice just as प्रयाजा, or 'fore offerings' are made antecedently to the same." Eggeling, Vol. I, p. 80. See too, 1. 8. 2. 1]—456, 509, 563.

अनुवचन. recitation of certain texts in conformity with injunctions (प्रेष spoken by other priests (MW). [See Goldstücker]—408.

अनुवाक्या (See याज्या)—256.

अनुवाद, explanatory repetition—87.

अनुषङ्ग, the connection of words in one part of a sentence with a subsequent part which requires them in order to complete the sense; one of the 3 principles of the interpretation of *mantras*. (See Goldstücker also —134.

'अन्तर्वेदि' (adverb). 'Within the sacrificial ground' (MW. and Goldstücker); 'inside the altar' (Kunte and Eggeling in 1.2.2.2). It is the opposite of बहिर्वेदि—392.

अन्त्यजनपदवासिन्—173.

"अन्यतरापायेऽन्यां कुर्वीत" (Smṛti)—768.

"अन्यदुपदधाति"—689.

"अन्त्या इष्टका उपदधाति"—574.

अन्यायश्चानेकशब्दत्वम् (1. 3. 26)—77.

(Cf. अन्यायश्चानेकार्थत्वम् in Vol. 2, pp. 32, 38, 51, quoted in Bhāmati 1. 3. 17).

अन्यार्थमपि कृतं etc. (See Maxims)—220, 491.

अन्येषु कालेष्वविहितत्वात्कृतमप्यकृतं स्यात् (See Maxims iii)—649.

अन्वाचय, 'laying down a rule of secondary importance' (See Goldstücker)—750.

अन्वाहार्य (T.S.1.7.3.1), boiled rice presented to the priest at the New and Full moon sacrifices. (See Goldstücker, and also Eggeling on 1.2.3.5)—314, 412.

“अपः प्रणयति etc.” (T. B. 3. 2. 4. 1)—477.

अपच्छेद, the breaking up of a procession of priests from the हविर्घान. [Sec Jhās Prābhākara Mīmāṃsā, pp. 231, 243; Kunte, on 6 5. 4.9 and Goldstücker]—721.

अपनय, in 6. 5. 17 and 18, means, according to Kunte, a change (of the deities of a model sacrifice)—708.

अपर आह, a different view propounded—675.

“अपरेण वेदिम्” ‘to the west of the altar’ (?)—395.

“अपशवो वा अन्ये etc.” (T. S. 5. 2. 9. 4)—103.

“अपश्यन्ह स्म वै पुरा ऋषयः etc.”—529.

अपसुब्रह्मण्य (ad i), ‘without the Subrahmanya priest’—in opp. to ससुब्रह्मण्य [See the abridged St. Petersburg, Vol. V, p. 244 and Com. on Āpast. Śrauta. xii. 23. 13]—353.

“अपहतं रक्षः” (V.S. 1. 11)—250.

“अप ह वा एष स्वर्गल्लोकाच्छिद्यते etc.” (T. S. 2. 2. 5. 4 reads अव वा etc.)—195, 437, 649, 650, 654.

अपूर्व, 109, 112—13; that connected with a प्रकृति does not belong to a विकृति sacrifice—428.

अपूर्वं कल्पयित्वा फलमवगम्येत फलं च कल्पयित्वा अपूर्वम्—497.

“अपो नाभिर्नन्दन्तोऽवमुद्यमभ्यवयन्ति” (Tāṇḍya Br. 5. 9. 3)..715.

अपौरुषेयः शब्दस्यार्थेन सम्बन्धः—11.

अप्रतिषिद्धंतन्न बाधितव्यम्—545.

अप्रसह्यकारिन्—101.

अप्राणिनः षष्ठी पञ्चम्यर्थे भवति यथा शाकस्य देहि शाकाद्देहि—468.

अप्राप्ते शास्त्रमर्थवत्—644.

अभाव, as a *pramāṇa*—10 [It is accepted by the Bhāṭṭas, but not by the Prābhākaras, See Jhā. p. 72].

“अभिक्रामं जुहोत्यभिजित्यै” (T. S. 2. 6. 1. 4)—233.

अभिघारण sprinkling of वृत्—456-7.

“अभिचरता प्रतिलोमं होतव्यम्” (T. S. 3. 4. 8.)—542.

अभिजित् (अभिमुख्येन जयादभिजित्), like उद्भिद् and विश्वजित्, is the name of sacrifice—85, 87.

अभिमर्शन, ‘touching’—390-1.

अभियुक्तवचन—757.

अभिषेचनीय [See Śatap. 5. 3. 3. and footnote on p. 68; also p. xxvi of same Vol.]—577.

“अभीवर्तो ब्रह्माम” (T. S. 7. 5. 1. 6 with अभि —492; 624 (अभिवर्त).

अभीषु, rein bridle—487 530.

“अभीषू वा एतो यज्ञस्य यदाधारौ”—447, 530.

अभ्यसूय (Nom. v. असूय), to be indignant at—768.

अभ्यातानाः, N. of certain war songs (अभ्यातच्, to aim at, shoot, M W.)—328.

अभ्युदयेष्टि, a sacrifice to be offered at the untimely rise of the Moon which vitiates a sacrifice (See Goldstücker)—701, 703, 706; (अभ्युदयेष्टि)—704, 710.

अभ्युक्षीत, 'filled'—with *soma* juice (Śatap. 3. 2. 1. 29, 31)—267.

‘अमावास्यामपराह्णे पिण्डपितृयज्ञेन चरन्ति’—525.

‘अमाषममांसं बहुसर्पिषं व्रतं व्रतयन्ति’—694.

‘अमुष्मै कामाय यज्ञा आह्वियन्ते’—507.

“अम्बुनि मज्जन्ति अलावूनि etc.”—11, 496.

“अयज्ञिया वै वरकाः कोद्रवाः etc.”—662.

“अयज्ञो वा एष योऽसामा” (T. S. 1. 5. 7. 1)—103.

“अरत्तिमात्रे विधृती करोति”—429.

“अरुणया पिङ्गाक्ष्यैः हायन्या etc.” (T. S. 6. 1. 6. 7)—2, 25, 451.

“अर्को चेन्मधु विन्देत etc.”—42.

अर्थकर्मन्, an action performed with a view to *apūrva*—a principal action as opposed to गुणकर्म—478, 480.

अर्थक्रम, sequence as determined by the sense—537, 586.

अर्थविषया हि प्रत्य बुद्धिर्न बुद्धयन्तरविषया

[“Which means that it is the *object* that is perceived and not the *cognition*—it is not the perception that is *perceived* but the object.”—Jhā’s Prābh. Mīm., p. 26, and see context]—9.

अर्थापत्ति defined—10.

अर्थेकादेकं वाक्यं—132.

“अर्धतृतीयानि शतानि दीक्षिष्यन्ते etc.”—758.

“अर्धमासानां वा एतद्वृषं यत्पञ्चरश्मिनः” (Śatap. xiii-2.5.1) 445.

अलम्बुषाः [= देशविशेषाः Nāgeśa, Vol. i. p. 52; Mahābhāṣya, i. p. 14,]—492.

अवकीर्णिन्, who has violated his vow of chastity—769.

अवकल्प, to be possible, suitable

अवकल्प्यते etc.—143.

अवकल्पिष्यते etc.—141.

अवल्पेत etc.—143.

अवकल्प etc.—148.

This verb occurs scores of times.

अवगारेण 'menacing' - 324.

अवत्त (अवदो), 'cut off'—574-5.

"अवदायावदाय ध्रुवां प्रत्यभिधारयति"—543.

अवभृथ, 'expiatory bath' (Śatap. 4 4. 5. and Śābara vii. 3. 12)—118, 480, 716, 718.

"अवभृथादुदेत्य वत्सत्वचमाच्छादयति"—747, Cf. अवयुत्यानुवाद of Bhāmātī 1. 1 23 (p. 148). Amalānanda, however, (p. 121) has अवयुत्यवाद and defines it as एकदेशस्य विभज्य यनम्.

अवयुत्यवाद, a particular statement which narrows the application of a general statement (Kunte on 3.7.33). It implies the *seclusion* (or *separating off*) of a certain number from a class.

It differs from परिसंख्या—402, 404.

अविचाय्य (√चि), without having investigated or enquired into—3.

"अविज्ञातेन गर्भेण तेन भ्रूणहा भवति"—608, 610.

"अवी द्वे घेनू द्वे" (T. S. 5. 6. 21)—443.

"अवीवृधेतां महो ज्यायो क्राताम्" (T. B. 3. 5. 10. 3)—292.

अवेष्टि, a sacrifice connected with the Rājasūya (?). In 9. 4. 3. 10 Eggeling renders 'propitiatory oblation'—172-3, 192.

अवेद्य (in sūtra), unlearned—626.

अव्यक्त [= सामान्यनिमित्त, 'a general cause' ?]. See Kunte's note on 3. 5. 33]—356.

अव्यपदेश्य, indeterminate'—10.

अश्मकाः, N. of a warrior tribe (?) (T. S. 2. 3. 7. 4)—78.

"अश्व ऋषभो वृष्णिः etc."—446.

अश्वकर्ण, as an example of अवयवाः set aside by सनुदाय—752.

अश्वप्रतिग्रहेष्टि, a sacrifice to be offered as a penalty for accepting the gift of a horse, or as Kunte puts it (under sūtra 5. 2. 3.) for 'giving away horses.' [See T. S. 2. 3. 12. 1]—329-331 557-8.

अष्टका, an oblation to the manes on 8th day after full moon. It is enjoined in Smṛti only, not in Śruti, but a Vedic *mantra* 'यां जनाः प्रतिनन्दन्ति etc.' is used with it. [For the *mantra* see Pāraskara Gṛhyasūtra p. 183 and for the translation 3. 2. 2 (p. 338) in Vol. xxix of Sacred Books of the East] 64, 65.

"अष्टसु प्रक्रमेषु ब्राह्मणोऽग्निमादधीत etc."—623.

"अष्टावुपभृति गृह्णाति" (T. B. 3. 3. 5. 5)—461, 464.

असति निमित्तविचाते नैमित्तिकं कर्तव्यम्—339.

"असन्नं वा एतद्यदच्छन्दो मम्" (T. S. 7. 3. 8. 1)—103.

"असन्तृष्णे etc." (T. S. 6. 2. 11. 3)—301.

अस्माभिः कान्तारान्निर्गतेर्देवदत्तस्य गृहे सिग्धं भुक्तं तेन वयमरुक्षाः कृताः—459.

अस्व, not possessed of property—615.

अहर्गण, a series of days — 725, 748.

‘अहिःत्वां दशति’ —479.

अहीन (न हीयत इत्यहीनः), a 12-day *Soma* sacrifice [See Eggeling Vol. 3 p. xix and footnote; also Kunte’s long note on i. 4. 14]—296, 312, 735.

“अहे बुध्निय मन्त्रं मे गोपाय etc.” (T. B. 1. 1. 1. 2. 3)—आकृति, ‘class’, defined as द्रव्यगुणकर्मणां सामान्यमात्र—78, 79.

[In Jhās Prā. Mīm. p. 153, this definition is rendered by ‘commonality of substances, properties, and actions’—whilst व्यक्ति (=असाधारणविशेषा) is ‘the receptacle of sacrifice peculiarities’]. Quoted in Vedāntakalpataru, p. 48.

‘आक्षेपे चापवादे च etc.’

“आक्षेपेष्वपवादेषु etc ”—126.

“आख्यातशब्दानामर्थं ब्रुवतां etc.”—106.

आख्यातानि, ‘Verbs’, defined in sūtra 2. 1. 4. [Such words, on the other hand, on whose utterance, the objects denoted by them are not found to be present at the time are verbs: therefore, it is by means of these that *Apūrva* should be cognised” Jhā’s trans. of Mīmāṃsā Sūtras in The Sacred Books of the Hindus. See in the context, his long note on *Apūrva*].

आख्यातिक, relating to a verb, verbal (एषां विभक्तय आख्यातिक्यः)—111.

आगुर, ‘to agree, or assent to; to pronounce the words or formularies indicating assent at a sacrificial ceremony.

यः सत्राय आगुरते (See Eggeling’s note in Vol. i, p. 149 ; Haug’s Ait. Br., Vol. 2, pp. 133-4; Āśvalāyana Śrauta. 1. 5. 4. 5)—693.

आगोरण ('सत्रायागोरणे'), pronouncing certain formularies, such as 'ये यजामहे' etc. and thereby agreeing to perform a *satra*--693-4, (Not in, dictionaries under आगुर).

"आग्नावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपेत् etc.'" (T. S. 2. 2. 9. 1)--547; (T. S. 5. 5. 1 4.--578-9.

आग्निमास्त (शस्त्र), a litany addressed to Agni and the Maruts (See Egge'ing, Vol. 2, p. 369)--509.

"आग्निमास्तादूर्ध्वमनुयाजैश्चरन्ति"--509, 518, 550, 552.

आग्नेय, not the N. of a sacrifice--93.

"आग्नेयः पशुरग्निष्टोमे आलभ्यः etc.'" (Cf. Satap. 4. 2. 5. 14)--373.

"आग्नेयं चतुर्धाकरोति"--240.

"आग्नेयजमग्निष्टोमे आलभेत etc."--384

"आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपेद्विक्रामः" (T. S. 2. 2. 3. 3. 'One desiring splendour',--191.

"आग्नेयो वै ब्राह्मणः etc." (T. S. 2. 3. 3. 3)--102.

"आग्नेयो वै ब्राह्मणो देवतया etc."--590, 593, 596.

"आग्नेयोऽष्टाकपालः" (T. S. 2. 6. 3. 3) (See, too. यदाग्नेयो etc). --660, 676.

"आग्नेय्या अग्नीध्रमुपतिष्ठते etc." (T. S. 3. 1. 6. 1 reads अग्नि-मृशेत्)--258.

"आग्नयणेष्टिः पशुः" (For this इष्टि see Satap. 2. 4. 3)--740.

"आधारमाचारयति"(T. S. 2. 5. 11. 6)--89, 140, 146.

आचमन, rinsing of the mouth (in the midst of a sacrificial performance), (See Trans of Tantravārttika, p. 172)--69.

आचार्य (वेदाध्यापनेनाचार्यो भवति)--625.

आचार्यकरण, 'acting as an *Ācārya*', (See Kāśikā on 1. 3. 36)—625.

“आचार्यवचः प्रमाणम्” (Bhāṣya on 1. 3. 11; but in the Bhāṣya on sūtra 13 it is stated that *Ācārāya* means Veda.—
“आचार्यो वेदोऽभिप्रेतः, आचिनोत्यस्य बुद्धिमिति” (“that which improves (*acinoti*) the intellect”, so Jhā on p. 242 of Trans. of Tantravārt. Cf. defn. of *Ācārya* in Vāyupurāṇa Lix 30, ‘आचिनोति च शास्त्रार्थं etc.’)—72.

आजिगमन, ‘Going to battle’—88.

आज्य, N. of a *stotra* [so called. Sung by gods before going to battle (*Āji*)—“यदाजिमीयुस्तदाज्यानामाज्यत्वम्. See, too, Śatap. X. 1. 2. 6 and note.]—87, 88.

आज्य (घृत) [According to the पूर्वपक्ष in sūtra 1. 4. 10 this synonym of घृत is given to consecrated (संस्कृत) butter only; but this is shown to be incorrect by an example from common life. It is therefore a जातिशब्द and not a संस्कारशब्द]—94.

“आज्यभागाभ्यां प्रचर्य” etc.”—346.

आज्यावेक्षण, impossible for a blind man, and he is, therefore, disqualified as a sacrificer—528.

“आज्येन पूषमनक्ति”—428.

आतञ्चन, sour curds etc. for coagulating milk (see Śatap. xi. 1. 4. 1 and footnote, and T. S. 2. 5. 3. 5)—702-3.

आतिथ्येष्टि, the ‘guest offering’ to *Soma* (Śatap. iii. 4. 1)—460, 464, 485.

“आत्मा वै पुत्रनामासि etc.” (Kaus Up. ii. 11)—512.

आत्रेय, an *Ācārya* (or priest ? see Vedic Index)—501, 565, 622.

“आत्रेयीं हत्वा भ्रूणहा भवति” under sūtra 6. 1. 7.

आत्रेयीं is said to mean आपन्तगर्भा a meaning which is rejected under sūtra 9—608, 610:

“आदित्यो वा सर्व ऋतवः etc.” — 760.

आधान (= अग्न्याधान), the setting up of the sacrifice—175.

“आधानं पौर्णमास्यां चेत् etc.” — 527

“आधायैवंजातीयकं होतव्यम्” — 766.

आनमन, ‘conciliation, propitiation (of the Gods etc.) (?) — 748.

आनमयितव्य—750.

आन्धाः, said to apply the term Rājā to a Kṣatriya even though he is not engaged in the protection of the people and the cities—172-3.

आपेक्षिक, ‘relative’ (as opp. to नैयमिक, ‘absolute, see Kumārila, p. 674)—211.

‘आमनमस्या मनस्यदेवाः’ (T. S. 2. 3. 9. 3, see Kunte on 1. 6. 7)—368.

आमनहोम, ‘an offering at which T. S. 2. 3. 9. 1, 2 are recited’ (MW). [It is a part of the सांप्रदायणी sacrifice (but in Nyāyamālāvistara this is written सांप्रहणी)]—519.

आमिजा, curds (formed by mixing sour milk with hot milk)—157, 448-9, 459.

“आमिजा पशुः”—596.

आमिजा वैश्यस्य (व्रतं) (T. S. 6. 2. 5. 3)—495, 623.

“आयुर्दा अग्ने आयुर्मे देहि” (T. S. 1. 5. 5. 3)—418.

आराच्छिष्टधर्मवत्—380.

आरादुपकारक—117, 140, 141.

- आरुणिन्याय [See J. R. A. S. for 1914, p. 299]—215, 451.
- आरे भग्ने इन्द्रबाहुबद्धयः (When a spoke is broken, a flag is to be hoisted. So Kunte)—643.
- “आर्त्तं वा एते संवत्सरस्याभिदीक्षन्ते” (T. S. 7. 4. 8. 1)—715.
- आर्यावर्तनिवासिन्—172-3.
- आर्यावर्तनिवासिभ्यः प्रमाणमितरेभ्य आचारेभ्यः (Āpast. Śrauta. xxiv. 5. 2. 7.)—175.
- ‘आर्षेयं वृणीते etc.’—629, 775.
- आलेखन N. of an Ācārya—708.
- “आवपनं वा उत्तमा चित्तिः”—574.
- ‘आशास्तेष्यं यजमान etc.’ (T. S. 3. 5. 10. 4)—639.
- आशिरत् (आशिरं=सोमसंस्कारार्थं दधि footnote by editor)
—727.
- आशमरथ्य, N. of an Ācārya—707.
- आश्रयिन, ‘having support, defendant’—447.
- ‘आश्ववालः प्रस्तरः etc.’ (T. S. 6. 2. 1. 5)—486.
- ‘आश्विनं गृहं गृहीत्वा etc.’ (Cf. Śatap. 4. 2. 5. 12)—374, 378 527.
- ‘आश्विनो दशमो गृह्यते’—542, 586
- “आहार्यपुरीषां पशुकामस्य वेदिं कुर्यात् (Āpast. Śrauta. 2. 3. 5. पुरीष is loose earth or rubbish)—504.
- आहिताग्नि (and अना०)—196, 442, 737.
- ‘आहिताग्निमग्निभिर्दहन्ति यज्ञपात्रैश्च”. (See Āśvalāyana Gṛhya. 4. 2. 1 and यज्ञपात्र *infra*)—442, 739.
- “आहिताग्निर्न क्लिन्नं दार्वं दध्यात्”—576.
- “आहिताग्निर्वा एष योज्ज्वलहोत्रं जुहोति etc.”—196.
- आह्नीनेबुकादयः—73-4.

[स्वस्वकुलगतं करंजाकर्णस्थित्वावरदेवतापूजादिकमाह्वीनेषुकः] शब्देनोच्यते.

So Nyāyamālāvistara on Sūtras 1. 3. 15-23. See, too, Tātparyatikā, p. 31 when it is called आह्वीनेषुकादि]

इक्षुखण्ड—454.

इच्छयात्मानमुपलभामहे—20.

इडा, 'the remnants of the offerings', so Jhā on p. 268 of Prā. Mim. —342, 676.

'इडामुपहूयति' (T. S. 2. 6. 7. 3)—342.

'इतः पश्यसि धावन्तं etc.'—498.

इतरत्रापि तुल्यायामाकांक्षायां नास्ति विनिगमनायां हेतुः—293.

इतरेतराश्रय (said of फल and अपूर्व —497.

"इति ह स्माह वक्तुं वाष्णिर्मषान्मे पचत etc." (Śatap. 1. 1. 1. 10; but here and in Brh. Upa. it is found as वक्तुंवाष्णि—753.

इतो ब्राह्मणा भोज्यन्तामितः परिव्राजकाः (See ब्राह्मणपरिव्राजकन्याय in Maxims i)—131.

"इदं कामस्यैतावतीरनुब्रूयात् etc."—234.

"इदं क्रत्वर्थमिदं भक्ष्यार्थं etc."—748.

इदं च वाचनिकं निमित्तं—177.

"इदं ब्राह्मणः etc." (T. B. 3. 3. 8. 8)—339.

इन्द्रपीत, certain *mantras* contained in T. S. 3. 2. 5. 2—266.

See J. R. A. S. for 1914, p. 299.

इन्द्रबाहु in आरे भग्ने इन्द्रबाहुर्बद्धव्यः, Kunte renders it 'a flag' (?)] —643.

'इन्द्रस्य तु वीर्याणि प्रवोचम्' (T. B. 2. 5. 4. 1,—123.

"इन्द्राग्नीं नवति पुरः" (R. V. iii. 12. 6)—256, 283.

"इन्द्रानी रोचना विवः" (R. V. iii. 12. 9)—256, 283.

'इन्द्राय राज्ञे सुकरः' (T. S. 5. 5. 11)—499.

"इन्द्राय रथन्तराय etc." (T. S. 2. 3. 7. 2)—347.

"इन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्यूध्यते यः सोमं वमति" (Cf. T. S. 2. 3. 2. 6. 7)—334.

"इयं वाव प्रथमा चित्तिरोषधयः etc." (T. S. 5. 6. 10. 2)—523.

"इयं वै समिध्यमानवती etc."—570.

"इयं गौः क्रतव्या देवदत्तीया etc.", as an example of popular *Vidhi*—50

इष्टकाः (वज्रिणी चित्रिणी etc.)—380.

"इह एव सत् तत्र सन्तं त्वग्ने" (I being here bow to thee, Agni, there)—418.

"ईजाना बहुभिर्यज्ञैः etc." (See Vedic Index)—567.

ईषाचक्रादि (ईषा = the pole or shaft of a cart)—776.

"ईषामालभेत"—181.

उक्थ्य, a form of the Jyotiṣṭoma (See Eggeling, Vol. 2, pp. 320, 397 and Vol. 3, pp. xiv-xvi)—303, 383-6; a cup for *soma* juice (Śatap. 4. 2. 3)—555. Cf. Āpast. Śrauta. xxi. 6. 16.

"उक्थ्यो वैरूपसामा etc." (Eggeling Vol. 3, p. xx)—434.

उखासंभरण—566.

उख्य, a fire-pan (to be carried, tied about with fire in it, for a year by one who is to perform अग्निचयन. See Eggeling, Vol. 3, pp. 263-269)—521-2.

"उग्राणि ह वा एतानि हवींषि etc."—143.

"उग्रोऽयुग्रस्त्वं देवेषु etc." (Cf. T. S. 2. 3. 9. 3) Āpast. Śrauta. xxiv. 1.8—519.

"उच्चैर्ऋचाक्रियते etc."—278.

"उच्छिन्नष्टि, न सर्वं जुहोति"—347.

उज्जिति, N. of *mantras* beginning with the words अग्निरेकाक्षरेण etc. in V. S. ix. 31—419.

“उज्जिती यंजमानं वाचयति” (Śatap. v. 2. 2. 16, and note)—419.

“उत यत्सुन्वन्ति सामिघेनोस्तन्वाहुः”—393.

उत्कर्ष, omission, putting off (नियतानामनुत्कर्षः sūtras 6. 5. 38, 39)—716.

“उत्तरार्धात्स्विष्टकृते समवद्यति” (Cf. T. S. 2. 6. 6. 5)—342, 348, 454.

“उत्तरेज्जनौ पयोग्रहान् जुहूति etc.” (See J. R. A. S. 1914, pp. 300 and 733)—347.

“उत्ताना वै देवगवा वहन्ति”, ‘the cows of the gods walk on their backs’ [Jhā’s transn. in Tantravārttika, pp. 325-8. The sūtra is Āpast. Śrauta. xi 7. 6. which reads हि instead of वै]—78.

“उत्तिष्ठन्न्वाह अग्नीदग्नीन्विहर” (T. S. vi. 3. 1. 2) —251.

उत्सर्ग, ‘throwing into the sacrificial fire’—396; presentation (to a god etc.)—703, 719, 774.

उत्सूत्रिक (‘उत्सूत्रिका पक्षव्यावृत्तिः’)=‘Not contained in’, or, ‘apart from, the sūtra’, (?)—776 [See Kielhorn’s explanation of the उत्सूत्र of Mahābhāṣya Vol. I p. 12, in his article on Māgha ii. 112 in J. R. A. S. 1908, p. 499. The word recurs, too, in Vācaspatimīśra’s ṭīkā on Yogabhāṣya iv. 15 and in Bhāmati 2. 2. 171 and Tattvadīpana]—325.

उदमेघ, N. of a man (Kāśikā 6. 3. 7)—172, 352.

उदवसानीयेष्टि, a completing oblation consisting of a cake baked on five pans and offered to Agni (Śatap. iv. 5. 1. 13, and footnote)—718.

उदितहोम, an offering made after sunrise [Ait. Brāh. v. 30, 31 (Vol. 3. pp. 182, 191)]—198, 203-4, 554.

“उद्गाता आत्मने वा यजमानाय वा ये कामं कामयते etc.”—417.

“उद्गातारो नापव्याहरेयुः etc.”—353.

“उद्गीथ उद्गातृणां etc.”—407.

उद्भिद, N. of a sacrifice—85-87.

उद्वृषभयज्ञ [ज्येष्ठमासस्य पूर्णमास्यां बलावदान्भ्यर्च्यं धावयन्ति सोऽयमुद्वृषभयज्ञः, [Mādhava on 1. 3. 15 to 23]—73, 74.

“उपक्रमप्रभृति अपवर्गपर्यन्तमाह”—640, 665.

उपक्रान्तस्य समापनं कर्तव्यम्, holds good even in the case of काम्येष्टि—640-1.

उग, an assistant singer—401.

उपग्रह (?),—639.

उपदंशन and उपदक्षित, apparently used in the sense of ‘indication’ and ‘indicated’—a sense which it seems impossible to derive from दंश्. The Dhātupāṭha gives a root दंश्, meaning ‘to speak’ (भाषार्थः) and ‘to shine’ (भासार्थः) and Monier Williams gives also the meaning ‘to show’ as derived from a Prākṛta word. Śābara has clearly used the word in this last sense.

“उपनयस्ति सृभिर्जुहुयात्”—765.

उपभृत्, one of the 3 sacrificial spoons—460, 564.

उपमान, defined—10.

उपरत्राः, four ‘sounding-holes’ over which the *soma* is pressed, so called from their increasing the sound of the pressing stones. [See Śatap. 3. 5. 4. T. S. 1. 3. 2. with Com. and Āpast. Śrauta. XI. 11. 1 etc.]—427.

उपवर्ष, an ancient commentator—13.

उपवेश, a 'shovelling-stick', a shovel—(see Śatap. 1. 2. 1. 3 and note)—473, 699.

“उपव्ययते देवलक्ष्ममेव तत्कुस्ते” (T. S. 5. 11. 1)—234.

उपशय, one of the 11 sacrificial posts (T. S. 6. 6. 4. 4; for the number eleven see Śatap. iii. 7. 1. 22 and iii. 7.2.1) —94.

उपसदिष्टि, the *upasadiṣṭis* consist of 3 offerings of *ghee* to Agni, Soma, and Viṣṇu, and are performed daily for 3 days ordinarily, but sometimes for 6 or even 12 [Śatap. 5. 4. 4; and see my note in J. R. A. S. 1912, p. 745]—518, 569.

“उपस्तृणात्याज्यं हिरण्यशकलं etc.” (Cf. Ait. Br. ii. 14)—458.

उपस्था (आत्मनेपद), ‘to worship’ [“इन्द्र उपस्थातव्य”, “इन्द्रमु-
पतिष्ठेत”, “उपस्थेयमेदात्”, “गार्हपत्ये उपस्थीयमाने”]—287.

उपस्थान, ‘worship’—418.

“उपहव्योऽनिरुक्तः etc.”—200, 206.

“उपहूत उपह्वयस्व”, thou who art invited (to drink) invite thou—358.

उपहोमाः—565.

उपांशु, in a low tone—430.

उपांशुयाज, ‘a low-voiced oblation—at which the prayers are uttered in a low tone [Eggeling on Śatap. 1. 7. 2. 8. and 2. 4. 3. 8.]—89, 144, 342-3, 547, 705.

उपाकरण, the bringing in and preparing of an animal for sacrifice [see Kunte on 3. 6. 18. and Jhā, p. 291] —375.

उपाधि—502-3.

उपाय (= उपनयन in sūtra 6. 2. 22)—647.

“उपास्मै गायता नरः” (R. V. ix. 11. 1) —299.

“उपोत्तेऽन्यग्रहाः साद्यन्ते” (T. S. 6. 5. 2. 2) (उपवप् to fill up with earth)—378.

उभयतोदन्त्, having teeth on both jaws [See Śatap. 1 6. 3. 31 and उभयादन्त् in Vedic Index where it is rendered ‘having incisors in both jaws’]—744.

उभयमिह चोदनया लक्ष्यते अयनिर्यश्च (quoted in Nyāyamañjarī p. 268)—5.

उभाभ्यां बाहुभ्यामिभूतस्यति न च यौगपद्येन । यदा दक्षिणेनास्यति तदा सव्येन धनुःपृष्ठं नमयति एवं यदा पुरुषप्राधान्यं तदा यागस्य फलस्य वा गुणभावो गम्यते—637.

“उल्मुकैर्ह स्म पूर्वे etc.” (Āpast Śr. xix 27. 17)—127, 753.

“उष्णिक्कुक्षौ ध्याये” —570.

ऊर्ध्वपात्र (यज्ञपात्रे उलूखलादी, so Vācaspatyam see-Yājñ. Smṛti i. 182)—152.

“ऊर्ध्वपुटरैपयन्ति (वाजपेये) [Cf. Śatap. v. 2. 1. 16 when we find अथैनतूषपुटरैरनुदस्यन्ति which Sāyaṇa explains thus :— ‘ऊर्ध्वपुटैः । ऊर्ध्वक्षेत्रपांसव ऊषाः तानश्वत्थपत्रैः पुटीकृत्य तैः पुटैर्यूपेऽवस्थितं यजमानमभिलक्ष्योदस्यन्ति ऊर्ध्वान् प्रतिदिशं प्रक्षिपेयुः’]. Egge-ling renders it ‘bags of salt,’ and they are thrown up to the sacrificer, who, with his wife, is mounted ‘on a ladder placed against the यूप. See, too, Vedic Index, S. V. ऊर्ध्व]—411.

ऊह, ‘modification’, change made in a *mantra* etc. when transferred from an original (प्रकृति) to a modified (विकृति) sacrifice—128.

ऋक्, comprises *mantras* divided into metrical feet [‘यत्र पादकृता व्यवस्था स मन्त्र ऋग्नामा’]—128.

“ऋग्भिः प्रातर्दिवि देव ईयते etc.” (T. B. iii. 2. 9. 1)—279.

ऋजीष, the *soma* plant after the juice has been extracted [Eggeling in Śatap. iv. 4. 5. 3 renders it *soma-husks*]—489.

ऋणत्रय, of the 3 highest castes (T. S. 6. 3. 10. 5)—651.

ऋतव्याः, a particular kind of bricks (T. S. 5. 3. 1. 1)—542.

‘ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां ददाति’—404

ऋत्विज् (ऋतौ यजन्ति ते ऋत्विजः) (See Vedic Index,—402-3.

“ऋद्विकामा उपेयुः”—634

“ऋषयोऽपि पदार्थानां नान्तं यान्ति पृथक्त्वशः”—125.

“एकं वृणीते द्वी वृणीते etc.” Āpast. Śr. 24. 5. 7.)—629, 775.

एकदेशत्व, being a part of a whole and representing it (e. g., जावली, the tail of an animal, in Śatap. iii. 8. 5. 6, stands for the whole animal) —299.

एकपात्र, having one and the same cup (from which to drink *soma*)—359-60.

‘एकयूपे एकादशपशवो नियोज्याः’—528

एकवाक्यत्व—131-3.

एकवाक्यभाव—438.

“एकविंशतिमनुब्रूयात् प्रतिष्ठाकामस्य” (T. S. 2. 5. 10. 2)—570.

“एकविंशेनातिरात्रेण प्रजाकामं याजयेयुः” (Cf. T. B. 2. 2. 4. 7)—544, 571.

‘एकस्मै वा अन्या इष्टयः कामायाह्वियन्ते’—504.

‘एकादशप्रयाजान्यजति’ (T. S. 6. 3. 7. 5)—568.

‘एकादशानुयाजान्यजति’ (T. S. 6. 3. 4. 6)—568.

‘एका दीक्षा तिस्र उपसदः etc.’—12.

“एका देया षड्देया etc.”—751.

- “एकाष्टकायां क्रयः सम्पद्यते” (T. S. 7. 4. 8. 2.)—714.
- “एकाष्टकायां दीक्षेरन् etc.” (T. S. 7. 4. 8. 2.)—714.
- “एको मम”, ‘one for me’ (Śatap. 1. 5. 4. 12)—540.
- “एतद्वै देवानां रूपं यदुदगयनं etc.”—770.
- “एतद्वै दैव्यं मधु यद्वृतम्”—79.
- “एतया निषादस्थपतिं याजयेत्” (Āpast. Śr. 9. 14. 12)—632, 768.
- “एतया पुनराघेयसमितया इष्टया etc.”—718.
- “एतस्माद्यज्ञादन्ये यज्ञक्रतवो विह्वियन्ते”—583.
- “एतावता वाव ऋत्विज आनेया अपि वा सर्वस्वेन”—750.
- “एतावता हैनसाऽयुक्तो भवति”—439-40, 646.
- “एतावता हैनसाऽवियुक्तो भवति”—328.
- “एते असृग्रमिन्दवः etc.” (R. V. ix. 62. 1)—297-8, 636, 640.
- “एतेन राजपुरोहितौ सायुज्यकामौ यजेयाताम्” (Cf. Tāṇḍya Br. xix. 17. 4)—298. 615, 730.
- “एवमसौ तस्मै त्रैवर्णिकायोपनतः etc.” (said of the Śūdra : उपनत = ‘surrendered,’ ‘allotted to’)—746.
- “एष वाव प्रथमो यज्ञो यज्ञानां यज्ज्योतिष्ठोमः”—199, 304, 581.
- “एष वै देवरथः etc.” (T. S. 2. 5. 6. 1)—511, 588.
- “एष वै हविषा हविर्यजते etc.” (T. S. 3. 3. 4. 2), (Āpast. Śr. xiv. 13. 2)—188, 573.
- “एषा वा अनाहिताग्नेरिष्टिर्यञ्चतुर्होतारः”—762-5.
- ऐङ्प्राशित्रसौविष्टकृदादीनि—338.
- ऐतिशायनाऽचार्य [Cf. the ऐतिशायन of Ait. Br. vi. 33, and see Vedic Index]—327, 607.
- ऐदमर्घ्यं (in sūtra)—85.

“ऐन्द्रं दध्यमावास्यायाम्” (T. S. 2. 5. 4. 1)—377.

“ऐन्द्रं पयोऽमावास्यायाम्”—377.

ऐन्द्रवायवग्रह (Śatap. iv. 1. 3, and iv. 1. 5. 19)—348, 378.

The same with प्रजाकामः (T. S. 2. 2. 1. 1)—191, 500, 656.

“ऐन्द्राग्नमेकादशकपालं निवपेत्” (T. S. 2. 2. 1. 2)—256, 580, 595.

“ऐन्द्राग्नमृतुपात्रेण गृह्णाति” (T. S. 6. 5. 4. 1)—275.

ऐन्द्रीन्याय—240.

“ऐन्द्रया गार्हपत्यमुपतिष्ठते” (T. S. 1. 5. 8. 3)—284.

“ऐभिरग्ने सरथं etc.” (R. V. 3. 6. 9)—271.

औत्पत्तिक, original, eternal, constant—7, 649.

औद्गात्र (the chapter relating to *udgātṛ* priest and which contains directions for the *āyēn* sacrifice)—410.

औदुम्बर्वाः सर्ववेष्टनं (The covering of the whole of the sacrificial post with cloth, as enjoined in *Smṛti*, clashes with Vedic direction which directs the mere touching of the post. See p. 143 of transn. of *Tantravārttika*)—66, 68.

औपवसथ्येऽहनि, ‘on] the day preceding the *soma* sacrifice’ [उपवसथ = ‘a preliminary fast-day’, the day of preparation previous to a sacrifice. For a fanciful explanation of the word, see Śatap. Br. 1. 1. 1. 7 and Eggeling’s note]—374, 377.

औपानुवाक्य काण्ड, the *Upānuvākya* section of T. S. (See Tait. Āraṇyaka 1. 22. 11, and Com.)—573, 575.

कटे भुंक्ते कांस्यपात्र्यां भुंक्ते—107.

“कण्टकैर्वितुदन्ति”—411.

“कतमानि वा एतानि ज्योतीषि etc.” (T. B. 1. 5. 11. 1)—535.

कदर, N. of a tree that may be the substitute for खदिर
671-2.

“कदाचनस्तरीरसि etc.” (T. S. 1. 5. 8. 4.)—285.

“कपालेषु पुरोडाशं श्रपयति” (T. S. 2. 3. 6. 2)—452.

“कपालेषु श्रपयति etc.”—214.

कपिञ्जल (See Eggeling's note on Śatap. xiii. 5. 1. 13)—443.

कंवलनिर्णोजनवत्, (see Maxims)—160.

करणमन्त्र is “that which regulates sacrificial operations.

That which is mostly chanted in the course of a sacrificial operation is an अहर्मकरगमन्त्र” (Kunte on 3. 8. 25)—425-6.

कर्मकर, a servant—664-5.

“कर्णायाम्या अवलिप्ता रौद्राः” (V. S. XXIV. 3)—445.

कर्माणि of 2 kinds, viz., गुण (subsidiary) and प्रधान (primary or principal)—113, 114.

कलञ्जन्याय—644.

कल्पसूत्र (of inferior authority to श्रुति)—72-3.

“कवतीषु स्तुवते etc.” (Cf. T. S. 7. 5. 5. 2)—122.

“कश्चिच्चक्षुष्मान् स्वयं रूपं पश्यति etc.”—22.

“काकोऽप्यागच्छन्निवार्यते” [= काकदधिघातकन्याय]—226.

काण्डक्रम [= स्थानं]—537.

काण्डानुसमयन्याय—558.

कास्येष्टि, being unconnected with another sacrifice may be performed whenever there is a desire for the worldly advantage to be obtained by it—430.

कारण (sūtra 1. 4. 21), 'instigator' not cause. See Jhā's transn.--99.

कारीरी, a sacrifice to produce rain--197.

कार्षापणे दत्ते पादोऽपि दत्तो भवति--751.

कार्षाजिनि (in sūtras)--501, 757.

काष्ठं दह्यमानस्य तृणस्य नोपकारे वर्तते तृणन्तु काष्ठस्थोपकुर्यात् - 699.

काष्ठाहरण--501-2.

'किं ते कृण्वन्ति कीकेटेषु गावः' (R. V. iii. 53. 14)--58.

'किमत्र भद्रं तन्नौसह' (T. S. 1. 3. 2. 1.)--427.

किमृषिणा देवदत्त एव भोजयितव्यः--47.

कुटर्, 'a cock'--207.

कुण्डयागिनामयनम्, one of the great sacrifices lasting a whole year, at which the *Agnihotra* is to be offered for a whole month' [Thibaut's note on Vedānta-sūtra 3. 3. 40 (p. 250), and see Tāṇḍya Br. xxv. 4 and Āśvalāyana Śrauta. xii. 4]--190, 422, 526.

"कुर्यात्क्रियेत कर्तव्यं भवेत्स्यादिति पञ्चमम्", the first line of a *śloka* giving विधिलक्षण (quoted in Bhāmati 3. 4. 21) For these 'one day' sacrifices, see Eggeling, Vol. 3, p. xii.--490.

कुलाययज्ञ, an *Ekaha* sacrifice at which a king and his priest may belong to different *Kalpas*. 297-8, 730.

कुशल, defined as cleverness in cutting कुश grass (?)--752.

'कूटं दक्षिणा' ('कूटं हि निषादानामेवोपकारकं न आर्याणाम्' Āpast. Śraut. ix. 14. 14). Kunte reads कूटा 'a hornless cow', as in T. S. 1. 8. 9. 1--633.

कूर्म (The *puroḥṣa* became a tortoise, and was running away ! T. S. 2. 6. 3. 3. : Śatap. 1. 6. 2. 3. 4)--455.

कृतभाण्डादि—744-5.

कृत्वाचिन्ता—126 [274], 339 718, 774, 779.

कृष्णं, the black part of the eye—415.

“कृष्णविषाणया कण्डूयति” (T. S. 6. 1. 3. 8)—638.

कृष्णविषाणा, ‘the horn of a black antelope’ (used by the priest for scratching himself and finally thrown into the चात्वाल) (T. S. 6. 1. 3. 8)—478-9.

“कृष्णाजिनेन दीक्षयति” (T. S. 6. 1. 3. 2)—578.

“कृष्णा भौमाः etc.” (V. S. xxiv. 10)—445.

क्लप्ति, N. of 6 *mantras* beginning with the words आयुर्यज्ञेन कल्पतां in V. S. ix. 21. (See Śatap. 5. 2. 1. 3 on which Eggeling says--“This term, literally ‘success, accomplishment’, is technically used to denote the succeeding formulas containing the verb ‘klp’ to succeed, prosper,’ as well as the oblation made therewith.”)—419.

“क्लृप्तीयंजमानं वाचयति” (Śatap. 5. 2. 1. 3, and see above) —419.

“केशश्मश्रू वपते etc.” (T. S. 6. 1. 1. 2)—413, 487.

“कैकेयो यज्ञं विवित्सन्दालभ्यमुवाच etc.”—507.

कोद्रवाः—602.

क्रत्वर्थ, something which serves the sacrifice (क्रतवे यः स क्रत्वर्थः पुरुषाय यः स पुरुषार्थः)—435-6.

क्रम, sequence of words in a sentence as determining its meaning (स्थान = क्रम)—256, 283-4.

क्रयविक्रयसंयुक्ता हि स्त्रियः, पित्रा विक्रीयन्ते भर्त्रा क्र्रीयन्ते—610; but see 612.

क्रीतराजक, one who has purchased *soma* (See p. 143 of transn. of Tantravārttika)—66, 68, 711.

- तीति सोमे मैत्रावरुणाय दण्डं प्रयच्छति" (T. S. 6. 1. 4 2)—478.
- क्लोमन् 'the right lung'—460.
- "क्लोमा चोर्ध्वं वैकर्तनं च शमितुस्तद्ब्राह्मणाय दद्यात् etc." (Ait Br. vii. 1)—400.
- "क्वचिन्मुष्करा भविष्यन्ति"—777.
- क्व नु खलु मुशालिनो माणवका गङ्गामावतरेयुः—479.
- क्षामेष्टिन्याय—680.
- 'क्षौमे वसानावग्निमादधीयाताम्—298, 615.
- खदिर—667-8, 671-2.
- 'खनन पुरीषां [वेदि] प्रतिष्ठाकामस्य" (Cf. Āpast. Śrauta. 2. 3. 5. 6) —504.
- खलि, oil cake—307.
- 'खादिरं दीर्यकःमस्य यूषं etc."—488, 490, 493.
- 'खादिरे [पशु] बध्नाति etc."—466, 493, 667.
- गर्गा शतं दण्ड्यन्ताम्—223.
- गर्भदास, a slave by birth—208.
- "गर्भाष्टिषेष् ब्राह्मण उपनयीत"—651.
- "गर्भिणयो भवन्ति" (T. S. 2. 1. 2. 6) [For a new theory as to the meaning of this, see Dr. Barnett's notice of a book, in J. R. A. S., 1909, p. 473]—446.
- गवामयन, a sacrificial session, the performance of which lasts a year (Śatap. iv. 6. 2. and note to xii. 1. 2. 1)—713, 759.
- "गायत्र्या त्वा शताक्षरया संदधीत"—680.
- गार्हपत्यन्याय — 246.
- गुणवाद, 'a statement meant figuratively' (M W), 'indirect application' (Jhā)—45.

गुणविवि, injunction of a secondary matter —87-90, 95, 108.

गुणानां च परार्थत्वादसम्बन्धः समत्वात्स्यात् (Sūtra 3. 1 22). Cowell translates thus in Śāṇḍilya Sūtra i. 19, p. 26: "subsidiary portions of a sacrifice stand as such on the same level, and so cannot be connected with each other".

"गुरुः पशुः पशुः etc." —647 650.

"गृहीतान्ग्रहानृत्विज आददते etc." [Āpast. Śr. 1. 16. 3] —346.

"गोदोहेन पशुकामस्य प्रणयेत्" —370, 436, 491, 502.

गौण, defined (See too p. 101) —243-6.

ग्रहं वा गृहीत्वा चमसं वा उन्नीय स्तोत्रमुपाकरोति" —535.

ग्रहैकत्वन्याय (See Maxims) —224.

"ग्रामकामो यजेत" —640.

ग्रावस्तुत, one of the 10 priests at an Agniṣṭoma Sacrifice—the extoller of the stones for pressing the *soma* plants. (See Eggeling's notes on Śatap. 1. 8. 1. 21 and 4. 3. 3. 1.) —353.

घटीयन्त्र —541.

घृतं शिरसि निहितं मनुष्याणां सुखकरमेव —318.

"घृतं देवानामस्तु पितृणां, etc." (T. S. 6. 1 1. 4) —317.

चक्रवाकस्तनी ... नदी —61.

"चक्षुर्विमित आदध्यात्" (T. B. 1. 1. 4. 1 reads निमित्त) —624.

"चक्षुषी वा एतौ य. स्य यदाज्यभागौ" (T. S. 2. 6. 2. 1) —487, 530.

"चतुर्गृहीतं वा एतदभूत्" —463.

"चतुर्गृहीतं जुहोति" (T. S. 5. 1. 1. 1) —345.

"चतुर्गृहीतान्याज्यानि भवन्ति etc" —460, 464.

"चतुर्जुह्वां गृह्णाति" —(T. B. 3. 3. 64) —4. 61.

“चतुर्थोत्तमयोः प्रतिसमानयति”—542.

“चतुर्दशपौर्णमास्यामाहुतयः हूयन्ते”—442 534.

चतुर्धाकरण, dividing into 4 parts - 676.

“चतुर्विंशतिमान हिरण्यं दीक्षणीयायाम्”—536.

चतुर्होतृ formulas, so called from four priests (Agnidh, Adhvaryu, Hotr, and Upavaktr) being mentioned in them (Śatap. 4. 6. 9. 18 and note)—390. 762.

“चतुर्होत्रा पौर्णमासीमभिमृशेत् etc.” (Cf. Āpast. 2. 11. 5)—390, 533.

“चत्वारो वै महायज्ञाः etc.”—526.

“चमसांश्चमसाध्वर्यवे प्रयच्छति”—357, 409.

चमसाध्वर्यु (Śatap. 4. 2. 1. 29 and foot note)—357, 348—9 409.

‘चमसाध्वर्युर्नृणीते’—398.

चमसिन् (See Eggeling’s note on Śatap. 4.2.1.31)—349, 356:

चषाल, a ‘head-piece’, a ring on the top of the यूप generally of wood, but occasionally of *Dongh*. (See Eggeling’s note to 3. 7. 1. 3 and 5. 2. 10. In the Vedic Index it is defined as “the monster-shaped top-piece of the sacrificial post”)—528.

चतुर्मास्यानि, the 3 four-monthly or seasonal sacrifices (Śatap. 2.5.1) (See Vedic Index)—96, 157.

चात्वाल the pit from which the earth has been taken to form the high altar, and into which the कृष्णविषाण etc. are thrown on the conclusion of a sacrifice (See Eggeling on Śatap. 3. 5. 1. 26)—478.

‘चात्वाले कृष्णविषाणं प्रास्यति’ (T. S. 6. 1. 3. 8 and Śatap. 4. 4. 5. 2)—478, 638.

चारुसंरवाः (कादम्बाः)—33.

“चित्पतिस्त्वा पुनातु etc.” (T. S. 1. 2. 1. 2)—135.

“चित्रया यजेत पशुकामः” (T. S. 2. 4. 6. 1)—87, 506.

चित्रापूर्णमास of T. S. 7. 4. 8. 2. refd. to as चैत्रीपौर्णमासी—713-14.

“चित्रिणीरूपदधाति”—573-5.

चोदक, ‘a *codaka*—text enforces the performance of a function along with its subordinate parts’ (Kunte on 3. 7. 51 and 5. 1. 17)—411, 547.

चोदना (= क्रियाया अभिधायकं वाक्यम्) [in these 2 sūtras Kunte renders it an original statement’. Should it not rather be ‘originative’? —108, 691, 701.

चोदना भूतं भवन्तं भविष्यन्तं....एवं जातीयकमर्थं शक्नोत्यवगमयितुम्
(Quoted in Nyāyamañjarī, p. 135)—4.

छत्रिन्याय—105.

छाग may mean अश्व ‘having the Jagat as its Sāma Āpast. Śraut. xii. 14. 1)—168.

जंजम्बमान (जम्बु to yawn), (See T. S. 2. 5. 2. 4)—321-2.

जन्मान्तरानुभूतं न स्मर्यते—65.

जरद्गव—38, 498.

* जरामयं वा एतत्सत्रं यदग्निहोत्रं—194, 196.

जाघनी, the tail of an animal (as used in Śatap. 3. 8. 5. 6; it is said by the *pūrvapakṣin* to stand for the whole animal—एकदेशत्वात्)—299.

“जाघन्याः पत्नीः संयाजयन्ति” (Śatap. 3. 8. 5. 6; ‘they perform the *Patnisamyājas* with the tail (of the victim)’ [See, too, Eggeling’s note in Vol. I, pp. 75 & 256)—299.

जातस्य पुत्रस्य क्रीडनकं, (in x. 3. 5 we have यस्य नास्ति पुत्रो न तस्य पुत्रस्य क्रीडनकानि क्रियन्ते)—564.

जातेष्टिन्याय—511.

जात्यन्ध, (जात्यन्धानामिव वचनं रूपविशेषेषु, p. 4; the Vedic Index omits this sense of जामि altogether. See J. R. A. S., 1914 pp. 301, 732)—4, 64-5.

जामिता दोष, the fault of repetition, sameness, similarity. In Śatap. 1. 3. 2. 8 Eggeling renders जामि 'a repetition' and in 1. 6. 3. 27 'sameness' and 'repetition'. On this latter passage Sāyaṇa says :— 'एकरूपं यद्वस्तुद्वयं तद्विलक्षणेन वस्त्वन्तरेणाव्यवहितं तद्वचनधानेन तद्वस्तु जामि भवति; in Nirukta iv. 20 (Vol. 2, p. 460) and x. 16 (Vol. 4, p. 67) जामि is said to have the three meanings भगिनी, बालिश, and पुनरुक्त. (See too Śabara on x. 8. 63 where he explains जामि by सादृश्य. See too Bhāmāti, pp. 77 and 642) —145.

“जामि वा एतद्यज्ञस्य क्रियते यदन्वञ्चौ पुरोडाशौ, उपांशुयाजमन्तरा यजत्य-जामित्वाय” (T. S. 2. 6. 6. 4). Sāyaṇa's Bhāṣya on this *mantra* is as follows :—“यदन्वञ्चौ उपक्रमगतावाग्नेयाऽग्नीषोमीय-पुरोडाशौ स्यातामेतेन यज्ञस्य जामि आलस्याय क्रियेत । अत आलस्यपरि-हाराय तयोः पुरोडाशयोर्मध्ये उपांशुयाजं यजेत.”

In the Bhāṣya on Ait. Br. iii. 47 (Vol. 2, p. 225), viz. “जामि वा एतद्यज्ञे क्रियते यत्र समानीभ्यामृग्भ्यां समानेऽहन्वजतीति,” Sāyaṇa again explains जामि by आलस्य, but adds “प्रयुक्त-योरेव चर्चयोः पुनः प्रयोगस्य चर्चितचर्वणसदृशत्वेनाजुचितत्वात्”; but Haug translates it 'laziness'.

On p. 669 of Jhā's translation of Tantravārttika (2.2.10) we read:—“When it so happens that between the offering of 2 cakes there is no other action to be performed, then we have the flow of *jāmi* [i. e., जामितादोष] and hence the mention of the removal of *jāmi* [i. e., अजामित्व] must be taken as eulogizing that action which would be laid down as to be performed between the 2 offerings and from

this it follows that, in the case in question, 'what has to be eulogized is the sacrifice *Upamśu* which is distinctly laid down as to be performed in the interim [अन्तरा]."

The Nyāyasudhā on 2. 2. 10 says :—

“जामि वा इत्युक्तम् । सोदर्यवाचि जामिशब्दलक्षितस्य सादृश्यस्य नैरन्तर्या-
नुष्ठाने सत्यालस्यायापादकत्वेन दोषत्वात्” etc.—144.

जायमानस्य पुरुषस्य अग्रे शिरो जायते मध्ये मध्यं पश्चात्पादौ—534.

“जायमानो ह वै ब्राह्मणस्त्रिमिर्ऋणवा जायते etc.” (T.S. 6. 3. 10. 5)
—651-2.

‘जीर्यति वा एष आहितः पशुः etc.” (Cf. T. S. 1. 5. 7. 3)—371.

जुहू, This spoon and after sacrificial impliments to be the common property of *all* who are performing a *satra* (see Jhā's Prābh. Mīmāṃsā, p. 210)—738-9.

जुहोति (= होम), defined as distinguished from यजति (= याग).

For the different characteristics of the 2, see Index to Jhā, S. V. होम—484.

जैमिनि, named in sūtra—210, 654.

ज्ञातसम्बन्धस्यैकदेशदर्शनादेकदेशान्तरेऽसन्निकृष्टेऽर्थे बुद्धिः (Cf. एकसम्बन्धि-
दर्शने etc. in Maxims iii) —10.

‘ज्येष्ठो वा एष ग्रहाणां etc.” (T. S. 3. 5. 9. 1)—520.

“ज्योतिष्टोमेन स्वर्गकामो यजेत”—598, 604, 620, 635.

तत्प्रख्यन्याय, the principle that there is another scripture declaratory of it (viz., of the deity, the materials etc., of sacrifice)—89.

‘तत्र तत्रैवं कामाः सत्रमुपेयुः”—634.

‘तत्र तद्दद्याद्यत्पूर्वस्मिन्दास्यन्स्यात्”—724.

‘तत्रोक्तं वै अपरिमितम्”—753.

तदादितदन्तन्याय—550.

“तद्यत्सर्वेभ्यो हविर्भ्यः समवद्यति”—345, 456.

तद्व्यपदेशन्याय, ‘the principle of a Name indicating resemblance to something.’ So my rendering in Maxims iii. Kunte translates the Sūtra 1. 4. 5 (तद्व्यपदेशं च) by “Again, well-known resemblances determine the name of a sacrifice” and explains व्यपदेश by सादृश्य. In his translation, Jhā renders the Sūtra ‘it points to the Action,’ but in his Pūrva Mīmāṃsā Sūtra in ‘Sacred Books of the Hindūs,’ his rendering is That also [should be taken as Name] which points to a similarity [between the sacrifice and the accessory that it would indicate]. For Colebrooke’s view see Maxims iii. — 90.

तन्नपात्कल्प—726, 729.

तन्न (See under आवाप in Index to Jhā, and Kunte on 5. 2.13)—562, 568-9.

तन्त्रलोप—773.

“तप्ते पयसि दध्यानयति etc.”—157, 449.

तमभ्यनक्ति” (Śatap. 3. 1. 3. 9 “शरेषीकयानोक्ति”, cbid. 3. 1. 3. 13)—413.

तं पराञ्चमुख्येभ्यो विगृह्णाति, See this as an adjective in Tāṇḍya xxv. 7. 2.—555.

तरसपुरोडाश, a cake composed of meat—433.

“तस्माज्जंजभ्यमानोज्जुह्यात् etc.” (T. S. 2. 5. 2. 4.)—322.

“तस्मात्पितृभ्यः पूर्वेषुः करोति” (T. S. 2. 5. 3. 6 with क्रियते)—496, 499.

“तस्मात्पूषा प्रपिष्टभोगोऽदन्तको हि सः” (T. S. 2. 6. 8. 5. and see Kunte on 3. 3. 41)—305, 308.

- “तस्माद्दीक्षितो न ददाति न पचति न जुहोति” — 716
- “तस्मान्मैत्रावरुणः प्रेष्यति चानु चाह” — 407-8.
- “तस्य द्वादशशतं दक्षिणा” — 391.
- “तानुत्तिष्ठत ओषधयो वनस्तयोऽनुत्तिष्ठन्ति” — (T. S. 7. 4. 8. 3) — 715.
- “तान्पर्यग्निष्कृतानुत्सृजति” — 457.
- “तान्पुरोऽष्टवयुर्विभजति etc.” — 397.
- “तान्स वषट्कर्त्रे हरति” — 410.
- “तिस्र आहुतीर्जुहोति” (T. S. 2. 3. 9. 3) — 368.
- “तिस्र एव साहस्योपसरो द्वादशाहीनस्य” (T. S. 6. 2. 5. 1) — 296, 324.
- “तिस्रो दीक्षाः” — 39., 712.
- “तीर्थं वै प्रातः सवनं etc.” — 458.
- तुण्डडपित्यो, N. of men (Cf. डित्यडवित्य in Śāṅkara's Bhāṣya on 2. 4. 20) — 730.
- “तुण्डमात्रे दीयताम्”, ‘let it be given to Tuṇḍa's mother’ (though she may also be the mother of डपित्य) — 730.
- तुम्ब, the ‘nave’ of a wheel (So Molesworth only !). “शोभन-
मस्य चक्रस्य नेमितुम्बारम्” — 99.
- तुल्ययोगित्व, ‘equal applicability’ — 134.
- तूपर (= शृंगरहित. See Sāyaṇa on T. S. vii. 5. 1. 2) (See *Vedic Index*) — 40, 154.
- तूष्णी होम — 577.
- “तेजः संस्तवो ब्राह्मणस्य etc.” — 731.
- “तेनावभृथं यन्ति” — 480.
- त्रयीविद्यः, knowing 3 Vedas’ — 279.
- “त्रिधा तु पञ्चधा तु वेदीं स्तृणाति” — 429.

“त्रिवृदग्निष्टुदग्निष्टोमः etc.”—162.

“त्रिवृदबहिष्यमानं पञ्चदशान्याज्यानि”—535.

“त्रिवृद्भवति दर्भमयी भवति (रक्षणा)”—378.

‘त्रिशतं त्रींश्च देवात्’, the 33 gods (R. V. 3.6.9)—271.

‘त्रीणि ह वै यज्ञस्योदराणि etc.”—573.

‘त्रीण्येतानि हवींषि भवन्ति etc.” (T. S. v. 5. 1. 7)—522.

‘त्रीन् ललामात्’—‘three with marks’ (Cf. त्रयः कृष्णललामाः of T. S. 5. 6. 20.—444.

‘त्रेधा तण्डुलान्विभजेत्’ (T. S. 2. 5. 5. 2.)—708-9.

त्र्यार्षेय, ‘having 3 sacred ancestors’—629.

‘दक्षिणस्य हविर्धीनस्याधस्ताच्चत्वार उपरवाः etc.” (Āpastamba Śrauta. xi. 11. 1)—427.

‘दक्षिणाः सोमस्य’—391.

‘दक्षिणे हविर्घनि सोममासादयति’—394.

दण्डकलितवत् ‘like the measuring [of a piece of ground] with a stick’. (See Com. on Āpast. Śrauta xi. 12. 6 and my note in J. R. A. S. for 1912, p. 744. & Vol. 2, p. 521) —569.

‘दण्डी प्रेषानन्वाह’—479.

‘दण्डेन दीक्षयति’—578.

ददाति (= दान), defined as the actual transfer to another of the thing given—484.

‘दधनि चरुं, श्रुते चरुम्’ (T. S. 3. 5. 91)—710

‘दध्ना जुहोति’—494.

‘दध्नेन्द्रियकामस्य जुहुयात्’—493.

‘दन्धिरसि etc.” (T. S. 1. 6. 1. 6.)—283.

“दर्भमयं वासो भवति”—772.

“दर्भमयी रशना भवति” (Śatap. xiii. 1. 1. 2)—378.

दर्विहोम, an oblation made with a ladle or ‘an oblation of a *darvi*-spoonful of boiled rice to Indra and may be considered as part of the Grihamedhiyā iṣṭi, being, as it were an offering of remains;...like all *Juhoti* offerings, the *darvihoma* is performed by the *Adhvaryu* while seated on the north side of the fire”. [Eggeling’s note on Śatap. ii. 5. 3. 17]—762.

दर्शन=[उच्चारण] ‘the utterance (of a word)’ in 1. 1. 18 (p. 29).

दर्शपूर्णमासन्त्याय—504.

“दर्शपूर्णमासाभ्यां स्वर्गकामो यजेत”—598, 604, 607, 620, 635, 682, 697.

“दर्शपूर्णमासाभ्यामिष्ट्वा सोमेन यजेत” (T. S. 2. 5. 6. 1)—195, 526, 597 : with दर्शपूर्णमासौ etc.—510, 737.

“दर्शो वा एतयोः पूर्वं etc.”—532.

“दश चमसाध्वर्यवः etc.”—399.

दश दाडिमानि, an example of अनुपपन्नार्थवचन (an अनर्थकवचन) [Mahābhāṣya, vol. 1, p. 38]—13, 497.

दशमुष्टिपरिमित सोम—152-3, 303.

“दशमुष्टीर्मिमीते”—302.

“दशयज्ञायुधानि” (T. S. 1.0. 8. 3) (See under यज्ञायुध)—214.

“दशापवित्रेण ग्रहं संमार्ष्टि” (See ग्रहैकत्वन्याय in *Maxims*, iii)—225, 230, 378.

दाक्षायणयज्ञ, a peculiar modification of the new and full moon sacrifices originated by the Dākṣāyaṇas—a royal family. [See Śatap. 2. 4. 4. and Eggeling’s long note at the beginning of it.]—179, 180.

दानहोमपाकाः—716.

दाशतय, ten-fold, relating to R. V. with its 10 *mandalas*—258.

दीक्षणीयेष्टि 'consecration offering (Eggeling on Śatapatha 3.1.3)—383, 535, 566.

“दीक्षाः सोमस्य” “He cuts (a tree for) a sacrificial post at the time of initiations” (Kunte)—391.

“दीक्षासु यूपं छिनत्ति,” Cf. Āpast. Śrauta x. 4. 14 (with कारयति)—551.

दीर्घसोम = सोमयागविशेष (Mādhava)—301.

“दीर्घसोमे सन्तृत्याद्घृत्या” (T. S. 6. 2. 11. 3)—301.

“दुर्वर्णोऽस्य भ्रातृव्यः” (T. B. 2. 2. 4. 6)—326.

द्रुष्टेषु हि ज्ञानं मिथ्या—8.

“दृतिनवनीतमाज्यम्”, ‘butter consisting of butter [long-stored] in a leather vessel’ [for use at a श्येन sacrifice]—431.

दृष्टो हि तस्यार्थः कर्मविबोधनं नाम, ‘We see that its [i. e., the Veda’s] object is the laying down and enjoining of a certain action [Quoted in Śaṅkara’s bhāṣya, vol. 1, p. 49]—2.

देवदत्तः प्रातरूपं भक्षयति etc.—548.

“देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे” (T. S. 1. 8. 7. 2), 7. 1. 1. 11—132.

“देवा ऋषयो गन्धर्वास्तेऽन्यत आसन् etc.” (Cf. T. S. 2. 4. 1. 1)—523.

देवानां प्रिय—684.

“देवा वै देवयजनमध्यवसाय etc.” (T. S. 6. 1. 5. 1)—39.

“देवा वै शम्यं बार्हस्पत्यमब्रुवन् etc.” (T. S. 2. 6. 10. 1)—324.

“देवा वै सत्रमासत” (T. S. 1. 6. 1. 3)—605-6.

“देवा वै स्विष्टकृतमनुवन् हव्यं नो वहति”—338, 342, 455.

“देवेभ्यो वनस्पते हवींषि etc.” (T. B. 3. 6. 11. 2)—79

“देवतान्यवदाय etc.”—562.

द्रव्यसंस्कार, ‘preparatory operations performed on Sacrificial Substances (Kunte)—427.

“द्वादशदीक्षा” (See m. 2. 27)—712.

‘द्वादशरात्रीर्दाक्षितो भृतिं वन्वीत’ ‘should procure food (by begging)—713, 771.

‘द्वादश वै रात्रयः संवत्सरस्य प्रतिमा’—760.

द्वादशहृत, the amount of *dakṣiṇā* to be given to a priest at the Jyotiṣṭoma—412, 749, 759.

‘द्वादशाहेन प्रजाकामेन याजयेत्’—634.

“द्विरैन्द्रवायवस्य भक्षयति etc.”—348.

“द्विर्हविषोऽवदानं”—336, 559.

“द्विवचनबहुवचनान्तानामसमास”—757.

द्विशेष, ‘having a remainder twice’ (from *soma* being poured into a cup twice without its being washed). See Kunte’s note—267.

“द्विष्टानि वाक्यानि” ambiguous sentences’ (Mahābhāṣya, vol. i, p. 14 and Nāgeśa, vol. i, p. 51) (singular)—492-3.

द्वयहकाल्य, ‘belonging to 2 days—595.

द्वयवदान, ‘cutting off two’ (pieces of the *Puroṭāśa*)—a double oblation (Kunte)—336, 674, 676-7.

“द्वयवदानं करोति”—336.

“द्वयवदानं जुहोति”—674.

“द्वयहं नाश्नाति etc.”—415.

“द्वयहं साक्रमेदेः—” —549.

द्वयाम्नाता मन्त्राः, *mantras* which appear twice in the Veda —419.

“धर्मप्रजासम्पन्ने दारे नान्यां कुर्वीत” (Smṛti)—768.

धर्मं प्रति विप्रतिपन्ना बहुविदः, ‘there is great difference of opinion among learned men with regard to Duty’—3.

“धर्मे चार्थे च कामे च नातिचरितव्या (स्त्री)”—611-12, 767-8.

द्याय्या, certain Ṛk verses, see Kunte on 5 3. 5—570.

धार्मिः, defined as one who offers sacrifice—5.

घृता, a spoon for *ghee* (See Eggeling’s note, vol. i, p. 67) —342, 368, 477.

“न कलञ्जं भक्षितव्यं न लघुनं etc.” —644.

“न केसरिण्ये ददाति न उभयतोदतः प्रतिगृह्णाति” (केसरिन् = अश्व) —744.

नक्षत्रेष्टि (See Index to Jhā)—564.

न च बलुप्ते उपपद्यमाने कल्प्यः शक्यः कल्पयितुम्—414.

न च दृष्टे कारणे सत्यदृष्टं कल्पयितुं शक्यते—11.

“न च पदार्था एव वाक्यार्थः etc.”—32.

न च स्निग्धस्य स्नेहनं कृतम्—459.

“न तानशन्ति etc.” (R. V. vi. 28. 3)—124.

नदीवेगस्थानीय—717.

नद्यास्तीरे फलानि—4.

“न पिता वर्धते न माता etc.”—428.

न पुनश्चक्षता महान्दोषः—476.

“न प्रथमयज्ञे प्रवृज्यात् etc.” (See Eggeling on 3. 4. 4. 1)—304.

“नतुं स प्रतीक्षेन्न नक्षत्रम्”—592.

नवनीत—431-2.

“नवनीतेनाभ्यङ्क्ते” (T. S. 6. 11. 5)—318.

“नव प्रयाजा इज्यन्ते नवानुयाजाः” (T. B. 1. 6. 3. 3)—568.

नष्टाश्वदग्धरथन्याय (Mahābhāṣya, vol. i, p. 125)—109.

“न सप्तदशावराः फलसमवाये भवेयुः”—665.

न सर्पायाङ्गुलिं दद्यात्—646.

“न हि कपाले नष्टे तदन्वेषणार्था इष्टिर्युक्ता”—512.

“न हि काकिन्यां नष्टायां etc.”—512.

“न हि निन्दा निन्द्यं निन्दितुं प्रयुज्यते etc.”—203.

“न हि मन्दविषेण वृश्चिकेनाऽपि दष्टः etc.”—185.

“न हि वचनशतेनाप्यनारभ्योऽर्थः etc.”—215.

“न हि स्रजि वाससि वा भिन्ने etc.”—658.

न ह्यकृते प्रयोजने कश्चित्प्रतिपादयितुमर्हति—356.

न ह्यज्ञातेऽर्थे कश्चिद्बुद्धिमुपलभते (Quoted in Nyāyamañjarī pp. 17, 162)—9.

न ह्यनभिधाय मुखं गौणमभिवदति शब्दः—245.

न ह्यन्यस्य विनथभावेऽन्यस्य वैतथ्यं भवितुमर्हति—5.

न ह्यप्रतीते विशेषणे विशिष्टं केचन प्रत्येतुमर्हन्ति—82.

न ह्यप्राप्तस्य प्रतिषेधः (T. S. 6. 3. 1. 5)—629.

“नाध्वर्युरूपगायेत्”—401.

नानाबीजेष्टि, a sacrifice at which various kinds of grain are used—562.

“नानृतं वदेत्” (T. S. 2. 5. 5. 6)—318, 440.

“नान्यस्य स्वर्गं कुर्यात् etc.”—467.

नामधेय, name (of a sacrifice etc.)—86, 87, 89-91, 96 108.

नामानि, defined in sūtra 2. 1. 3:—

‘Such words, on the utterance of which, the forms of the objects denoted are directly cognized, are nouns’ (Jhā).

नामिक, ‘relating to a name or noun (एषां विभक्तयो नामिक्य उच्यन्ते) —111.

नाराशंसकल्प, [“*Nārāśamsa*, ‘pertaining to *Nārāśamsa* (man’s praise, i. e., Agni, Soma, or the Fathers),’ is the name given to certain remains of *soma*-libations sacred to the Fathers, which in the nine *soma* cups, are temporarily deposited under the axle of the southern *soma*-cart, till they are drunk by the priests at the end of the libation.” Eggeling on 3. 6. 2. 25]—726-9.

नारिष्ठ होम, see नक्षत्रेष्टि in Index to Jhā. (also x. 401)—564.

नावनीत, freshly-boiled butter—96.

“नासोमयाजी संत्रयेत्” (T. S. 2. 5. 5. 1)—596.

“नास्या अन्नमद्यात्” (T. S. 2. 5. 1. 6)—325-6.

नास्ति दृष्टेऽनुपपन्नम्—17.

निगद, the name of certain *yajus mantras* which being addressed to others are recited loudly (See under मन्त्र in the Index to Jhā)—129, 131, 292.

निघ्न the final or concluding word of a *Sāman*, to be sung in chorus by the Prastotar, Udgātar and Pratihartar (See Eggeling’s long note on iv. 2. 5. 10). होष् is the *nidhana* at the end of सौभरसाम to be sung by one desiring rain—165-6.

नियन, pouring out of sacrificial water. [See Śatap. 1. 9. 2. 32, 33 and Kunte’s note on 4. 2. 14]—477.

नियोगतः, necessarily, of necessity—643.

निरालम्बन, 'without support' (i. e., ideas without external objects--the निरालम्बनवाद or Idealism of the Buddhists)--8.

निर्मन्थ्य, 'fire produced by friction', to be taken in its literal sense in Vedic texts—95.

निविद्, N. of short detached formulas inserted in a liturgy etc. (See Eggeling's note on 1. 4. 2. 1. and translation of iii. 9)—234.

"निवीतं मनुष्याणां etc." (T. S. 2. 11. 1)—312.

"निवृत्ति, cessation of application (in opp. to प्रवृत्ति. See Kunte on 3. 7. 12)—392.

"निवेशनं संगमनो वसूनां etc." (V S. xii. 66. See गार्हपत्यन्धाय in Maxims, iii)—246.

नषादस्थपत्तिन्याय—632.

निष्क्रय, 'buying off'—a ransom, an equivalent (the स्वरु being thrown into the sacrificial fire instead of the यूप;—529, 694.

"नीचैःसदो मिनुयात्"—417, 505.

नीलकौशेयसंवीताः (कादम्बाः) ('geese clothed in black silk garments')—33.

"नीलोत्पलवनेष्वद्य चरन्तश्चासंरवाः"—33, 35.

नीवारः, a substitute for व्रीहि--381-2, 657, 659, 666, 672.

नेमपिष्ट half of flour (a certain चरु)—308-10.

"नेमि नयन्ति ऋमवो यथा" (R. V. VIII. 75. 5)—632.

नेष्ट्रीया, verses to be recited by the Neṣṭā priest. (T.B. 3. 12. 9 5)—407, 421.

“नैचाशाखं नाम नगरं etc.” [See R. V. 3. 53. 14, where Griffith renders it ‘low-born.’ Others take it as the name of a place. See Vedic Index. It gives a wrong reference to R. V.]—58.

“नोद्यन्तमादित्यमीक्षेत नास्तं यन्तम्”—439, 645, 689.

“पञ्चदश सामिधेनीरन्वाह” (T. S. 2. 5. 82). This is referred to as पाञ्चदश्य (T. B. 3. 12. 9. 8)—369.

“पञ्च पञ्चाशतस्त्रिवृतः संवत्सरा etc.”—755.

“पञ्चत्रयाजान्यजति” (Cf. T. S. 2. 6. 1. 4;—368.

पञ्चशराव, ‘consisting of 5 cupfuls’—683-5, 690, 701, 703.

पञ्चहोतृ (Cf. चतुर्होतृ)—390.

“पञ्चानां त्वा वातानां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि” (T. S. 1. 6. 1. 2;—419.

पञ्चावत्, ‘five times cut off or taken up’. (See Eggeling’s note on पञ्चावत्तीय in Vol. 3, p. 48)—754.

‘पञ्चावत्तं जमदग्नीनाम’—754.

पत्तिगणक an officer appointed to count the infantry (?)—102.

पत्नीसंयाजाः (see Index to Jhā)—299.

“पत्नी वै परिणायस्य ईष्टे etc.” (Cf. T. S. 6. 2. 1. 1)—612.

“पत्नीं सन्नह्य आज्येनोदेहि”—423.

पदकर्मन्, the action connected with the 7 stakes taken by the cow to be given for purpose of *soma* (See Śatap. 3. 3. 1. Kunte renders this “causing the cow to walk”)—451.

पदपांशु, the dust from the seventh foot-print of the सोमक्रयणी which is scraped up by the priest with his own hands and sprinkled on the axles of the *soma* casts (See Mādhava and Śatap. 3. 3. 1)—451.

पदवाक्यार्थन्यायविदः, an epithet given to the author of a verse on विधि—490.

पदानि स्वं स्वं पदार्थमभिधाय निवृत्तव्यापाराणि etc.—34.

पदार्थानुसमयन्याय—557.

“पद्यु वा एतत् श्मशानं यच्छूद्रः” (‘A walking cemetery’, quoted in the Vedānta Sūtra Bhāṣya 1. 3. 38. Compare Vasiṣṭha’s Dharmaśāstra xviii. 11, that of Āpastamba 1.3.9.9)—626.

“पयसा मैत्रावरुणं श्रीणाति” (See मैत्रावरुणं etc.)

पयस्या, a dish of curds offered to Mitra and Varuṇa (Eggeling on 2. 4. 4. 14)—477.

पयोव्रत, ‘the living on milk alone, of the sacrificer and his wife during the performance of a Jyotiṣṭoma’—772.

“पयोव्रतं ब्राह्मस्य” (T. S. 6. 2. 5. 3)—495, 623, 772.

परक्रिया (कृति), one of the many kinds of Brāhmaṇa (as distinguished from Mantra). ‘A description of something done previously by a ‘single person.’ Transn. Tantravārttika on 2. 1. 33, p. 572)—127, 753, 755.

‘पररथैर्वा एते स्वर्गं लोकं यन्ति येऽनाहिताग्नयः सत्रमासते’—737.

“परा वा एतस्यायुः प्राण एति योऽंशु गृह्णाति” (T. S. 3. 3. 4. 2)—573.

परिक्रय, hire, wages, hiring, engaging for wages—339-40, 396, 412.

परिक्रीत, hired, engaged—397.

परिचारकत्व, the position of attendant, i. e., one of subordination—742, 745.

परिधि, the name given to the 3 logs of wood placed on the north, south, and west sides of the altar [Eggeling,

Vol. i, p. 87, calls them 'enclosing sticks'. See Kātyāyana Śrauta Śr. ii. 221, p. 172]—118, 509-10.

परिभाषितव्य, 'to be regarded as having a technical signification'—1.

परिभोजनीयबहिष्, unconsecrated (i. e., असंस्कृत) grass, ["पवित्र-निष्पत्तिरपि शास्त्रायलवनादिसंस्काररहितैः परिभोजनीयनामकैर्दर्भैः संपादनीया"—Mādhava; 'असंस्कृतादेव पवित्रादि कार्यम्"—Śāstra-dīpikā]—429.

"परिवीरसि" (T. S. 1. 3. 6. 2)—422.

"परिव्याणं कृत्वोपाकरोति पशुम्"—527.

परिसंख्या—402, 676 7.

परिसंख्यायां स्वार्थहानं परार्थकल्पना प्राप्तबाधश्च—402.

परीष्टि (= परीक्षा) in Sūtra 1. 1. 3.

परोक्षं प्रत्यक्षस्य बाधकं न भवति—438.

पर्यग्निकरण, carrying fire round a sacrificial animal (Śatap. 3. 8. 1. 6). Also waving fire etc. round the head of a returned traveller 1—117 [See Eggeling's long note on 1. 2. 2. 13]—115, 118.

"पर्यग्निकृतं पात्नीवत्तृप्तुजति" (T. S. 6. 6. 6. 1.)—187.

पर्यास, the third and concluding part of the *Bahiṣpavamāna Stotra* (Kunte, 5. 3. 7)—571-2.

पर्युदास, 'exclusion' (of the Śūdra)—624.

पर्वद् (= परिषद्), 'an assembly,' 'society'—634.

पवमानेष्टि, an oblation to *Agni pavamāna* (Śatap. 2. 2. 1. 6. and see Eggeling's long note. Also T. B. 1. 1. 5. 10 and Kunte on 3. 6. 11)—370-2, 431, 576.

पवित्र, the purificatory ceremony at the commencement of a राजसूय (See note on Śatap. 5. 2. 3. i). (See J. R. A. S., 1914, p. 302)—516.

पवित्र, a trainer (or purifier) consisting of 2 blades of *Kuśa* grass of equal length. [See Eggeling's note on Śatap. 1. 1. 3. 1. and Kātyāyana Śrauta. ii. 75 (p. 127). Jhā (p. 269 of Prāb. Mīmāṃsā) says : they are used for sprinkling water. The Vedic Index—"The sieve used for purifying the *Soma*" and 'seems clearly to have been made of sheep's wool']—429.

"पशुकाम उक्थ्यं गृह्णीयात् etc."—384.

"पशुबन्धस्य यज्ञक्रतोः षड् ऋत्विजः etc."—(T. S. 2. 3. 6. 3 etc.)—491.

"पशुमालभेत" (T. B. 1. 5. 9 7)—608-9.

"पशवङ्गं रशना चेत् etc."—528.

पशवेकत्वन्याय - 443.

प्रठौही (fem. of पष्ठवह्)—a cow [Wrongly given as य in Śābara. In both edns. of Mādhava it is प्र (with पृ as variant in one) and defined thus:—"यावता वयसां वर्षत्रयरूपेण पृष्ठे भारं बोद्धुं शक्तिर्भवति तावद्वयस्का प्रठौही." See Vedic Index.]—516.

"प्रठौहीं दीव्यति", 'he gambles with a cow (as stake) (Cf. Āpast. Śr. xviii. 19.2)—516-17.

पाञ्चदश्य, (See "पाञ्चदशसामिधेनोः")—369.

पाठक्रम, textual sequence. (Kātyāyana Śr. i. 81)—537, 540, 546, 586.

पाणिमात्रपुष्करा, (उपभृत्), 'a ladle with a bowl of the size of a hand' (See Eggeling's note on 1.3.1.1). Printed text erroneously reads प्रा—564.

पात्नीवतग्रह (See Index to Jhā)—187, 269.

पाथिकृतीय, relating to Agni (पथिकृत्)—257.

पारिप्लव [अश्वमेधे वाचः स्तोमे च पारिप्लवं शंसन्ति, Bhāmati, p. 252]—122.

पार्थुरश्म, N. of a *Sāman*—491.

पिकनेमसततामरसादिशब्दाः, samples of words in use among *Mlecchas*—71.

पिङ्गल (and his first sūtra) quoted—16.

पिण्डपितृयज्ञ (Śatap. 2.4.2) — 388, 625-7, 766-7.

पुत्रनिःश्रेयसाय — 511-2.

पुनःश्रुति, repetition—156, 166, 177.

पुनराधेय, the re-establishment of the Sacred fire (Śatap. 2.2.3 and note on 4.5.1.13)—718.

पुनरुक्त, repetition, tautology, (ग्रन्थभयेन पुनरुक्तं नेच्छन्ति, अर्थाग्रहणात् विभ्यतः पुनः पुनरभिधीयमानं बहु मन्यन्ते)—476.

“पुरस्तात्पौर्णमास्याश्चतुरहे दीक्षेरन्” (T. S. 7.4.8.2, which reads ‘चतुरहे पुरस्तात् etc.’)—713.

“पुरस्तादुपसदां सौम्येन प्रचरन्ति etc.” (T. B. 1.8.1.2, Āpast. Śr. xxiv. 1.33)—518, 526.

पुराकल्प, one of the division of the Brāhmaṇas—“a description of something done formerly by many people” (Trans. of Tantravārttika, p. 572)—127, 753, 755.

“पुरा वत्सानामुपाकर्तोर्दम्पती अशनीयाताम्”—696-7.

“पुरुषशीर्षमुपदधाति—727.

पुरुषार्थ, something which tends to the advantage of the sacrificer (क्रतवे यः स क्रत्वर्थः पुरुषाय यः स पुरुषार्थः)—435-6.

पुरोडाश (says the *pūrvapakṣin* is only applied to a cake made of consecrated flour; but this is disproved by examples from ordinary life. Cf. “पुरोडाशेन मे माता प्रहेलकं ददाति”. See प्रहेलक infra)—94.

“पुरोडाश आग्नेयः कर्तव्यः”—336.

“पुरोडाशकपालेन तुषानुपवपति,” तुषा उपवपन्ति should be तुषात् (?)—452, 728.

“पुरोडाशं पर्यग्निकरोति”—225.

“पुरोडाशकलमैन्द्रवायवस्य पात्रे etc.”—429.

पुरोनुवाक्या, an introductory verse. [In Śatap. 2.5.2.21 Eggeling renders it : “The invitatory prayer.” The Vedic Index defines it as “the technical term for the address to a god inviting him to partake of the offering; it was followed by the *yājya*, which accompanied the actual oblation.”]—408.

“पुरोहितं वृणीत”—731.

पुष्कर, the bowl part of a ladle. [See Eggeling on 1.3.1. 1, and Vedic Index; Āpast. Śraut, xiv. 24. 12]—564.

पूतीक an authorized substitute for the *soma* plant [See Vedic Index]—383, 659-60, 669.

पूर्णक, a man's name (?) (See Kunte's note on 3. 2. 30)—268, 615.

“पूर्वस्यां दिशि एता देवताः etc.”—643.

“पूर्वापिरीभूतं भावमाख्यातेनाचष्टे etc.”—13.

“पूर्वेद्युरग्निं गृह्णाति etc.”—595.

“पूर्वेद्युरमावास्यायां वेदिं करोति”—553.

“पृथुपाजवत्यौ घ्राय्ये”, those two verses, the first of which begins with the word पृथुपाज, are Dhāyyā ? (Kunte, See R. N. 3.27.5.6. and Āpast. Śr. 19.18.3)—570.

“पृषदाज्येनानुयायान्यजति” (T. S. 6.3.11.6) [In Śatap. 2.5.2.41 Eggeling renders पृषदाज्य by “clotted butter” and in a

note adds '(lit. mottled; butter) is clarified butter mixed with sour milk.']—457, 560, 563, 568.

पृष्ठसामन्, see वैराजपृष्ठ.

पृष्ठाकोट, 'twisting of the back'—in turning from side to side to point out and explain different things to a pupil. Kumārila (p. 416) explains it thus :—

“ध्वरणिगतानेकद्रव्यप्रत्येकनिरीक्षणे पुनः पुनः पृष्ठं कुटिलीक्रियत इति तत्सामान्येन पृष्ठाकोटाभिधानम्” (See Trans. p. 570)—125.

पोत्रीया, the *Rk* verses to be recited by the *pota* priest (T. B. 3.12.9.5). (Cf. Āpast. Śr. xxii. 24.8.9)—407, 421.

“पौण्डरीकेऽश्वसहस्रं दक्षिणा”—329.

‘पौर्णमासीमेव यजेत भ्रातृव्यवान् etc.”—648-9, 655.

पौष्णपेषण an offering to Pūṣan—305, 306-7.

“प्रउगं शंसन्ति”, the Prauga Śastra is the name of second hymn at morning oblation (M. W. See Eggeling's note Vol. 2, p. 324)—118.

प्रकरण, 'context' (Jhā)—140, 282, 284.

“प्रकृतिप्रत्ययौ प्रत्ययार्थं सह ब्रूतः” (Mahābhāṣya 3.1.67, Vārt. 2)—320.

प्रचरणी, a ladle—551.

“प्रचर्षणिभ्यः” (R. V. 1.109.6) (in both instances Śabara has प्रव)--256, 283.

“प्रजाकामं चतुर्होत्रा याजयेत् etc.”—702.

“प्रजाकामो यजेत”—640.

“प्रजापतिं वै प्रजाः सूजमानं etc.”—756.

‘प्रजापतिरात्मनो वपानुदखिदत्’ (T. S. 2.1.1.4)—39.

“प्रजापतिर्वरुणायाश्वमनयत्” (T. S. 2.3.12.1)—332.

“प्रजापतिर्वा अग्निष्टोमः etc.”—583.

“प्रजापतिर्वा इमेक आसीत् etc.” (T. S. 2.1.1.4)—278.

प्रजापतिव्रत (= ब्रह्मचारिव्रत ?), (See Manu iv. 37 and Brahmasūtra Bhāṣya 1.1.4. (p. 76)—328, 438-41, 645.

“प्रजामुत्पादयेत्”—651.

प्रणाड्या, ‘mediately,’ ‘indirectly’ (in opp. to साक्षात्)—391.

प्रणीताः (आपः, certain sacrificial vessels filled with consecrated water. [See Eggeling’s note on 1. 1. 1. 20 and 12. 9.3.8]—477.

“प्रणीताभिर्हवीषि संयौति” [In his Index to Āpast. Śr, Garbe renders प्रणीताः ‘holy water’]—477.

“प्रणोदेवी सरस्वती” (T. S. 1.8.22.1)—545.

‘प्रतिष्ठन्ति ह वा एते य एता उपयन्ति’—501.

प्रतिनिधि, a substitute—नीचाराः for व्रीहि—381, 382 (The former inferior to the latter)—659. पूतोक for सोम—393, 649 663, 666.

प्रतिपत्तिकर्म, the final disposing of all the materials used at a sacrifice: thus, the black antelope’s horn is thrown into the चात्वाल whilst remnants of cake etc. are eaten and drunk (See Jhā’s Prābhākara Mī. pp. 172, 199, 218)—253, 474-5, 477, 698.

प्रतिपद, a Rk to be recited at the beginning of a Stotra (Mādhava). [In Āpast. Śr. 4. 9. 2. the word प्रतिपदि is explained by “प्रथमायामृच्यारंभे वा” in the Com ! In the Index Garbe renders it ‘introductory verse’]—297.

प्रतिप्रधानमावर्त्तन्ते गुणाः, see a passage on 16. (See Maxims, Part iii)—287.

प्रतिप्रसव, a counter-order, an exception—750.

“प्रतिप्रस्थातः सवनीयान्निबंस्पवेति प्रेष्यति”—550-51

प्रतिसमानी. There are 2 examples of this verb (perhaps from Śrauta Sūtra) on p. 542. The abridged St. Petersburg Dict. shows नी with the 3 *upasargas*, and gives Āpast. Śr. 7.14.8 (प्रतिसमानीय) as an example—542.

प्रतिहोम, a supplementary oblation to be offered when certain ceremonies have been omitted during a *Jyotiṣṭoma* (See Mādhava and Kunte on. 6.5 40)—717-8.

प्रतीक (?)—155-6.

प्रत्यक्ष, defined—6.

प्रत्यक्षस्तु क्लेशो यागः—642.

प्रत्यगात्मन्, 'the individual himself' (See J. R. A. S. 1914, p. 304)—395.

प्रत्याम्ना ('प्रत्यामनेत्' in Sūtra 6.4 30), 'to take the place of,' 'to be substituted for something else'. The noun प्रत्याम्नाय is used in explaining it, which according to the Vācas-patyam, means 'a substitute'. So, too, प्रत्याम्नान; yet, in his Index to the Āpast. Śr., Garbe renders both of them 'Corollary' !—691.

प्रत्याम्नाय, (see above).—692.

"प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः" (Paribhāṣā. See Mahābhāṣya, Vol. I, p. 57 etc.)—223.

"प्रदोषमग्निहोत्रं होतव्यं व्युष्टायां प्रातः"—648-9.

"प्रपिष्टानां कर्तव्या" (i. e. the रचना is to be made of crushed दध्नि)—378.

प्रभुत्वयोग, 'the relation of lordship or ownership' (with reference to the meaning of सर्वस्व in connection with विश्वजित्)—742-3.

प्रमगन्दो राजा (R. V. iii. 53. 14) : The king of the Kīkaṭas. (See Vedic Index)—58.

प्रमत्तगीत, sung by (or song of) a mad man or drunkard' (See same in Mahābhāṣya Vol. I, p. 3) —160, 231.

“प्रयत्नेनान्विच्छन्तो न चेदोषमवगच्छेमहि etc.”, (Quoted in Nyāya-mañjarī, p. 173)—8.

“प्रयाजशेषेण हवींष्यभिघारयति”—457.

प्रयाजाः, 'fore offerings' —“oblations of clarified butter introductory to the chief Sacrifice” (note to Śatap. 1.3.2.8). There are 5 of them corresponding with the 5 seasons (1.5.3.1)—563.

“प्रयाजे प्रयाज्ञे कृष्णलं जुहोति” (T. S. 2.3.2.3. and Āpast. Śr. 19. 21. 10) —367, 531.

प्रयोगकालाद्बहिरेतदङ्गं सदनुपकारकं भवति—438.

प्रयोगप्राशुभावात्, 'on all of rapidity of utterance (?)—537.

प्रवर, the call to Agni or to a priest to assist at a sacrifice (See Śatap. 1.4.2.1. and 1.5.1.1. Also Kunte on Sūtra 3.5.44 and Vedic Index)—128, 360-1.

प्रवर्ग्य, the offering of heated milk as introductory to a Soma Sacrifice (See Eggeling on 3.4.4.1)—304.

प्रवीण, a sequence determined by the procedure, or order of commencement (of a series of acts, to be followed throughout)—537, 542, 550, 587.

प्रसह्यकारिन्—101, 682.

प्रस्तरप्रहरणन्याय (See Maxims iii)—252, 698-9.

“प्रस्तौता प्रस्तौति etc.”—397.

“प्रहृत्य परिधीन् जुहोति हारियोजनम्” (Cf. Āpast. Śr. 13.17.1)—509.

प्रहेलकं, a sweetmeat (a *Puroṭāśa* as such) —94.

प्राक्रमिक, 'one who undertakes much without finishing anything' (said to occur in Com. on Gaut. Dharmaśāstra 9.73). प्राक्रमिकोऽयं कापुरुषः—504.

“प्राचीनवशं करोति” (T. S. 6. 1. 1. 1)—317.

“प्राचीं देवा अभजन्त” (T. S. 6. 1. 1. 1)—316.

“प्राचीमाहरति etc.” (Cf. T. B. 3. 2. 1. 3) (प्राची is the name of a branch not of a region)—472.

“प्राणभूत उपदधाति” [प्राणभूतः is the name of certain bricks forming one of the layers of the sacrificial altar. Śatap. 8. 1.17]—105.

“प्राणापानावेवात्मन्वत्ते” (T. S. 2.5.2.4)—322.

“प्रातः प्रातरनृतं ते वदन्ति etc.” (Ait. Br. 5. 31, Vol. 3, p. 192)—198.

प्रातरनुवाक, 'morning-hymn' ["the *Prātaranuvāka*, or morning-prayer has to be recited by the Hotṛ in the latter part of the night before any sound (of birds etc.) is to be heard. It may begin immediately after midnight and conclude as soon as day light appears." Eggeling's note on Śatap. 3.9.3.10. For other references see Vedic Index]—407, 409, 551.

प्रातर्दोह—377.

“प्रायणोयेष्टि”, 'opening sacrifice (Śatap. 3.2.3, and see Eggeling's long note on para 6 of same)—345.

प्रायदर्शन (Sūtra 2.3.16) ["विशये प्रायदर्शनान्" is rendered by Kunte—"In case of doubt the generality of texts (ought to determine the sense), and by Jhā—"In a doubtful case, the correct conclusion is arrived at by a perception of similarity"]—184.

प्रायिक, 'usual'—125-7.

प्राये [in Sūtra 2.2 12 'प्रायेदर्शनाच्च' is rendered thus by Jhā :
 "Also because the sacrifice in question is mentioned
 in Vedic texts as if it were a primary sacrifice".
 Kunte's translation of the Sūtra is : ("It is an original
 statement) because something is frequently described
 (as principal and important)"]—146.

प्रावर्तिकक्रमन्याय (see प्रवृत्ति)—542.

प्राशिन्न, 'the portion of the *Haviṣ* eaten by the Brahman at
 a sacrifice. [In a note on 1. 7. 4. 10 Eggeling says :
 "According to Kāty. 3.4.7. the *prāśitra* or Brahman's
 portion, is to be of the size of a barley or *pippala*
 berry"]—241, 676.

प्रासनः the throwing of the black deer's horn into the pit
 (चात्वाल) as in Śatap. 4. 4. 5. 2 and T. S. 6. 1. 3. 8
 —478-9.

प्रीति, secular pleasure, the desire of gain, is said to be the
 motive for man's action—435, 438.

प्रीतिर्हि स्वर्गः स्वर्गश्च प्रीतिं प्राथयते—500.

"प्रंतु होतुश्चमसः etc." (Śatap. 4. 2. 1. 29 and Āpast. Śr. 12. 23.
 13)—349-50, 356.

प्रेष, 'an order ["A liturgical term meaning 'direction or
 'invitation', repeatedly found in later Saṃhitās and
 Brāhmaṇas" : Vedic Index]—408, 423 772.

प्रेषार्थकास्ति, the performer of the sense of a sacrificial
 direction'—424.

प्रोक्षणी (in Sūtra 1. 4. 11), to be taken in its literal (यौनिक)
 sense—95.

"प्रोक्षणीरासादयः etc." (Āpast. Śr. 2. 3. 11)—95, 423, 772.

फलचमस, a cup containing crushed figs of the *Jricns Indica*
 with sour milk, as a substitute for *Soma* juice (see
 Com. on Āpast. Śr. 12. 24. 5)—362; said to be inferior
 to *Soma*—381.

फलदर्शनात्कानि फलवन्ति—496.

फलवत्सन्निधावफलं तदङ्गं (see Maxims ii)—525, 532.

फलवत्सन्निधेस्तु आधारादीन्याराद्रुपकारकाणि—141.

बहिरदेवसदनं जातिवाचिता (Maitr Samhitā 1. 1. 2; Bloomfield)
...94.

‘बहिर्देवसदनं दामि’—243, 660.

बहिन्याय—243.

‘बहिषा यूपावटमवस्तृणाति’—428.

‘बहिषा वै पौर्णमासे व्रतमुपनयन्ति’—694, 696.

‘बहिषि हवीषि आसादयति’—387.

बहिः is the ordinary equivalent of तृण and not restricted to
consecrated grass—94.

बल्वज, a kind of coarse grass—116.

बहिरङ्गत्व—548.

बहिर्वेदि, outside the sacrificial ground or altar—392.

बहिष्पवमान (स्तोत्र) [“The first स्तोत्र at each pressing is called
पवमान (purifying, i. e., during the chanting of which
the *Soma* becomes clarified), viz., the बहिष्पवमान at the
morning, the माध्यन्दिनपवमान at the mid-day and the
आर्भवं (or तृतीय) पवमान at the evening pressing. The
other *Stotras* are called द्युयं, to be harnessed belonging
to or forming a team”—Eggeling’s note on 4. 2. 5. 7]
—551.

बहुकृत्योऽपि पथ्यं वेदितव्यं भवति (an illustration to show that
repetition is sometimes necessary and is not then a
fault)—476.

बहुषु राजप्रतिमेषु उपविष्टेषु यस्य श्वेतं छत्रं बालव्यञ्जनं च स राजेत्यवगम्यते
—282.

बहुवृचब्राह्मण Āpast. Sr. 22. 4. 22)—194, 653.

“बाणवन्तः परिघयः”, enclosing logs made of बाण wood (?)
[In a letter dated 12 Aug. 1912, Jhā says that बाण is
some kind of wood, but that it is impossible to say
what that wood is] (see परिघि)—118.

बादरायण, mentioned in Sūtra—7, 565, 608.

बादरि, mentioned in Sūtra—209, 622.

बार्हद्गिरि, N. of a *Sāman* [named after बृहद्गिरि, a *yati*, men-
tioned in the Pañcaviṃśa Brāhmaṇa, Vedic Index]
—491.

“बार्हद्गिरिं ब्राह्मणस्य ब्रह्मसाम कुर्यात्”—491, 623, 733, 735.

“बृहद्रथन्तरं पृष्ठं भवति”—729.

बृहस्पति सव [It is performed by a Brāhmaṇa with a view to
obtaining the office of Purohita (royal chaplain or
family priest). Āśvalāyana places it on a level with
the Rājasūya. Eggeling's note on Śatap. 5.2.1.19]
—507, 514.

“बेल्वो यूपो ब्रह्मवर्चसकामेन कर्तव्यः” (Cf. T. S. 2.1.8.1) (See Āpast.
Dharma Sūtra 1.9.26.8. and Gaut. Dharma. 23. 17.
Also Śāṅkara Bhāṣya 3.4.41 and Thibaut)—370.

“ब्रह्मचार्यवकीर्णी नैर्ऋतं गर्दभमालभेत” (i. e., sacrifice an ass to
Nirṛti)—769.

ब्राह्मण, as distinct from *Mantra*, defined, (Āpast. Śr. 24.
1.31.32) 127.

“ब्राह्मणं वृणीते etc.”—398.

“ब्राह्मणं परिक्रीणीयत् etc.” (T. B. 1.8.6.2)—347.

भक्ति, figurative language—433.

“भक्षेहि माऽविश दीर्घायुत्वाय etc.” (T. S. 3.2.5.1)—262.

भवता शाकमप्याहृतं व्यमिति काष्ठाहरणे शाकाहरणमुपाधिः—501.

भवन्ति वक्तारः, 'they say', or 'so people say' (Here and on. p. 484, it is वक्तारो भवन्ति. See J. R. A. S. 1914. pp. 306, 734, 208, 484) [See Kielhorn's paper in J. R. A. S. for 1898, pp. 19, 20, on this expression in Mahābhāṣya, vol 1, pp. 5 and 250, vol. 2, pp 272, 417, which he regards as an adaptation of the Pāli *vattaro honti* of the Jātaka]—94, 95.

"भसदा पत्नीः संयाजयन्ति etc" (भसद् = pudenda)—612.

"भस्मना इष्टकाः संयुज्यात्"—380.

भाक्त, in a secondary sense, figurative—434.

"भार्या दासश्च पुत्रश्च निर्धनाः सर्व एव ते"—611.

भावशब्दाः, words expressive of भावना and producing *apūrvā*—109, 111, 113, 124.

'भिन्नं कपालमप्यु प्रवहन्ति"—680.

भिन्ने जुहोति स्कन्ने जुहोति' [See Śatap. 12. 4. 1. 6. 7 as to the breaking of a vessel or spilling of milk. Also Āśvalāyana Śr. 3. 11. 6—11] (See J. R. A. S., 1914, p. 301.)—650, 656, 677, 680, 719.

भिषज्, भिषक्तिः [In the Pres. Indic. it is found in R. V. 7. 79. 2, viz., भिषक्तिं विश्वं यत्तुरम्, 'all that is sick he heals' (or, according to Griffith 'he medicines')]. Under Jaimini's Sūtra 2. 2. 10, Śabara employs it in the sense of 'to remedy'. He says : आग्नेयाम्नीषोमीययोनिरन्तरं क्रियमाणयोर्जामितादोष उक्तः, तं भिषजितुमुपांशुयाजमन्तरा यजति इति विहितम्. That is, in order to remedy the deficit that would be brought about by bringing those 2 offerings together, the *upāṁśuyaja* is brought in between them. He then says—कथं तेन भिषजिष्यते—'how will it be

remedied by that means ?” We thus have the verb in the Infinitive mood, active voice, and in the Future Indicative, passive voice—145.

भुक्तिभृतकदानादि—717.

भूतं भव्यायोपदिश्यते [See Maxims iii.], viz., 2. 1. 4 ; 3. 4. 40; 4. 1. 18 ; 4. 2. 10—111, 337, 347, 475, 600.

“भूतेष्टका उपदधाति” (T.S.5.6.3.1)—380, 573-5.

भृगुशुनकवसिष्ठाः—736.

भृति, food, nourishment (‘भृतिवन्वीत’ वृत् to procure)—713.

भोजनकालो वर्तते स्थालानि संमृज्यन्ताम् (where स्थालानि represents and includes all vessels in use when dining)—230.

“अष्टे चावसरेऽनुष्ठीयमानो यजमानस्य विगुणः स्यात् etc.” [The प्रवर is here the subject.] [Cf. Patañjali 1. 2. 64 (42)]—361.

भ्रूणहृत्—608.

मत्वर्यलक्षणा, ‘possessive indication’, [“by which term is understood the denoting a thing by some thing else connected with it, as a quality etc.; as when the word *soma* is made to denote a sacrifice in which *soma* is used.” Thibaut’s trans. of Arthasaṅgraha]—86.

मध्यक (?) Is it = मध्यमक common (as property)—634-5.

“मध्यतः कारिणां etc.” [Apast. Śr. 12. 23. 4. The Com. explains this term by “हेतुब्रह्मोद्गातृयजमानसदस्यान्”]—267.

“मध्यन्दिनेऽपररात्रे वा व्रतं व्रतयति”—773.

“मध्यमानामग्नये दात्रे पुरोडाशाः etc.” (T.S.2.5.5.2, which reads ये मध्यमाः स्युस्तान्मनये etc.)—705.

“मध्यात्पूर्वाद्धादिवेदयम्” (i. e. a piece of the *puro. āśa* is to be cut from the middle and end as द्व्यवदान)—674.

मनोतामन्त्र ["त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोता" R. V. 6. 1. 1. 1. T. B. 3.6.10.1]—562.

मन्त्र is merely अभिधानवाची and not विधायक, Sūtra 2.1.3; but some *mantras* are अनभिधायक, c.g., वसन्ताय कपिञ्जलानालभते—2.1.32—128.

"मन्द्राभिभूतिः etc." (T. S. 3.2.5.1) R.V. 10 128.1 : "Let me win glory, Agni, in our battles" Griffith)—264.

"ममाग्ने वर्चो विह्वेष्वस्तु" (T. S. 4.7.14.1. See विह्वः)—425.

"मलवद्वाससा [स्त्रिया] न संवदेत् etc." (T. S. 2.5.1.5) —325.

मल्हा, 'having a dew-lap' (a cow etc.) (See Āpast. Śr. 18. 21. 13)—516.

"मस्तु पितृणां etc" (T. S. 6.1.1.4. मस्तु is sour cream)—318.

'मस्तु शुद्धस्य' —624.

महाभाष्य, quoted—13, 492.

महायज्ञाः, there are 4, viz., *Agnihotra*, New and Full moon, *Jyotiṣṭoma* and *Pinḍapitr*—526.

महावाक्य, contrasted with अवान्तरवाक्य—689.

मानमुपावहरणं क्रमोऽभिषवः are said to be the सोमघर्माः at a *Jyotiṣṭoma*—381.

मान्त्रवर्णिक, contained in the words of a Vedic hymn—90.

Āpast. Śr. 7. 17.3 reads : "यत्पशुर्मयिमकृतेति संज्ञाते संज्ञात-होमं जुहोति," but the Com. says that the होम was offered solely because of the killing, and not because of the मायुकरण ! See संज्ञात होम. See J. R. A. S., 1914, pp. 305, 732. मायु, a cry of pain (दुःखहेतुकशब्द) made by an animal when being killed for a sacrifice and which necessitates the संज्ञातहोम (Sāyaṇa on T. S. 3. 1. 4. 3)—772.

"मासमग्निहोत्रं जुहोति etc." [See Tāṇḍya Br. 25. 4. 1 and Thibaut's note on Vedānta Sūtra 3. 3. 40]—526.

माहाजानिक—15.

“माहेन्द्रस्य स्तोत्रं प्रत्यभिषिच्यते”—566.

‘मिथुनं वै दधि च घृतं च etc.’—450.

“मिथोऽसंबन्धन्याय” [“the axiom of mutual non-connection” (Kunte)]—236.

मिथ्याज्ञान, defined—8.

मुख्य (with गौण), defined—243-6.

मुखे हि शब्दमुपलभामहे भूमावर्थम्, (Quoted in Nyāyamañjarī, pp. 155, 241)—13.

मुख्यक्रम, the sequence of the Principal in relation to Subsidiaries—537, 545, 587.

“मुख्यगौणयोर्मुख्ये कार्यसंप्रत्ययः” (Mahābhāṣya 1. 1. 5 and 6. 3. 46 etc.)—246, 288, 714.

‘मुशत्यन्वाह’ (‘the man holding the peske next recites’)—479.

‘मुष्करा भवन्ति सेन्द्रियत्वाय’ (T. B. 1. 8. 2. 2.)—446.

“मुष्टिना पिघाय etc.”—375.

“मुष्टीकरोति वाचं यच्छति दीक्षितमावेदयति” (Cf. T. S. 5. 2. 1. 7. 1)—239.

“मूलतः शाखां परिवास्योपवेशं करोति”—473.

मूषिकासूक्त [used at a sacrifice called पशवकादेशिनी, Kunte. See Jhā]—122.

मृगतृष्णावत् (Mahābhāṣya 4. 1. 3.)—432, 489, 531.

“मेखलया दीक्षयति” (T. S. 6. 1. 5)—578, 614.

“मेघश्च यज्ञो यज्ञश्च त्यागः”—415.

मेध्यतम, (conditions under which a man is) most fit to sacrifice—415.

“मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति” (T. S. 6. 4. 2)—379-80, 698.

“मैत्रावरुणाय दण्डं प्रयच्छति” (T. S. 6. 1. 4. 8. 2)—478.

मोदकशकल—454.

स्लेच्छा: (See शिष्टा:)

“यः पशुकामः स्यात्सोऽमावास्यायामिष्ट्वा”—701, 703.

“यः प्रथमः शकलः परापतेत्स स्वरुः कार्यः” (Cf. Śatap. 3. 6. 4. 11; see Āpast. Śr. 14. 23. 1)—468.

‘यः सत्राय आगुरते’—693.

“यः सोमेन यक्ष्यमाणोज्जनीनादधीत etc.”—588, 592.

‘यः सोमेनायक्ष्यमाणोज्जनीनादधीत etc.”—589.

“यः सोमेन यजेत सोऽग्निमादधीत”—589.

“य इष्ट्या पशुना यक्ष्यमाणः etc.”—595.

“य इष्ट्वा पशुना सोमेन वा यजेत etc.”—513.

“य एतामिष्टकाभुपदध्यात्स त्रीन्वरान्दद्यात्” (T. S. 5. 2. 8. 2, which reads योऽविद्वानिष्टकां etc.)—412.

“य एतानिष्ट्वा अथान्येन यजेत etc.”—584.

“य एवं विद्वांसः सत्रमासते etc.”—732, 737.

“य एवं विद्वानग्निमाधत्ते”—280, 615, 623, 626.

‘य एवं विद्वानग्निं चिनुते’ (T. S. 5. 5. 2. 1)—189, 521-2, 566, 574.

“य एव कश्चन स्तोमभागमधीयीत स एव ब्रह्मा भवेत्”—736.

य एव लौकिकाः शब्दास्त एव वैदिकास्त एवेषामर्थाः—79.

य एव श्रुतस्योत्सर्गे दोषः स एवाश्रुतपरिकल्पनायाम्—340.

“यच्चतुर्जुह्वां गृह्णाति ऋतुभ्यस्तद्गृह्णाति” (Śatap. 1. 3. 2. 8)—462.

यजति (= याग), defined—483.

‘यजमानः प्रस्तरः’, ‘the grass-bedding is the master of the sacrifice’ (Trans. of Tantravārt., p. 441)—100.

“यजमानचमसः सोममय एकेषां etc.”—735.

“यजमान पञ्चमा इडां भक्षयन्ति”—676.

“यजमानस्य याज्या सोऽभिप्रेष्यति होतरेतद्यजेति etc.”—360.

“यजमानो यूषः”—103.

यजुस् is the name given to *mantras* which are not in metrical feet (like the ऋक्), or set music (like the सामन्)—129.

‘यज्जगत्या परिदध्यात् etc.’—571.

यज्ञपात्राणि, the sacrificial vessels used by an आहिताग्नि must be burnt with his body when he dies (See Āśval. Gr̥hyasūtra 4. 2. 1)—442, 739.

यज्ञक्रतु, a sacrificial ceremony or rite, (See a good example in Śatap. 10. 4. 3. 4, also 9. 3. 3. 1)—402 431, 583-5.

“यज्ञवैशसाय वा इदं कर्म”—529.

“यज्ञाथर्वणां वै काम्या इष्टयः etc.”—430.

‘यज्ञायज्ञीयं गायति’ (the N. of a *Sāman*)—280.

यज्ञायुधानि, the ten sacrificial utensils (as per T. S. 1. 6. 8. 3)—214, 441.

यज्ञावचर (यज्ञप्रचारहेतु Mādhava), ‘having its sphere in the sacrifice’ (MW)—237.

“यज्ञेन यज्ञमयजस्त देवाः” (R. V. 1. 164. 50; A. 7. 5. 1) (as an example of the पुराकल्प type of Brāhmaṇa)—51, 127.

“यज्ञो हि यज्ञस्य प्रायश्चित्तिः”—680.

यत्कालं मर्दनं तत्कालं मर्दनसुखं, (T. S. 5. 6. 8. 1 with मिनुयात्)—506.

“यत्पक्षसम्मितां पिनुयात् etc.”—199, 205.

- “यत्परुषिदितं तद्देवानां etc.” (T. B. 1. 6. 8. 6)—317.
- “यत्पशुर्मायुमकृत etc.” (T. S. 3. 1. 4. 3 where Sīyaṇa explains मायुं अकृत by ‘मारणवेलायां मायुं दुःखहेतुकशब्दमकृत’)—772.
- “यत्पितृभ्यः पूर्वेषुः करोति etc.” (T. B. 1. 3. 10. 2)—525.
- यत्पुरुषस्य प्रयोजनं प्रीतिस्तदर्थं धनस्यार्जनम्—438.
- “यत्पूर्णं तन्मनुष्याणां etc.” (T. B. 1. 6. 8. 4)—317.
- “यत्प्रयाजानुयाजा इज्यन्ते etc.” (T. S. 2. 6. 1. 5, Āpast. Śr. 12. 5.5)—487, 530.
- “यत्र होतुः प्रातरनुवाकमनुश्रुवत् उपशृणुयात्”—407, 409.
- “यत्रान्या ओषधयो म्लायन्ते etc.”—70.
- यथाकृतं तथा साधु—752.
- “यथा चमसमन्यांश्चमसांश्चमसिनो भक्षयन्ति etc.”—353, 355.
- “यथा वै मत्स्योऽविदितो जनमवधुनते”—374.
- यदधृतमभोजनं तत् (Cf. T. S. 6. 6. 4. 1 —104.
- “यदन्तर्वेदि मिनुयात् etc.”—392.
- “यदन्यांश्चमसाञ्जुह्वति etc.”—363.
- “यदन्यांश्चमसानुन्नयन्ति etc.”—364.
- “यदष्टावुपभृति गृह्णाति प्रयाजानुयाजेभ्यः” (T. B. 3. 3. 5. 5)—462.
- “यदहरेवैनं श्रद्धोपनमेत्तदहरादधीत (Śatap. 2.1.3.9 with यज्ञः for श्रद्धा)—592.
- “यदान्मेयाष्टाकपालः etc.” (T. S. 2.6.3.3)—140, 336, 655, 674.
- ‘यदोक्ते चक्षुरेव भ्रातृव्यस्य वृक्ते’ (T. S. 6.1.1.5)—487.
- “यदा तद्विः संतिष्ठेत्” (Cf. Āpast. 11. 2.11)—680-82.
- ‘यदातिथ्यायां बहिस्तदुपसदां etc.”—485.
- “यदाऽनशनं तदामेघार्हः”—415.

“यदा वै पुरुषेन किञ्चनान्तर्भवति....अथ मेध्यतमः”—415.

“यदाहवनीये जुह्वति” (T. B. 1.1.10.5)—661; with जुहोति—690, 762, 766.

“यदि कामयेत वर्षेत्पजन्यः” (Cf. T. S. 6. 4.5. 5)—417, 505.

“यदि पशुरुपाकृतः पलायेत etc.”—80.

“यदि पुरादीक्षाणाः स्युः etc.”—198, 204.

“यदि बिभीयादभिमोदेष्यतीति etc.”—702-3.

“यवि रथन्तरसामा सोमः स्यात् etc.” (Āpast. Śr. 12. 14. 1)—168.

“यदि राजन्यं वैश्यं वा याजयेत् etc.” (Āpast. Śr. 12. 24. 5)—168, 350, 362, 381.

“यदि वर्षेत्तावत्येव जुहुयाद्यदि न वर्षेत् श्वोभूते जुहुयात्” (T. S. 2. 4. 10. 1)—503.

“यदि सत्राय दीक्षिता अथ *साभ्युत्तिष्ठेरत्” (Śāṅkhāyana Śr. 13. 13. 1 in singular)—711.

“यदि सोमं न विन्देत पूतिका न भिषुणुयात्” (Cf. Āpast. Śr. 14. 24. 12)—383, 659, 669.

“यदि सोममपहरेयुरेकां गां दक्षिणां दद्यात्” (Śatap. 4. 5. 10. 1.6.)—443.

यदुत्साहं जनयत्यवै गुणाय—418.

“यदुभृपति गृह्णाति अनुयाजेभ्यस्तद् गृह्णाति” (Śatap. 1.3.2.9)—462.

“यदेवादः पीर्णमासं हविः etc.”—590, 593, 596.

“यद्यग्निष्टोमो जुहोति, यद्युक्थ्यः परिधिमनक्ति etc.”—383, 386.

“यद्यजुषा जुहुयात् etc.” (T. B. 1.1.6.9)—577.

“यद्यन्यस्य वृक्षस्य स्वरं कुर्यात् etc.” (Cf. Āpast. Śr. 7. 3. 5)—467.

* ‘if they should rise up without completing it’—i. e., if they should fail to carry it to completion.

“यद्यस्य कारणभूतं दृष्टं सिद्धे etc.”—159.

यद्यस्योपकरोति तत्तस्य शेषभूतम्—387.

“यद्येकं कपालं नश्येदेको मासः संवत्सरस्य अपेतः स्यात् etc.” (T. S. 2.6. 3.6)—511.

यद्येनारभ्यते तत्तदङ्गम्—574.

“यहि हविर्घनि प्राची प्रवर्तयेयुः etc.” (T. S. 3. 1. 3. 1)—451.

यववहार वेतसशब्दाः—70.

यवागू, rice-gruel—307.

“यवागू राजन्यस्य” (T. S. 6. 2. 5. 2)—495, 623.

“यश्चोभयोः पक्षयोर्दोषो न तमेकश्चोद्यो भवति” (also in 8. 3.14, taken from Mahābhāṣya 6. 1. 9)—735.

“यस्य खादिरः क्षुवो भवति etc.” (T. S. 3. 5. 7. 1)—366, 487, 501.

“यस्य गृहान्दहति etc.” (T. S. 2. 2. 2. 5)—437.

“यस्य च दुष्टं कारणं etc.” (Quoted in Nyāyamañjarī, p. 165 : यत्र च etc.)—8.

“यस्य नवतिशतं स्तोत्रियाः” (Ait. Br. 3. 41)—582.

“यस्य पर्णमयी जुहूर्भवति etc.” (T. S. 3. 5. 7. 1, 2)—366, 487.

“यस्य व्रत्येऽहनि etc.” See “व्रत्येऽहनि”

“यस्य सजाता वियायुः etc.”—256.

“यस्य सर्वाणि हवींषि नश्येयुर्दुष्येयुर्वा etc.”—674.

“यस्य हविर्निरुप्तं etc.” (T. S. 2. 5. 5. 1)—706-7.

“यस्य ह्विरण्यं नश्येत् etc.” (T. S. 2. 3. 2. 5)—437.

“यस्याविने शस्यमाने सूर्यो नोदियात्”—122.

“यस्यैवैरूपः स्रुवः etc.” (T. S. 3. 5. 7. 3)—368.

“यस्योभयं हविरार्त्तिमाच्छेत् etc.” (T. B. 3. 7. 1. 8)—683, 690.

‘यस्योभावनुगतावग्नी अभिनिम्लोचेत् etc.” (अनुगतौ = नष्टौ)—689.

‘यां वै कांचन ऋत्विज आशिषमाशासते यजमानस्यैव सा’—426.

‘यां वै कांचिदध्वर्युश्च यजमानश्च देवतामन्तरितः etc.” (T. S. 3. 5. 9. 1)

‘यां वै कांचिद् ब्राह्मणवतोमिष्टं तमभिजानीयात्’—575.

यागोऽपूर्वस्य दाता—389.

याज्ञाक्रयणम् begging and buying’—771-72.

‘यां जनाः प्रतिनन्दन्ति रात्रौ etc.”—715.

याज्या, the *yājyās* (offering-prayers) are the prayers which the *Hotṛ* pronounces when the offerings are poured into the fire. At the chief oblations the offering-prayer is preceded by an *anuvākya* or *puro-nuvākya* (invitatory) prayer by which the gods are invited to come to the offering, and which ends with *Om*” (Eggeling’s note, Vol. 1, p. 135)—118-19, 256, 360.

याज्यापनय—360.

‘याज्याया अधि वषट्करोति etc.”—360-61.

‘या ते अग्नेऽशया तनूर्वषिष्ठा etc.” [V. S. 5. 8; Śatap. 3. 4. 30; ‘what most excellent iron-clad body is thine, O Agni etc.” (Eggeling)]—134.

यादृशोऽस्य वेशस्तादृशो नटानाम्—315.

‘या पत्या क्रोता सती अथान्यैश्चरति’—610.

‘यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहोति’—194, 648, 651, 653, 716.

यावज्जीविक (Sūtra 2. 4. 1), ‘lifelong’—194.

‘यावतोऽध्वान्प्रतिगृह्णीयात् etc.” (T. S. 2. 3. 2. 1)—331.

यावद्वचनं वाचनिकं भवत्येव, ‘it expresses just what is stated (and nothing more)’—361, 572, 590, 593.

यावांश्च श्रुतस्योत्सर्गे दोषस्तावानेवाश्रुतकल्पनायाम्—491.

युगवरत्र, the strap of a yoke—776.

“युवं हि स्थः स्वर्पती” (R. V. 11. 19. 2)—297-98, 636, 640.

“युवा सुवासाः” (R. V. 3. 8. 4)—422 528.

यूपकर्मन्याय—551.

“यूपस्य स्वरुं करोति”—466 67, 528.

“ये ऋत्विजस्ते यजमानाः”—537-38.

“येऽश्वं गृहीत्वा सोमाय यजते etc.” (T. S. 3. 3. 4. 2)—574.

“येन कर्मणा ईत्सेत्* etc.” (T. S. 3. 4. 6. 2)—328.

येन च क्रिया प्रणाड्यापि सिध्यति स तस्याः क्रियायाः कर्ता—333.

“ये पुरोडाशिनस्ते उपविशन्ति etc.”—199.

“ये मध्यमाः ये स्थविष्ठाः etc.” (T. S. 2. 5. 5. 2). See also under
“मध्यमानां etc.”—710.

“ये मामघुक्षन्त etc.” (an example of a *mantra* consisting of a complaint—परिदेवन)—126.

“ये यजमानास्ते ऋत्विजः” (See ये ऋत्विजः etc.)—733-34.

“योक्त्रेण पत्नीं सन्नहति etc.” (T. S. 6. 1. 3. 5)—614.

योगसिद्धि, ‘simultaneous accomplishment’ (M W)—506-7.

योगसिद्धिन्याय—505.

“यो दीक्षितानां प्रसीयेत etc.”—665.

“यो दीक्षितो यदग्नीषोमीयं पशुमालभते” (T. S. 6. 1. 11. 6)—373, 378,
392, 408, 428, 443, 466, 528, 667, 773.

यो देवदत्तस्य गौः स विष्णुमित्रस्य कर्तव्यः इति देवदत्तादाच्छिद्य विष्णुमित्राय
दीयते—485.

*ईत्सेत् = सिद्धिमिच्छेत् ‘Paraakara Grhy. 1.5.7.18.

“यो वा अध्वर्योः स्वं वेद स्ववानेव भवति” (‘He who knows the truth of the *Adhvaryu* priest indeed becomes wealthy’—Kunte) (T. S. 3. 1. 2. 3)—408, 410.

“यो विदग्धः स नैर्दृष्टः etc.” (T. S. 2. 6. 3. 4) — 317.

‘यो वै त्रिवृदन्यं यज्ञक्रतुमापद्यते etc.’—583-85.

“यो वै मासः संवत्सरः etc.”—759.

“यो वै संवत्सरमुख्यमभृत्वाग्निं चिनुते etc.” (T. S. 5. 5. 1. 6); see “उख्य” — 521.

“यो ऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः” *—772.

यो हि बहून्धागाक्कल्पयति कल्पयत्यसावेकम्—154.

यो हि हिंसितुमिच्छेत्तस्यापमुपायः—5.

“यो होता सोऽध्वर्युः”—422.

यौगिक, etymological or literal (meaning)—87, 95.

रथकारन्याय—630.

रथन्तरसामन् (adj.) ‘having the R. as its Sāma’—168.

“रसायनैरायुर्दीर्घं प्राप्स्यन्ति”—756.

राजन् king (Sāma)—711-12.

राजनि जयं वर्तमानं सैनिका अस्माकमिति व्यपदिशन्ति; ‘Soldiers speak of a victory achieved for the king as our victory’—428.

राजन्यान्निवध्न्यश्ववसिष्ठवैन्यशुनकानाम् (Cf. A. V. 4. 29. 3. 4) —726.

राजपुरुषो राजानमाश्रितो राजकर्म करोति—161.

* Śāṅkhāyana Śr. 4.20.1.

राजसूय (Śatap. 5. 2. 3)—516.

“राजसूयेन स्वाराज्यकामो यजेत”—516.

रात्रिसत्रन्याय—501.

रायोवाजीय, N. of a *Saman*—491.

राष्ट्रप्रतिपादनीयेष्टि—507.

रुक्मप्रतिमोचन (T. S. 51.10.3)—566-67.

रुक्, ‘dry’ (See सव्य)—458-59.

रेवत्यः, the 3 verses R. V. 1. 30. 13-15, the first of which begins with रेवतीर्नः सधमाद’, whence the tune as adapted to this Triplet is usually called रेवत (Eggeling, Vol. 3, p. xxi.)—162.

लक्षणा ह्यदृष्टकल्पना ज्यायसी—273.

लावुकायन, N. of an *ācārya*—759.

लिङ्ग, “Power residing in words (the power words possess to denote or point out some thing) is called *linga*” (Thibaut’s trans. of *Arthasaṅgraha*, p. 12). “*Linga*, sign, or ‘the sense of the word’ as leading to an inference” (Cowell’s trans. *Śāṇḍilyasūtra*, p. 23 footnote)—256, 284-85.

“लोकं पृण etc.” (T. S. 4. 2. 4. 4)—575.

लोकं पृणा (इष्टका), N. of a brick laid in building the altar, with the *mantra* ‘लोकं पृण’ (as above)—575.

“लोहितं निरस्थिनि etc.”—453.

“लोहितोष्णीषा लोहितवसनाऋत्विजः प्रचरन्ति” (Āpast. Śr. 19. 16. 6)—416.

“लौकिकानि वचनान्युपपन्नार्थान्यनुपपन्नानि च दृश्यन्ते etc.”, (see *Mahābhāṣya* Vol. 1, p. 38) For वक्तारो भवन्ति see भवन्ति वक्तारो—13.

वचीत्याय—425.

“वज्रिणीरुपदधाति” (T. S. 5.7.3.1)—380, 573-75.

“वज्रो वै यूपः”—392.

“वज्रो वै स्पथः etc.” (T. B. 3 2.10.1)—424.

‘वत्सं चोपावमृजति etc.’ (T. S. 1.6.9.3.4)—420.

“वत्सजानुं पशुकामस्य वेदं कुर्यात्”—(Kātyāyana Śr. 1. 66-68.

Compare ‘वत्ससङ्गुपशुकामस्य etc.’ of Āpast. Śr. 1. 6. 5.

वत्सजानु = ‘in the form of a calf’s knees’)—436.

“वत्समालमेत etc.” (T. S. 2. 1. 4. 8)—184.

“वत्सेन व्रतमुपयन्ति”—694.

वघ्नघव, having castrated horse. The N. of an *accarya* (A. V. 4. 29. 3. 4.; Āpast. Śr. 24. 6. 6. Vedic Index) —726.

“वपया प्रातः सवने चरन्ति etc.”—376, 428.

वयो वचन (?)—777-78.

वरकाः, a kind of rice—662.

“वरुणगृहीतं वा एतद्यज्ञस्य यदृषीजम् etc.”—480.

वरुण प्रघास, One of the 3 seasonal sacrifices offered in *Aṣāḍhā*. Some details connected with the अवभृथ (expiatory bath) are transferred to it from *Agni-ṣṭoma*. [See note at head of Śatap. 2. 5. 1. and also 2. 5. 2. Also Śabara 7. 3. 12. Garbe (in Index to Āpast. Śr.) calls it “the Second *Parvan* of the *Catur-māsya* Sacrifices”.]—118.

वरुणो वा एतं गृह्णाति योऽश्वं प्रतिगृह्णाति (T. S. 2.3. 12. 1)—329.

“वरुणो वा एतमग्ने प्रत्यगृह्णात्”—499.

“वर्चोवा अग्ने असि वर्चो मे देहि” (T. S. 1.5.5.4)—418.

“वर्षासु रथकार आदधीत”--630.

वशा, ‘a barren cow’—but combined with अजा (as अजावशा in T. S. 3.4.3.2) it apparently means a barren goat —119, 121.

“वषट्कर्तुः प्रथमभक्षः”—355, 357.

“वसन्तमृतूनां प्रीणामि” (T. S. 1.6.2.3)—540.

“वसन्ताय कपिञ्जलानालभते” (V. S. 24. 20 and Śatap. 13. 5.1.13, and note. See, too, Śabara 9. 1.38)—443.

“वसन्ते ब्राह्मणमुपनयीत etc.”—625.

“वसन्ते ब्राह्मणोऽग्नीनादधीत etc.” (T. B. 1.1.2.6)—175 370, 438, 619, 622, 626, 639.

“वसन्ते वसन्ते ज्योतिषा यजेत”—298, 651.

वाक्य, ‘syntactical connection’—“one of the six means of ascertaining what is subsidiary to what” (Jhā)—284-85.

वाक्यभेद, Split of the Sentence,’ [See note on p. 1/7 of Vol. 1. of Thibaut’s Trans. of Vedāntabhāṣya.]—133.

‘वाग्वै देवेभ्योऽपाक्रामच्चजायातिष्ठमाना” (T. S. 6.1.4.1)—478.

“वाग्वै हविष्कृत्” (Śatap, 1.1.4.11 and note)—250.

वाजपेय, “N. of one of the 7 forms of *Soma* Sacrifice (offered by kings or Brāhmaṇas aspiring to the highest position, and preceding the *Rājasūya* and *Bṛhaspati-Sava*)”—MW. It is dealt with in Śatap. 5. 1. 1 etc. See, too, Eggeling’s preface to Vol. 3, pp. xi and xxiii. For this sacrifice नैवार is prescribed instead of व्रीहि [Jai. 9. 2.40] (See Vedic Index)—91, 153, 410, 416, 419, 456, 507, 772.

“वाजपेयेन स्वाराज्यकामो यजेत”—456.

“वाजपेयेनेष्टा बृहस्पतिसवेन यजेत”—507, 514.

“वाजस्य मा प्रसवेन etc.” (T. S. 1.1.13.1)—419.

वाजिन ‘whey,’ from which the curds (आमिक्षा) have been separated—[See Vedic Index]—157, 448-50.

वाजिनन्याय—449.

“वाजिभ्यो वाजिनम्” [“The whey (*vājina*) is offered to the (divine) coursers, i. e., the regions or quarters”. (Eggeling’s note on 9. 5.1.57. See, too, 2.4.4.22, and Vedic Index]—157, 449.

“वामदेव्यं गायते” (T. B. 1. 1. 8. 2)—280.

“वायव्यं श्वेतमालभेत etc.” (T. S. 2. 1. 1. 1)—181, 482.

वारणपात्र, a vessel made of the wood of the *Varaṇa* tree; it may be used at a *yajña*, but not in connection with a *homa*—236-37.

वारवन्तीय, N. of a *sāman* used at *Agniṣṭoma* [“Originally composed for, and named after, R. V. 1. 27. 1 : ‘अश्वं नत्वा वारवन्तं etc.’” Eggeling, Vol: 3, p. xiv]—162.

“वारवन्तीयं गायते” (T. B. 1. 1. 8. 3)—280.

“वारुणेनैककपालेनावभृथमभ्यवयन्ति”—480.

वार्त्रघ्नीन्याय (Sūtra 3. 1. 23)—238.

“वार्त्रघ्नी पौर्णमास्यां” (T. S. 2. 5. 2. 5, slightly modified)—238.

वासिष्ठाः—735-36.

“वासिष्ठो ब्रह्मा भवति” (see T. S. 3. 5. 2. 1)—736.

“वास्तुमध्ये रौद्रं चरुं निर्वपेत् etc.”—632.

विदेवन, playing (with dice) at a *Rājasūya* Sacrifice (Śatap. 5. 4. 4. 6. 23)—516-17, 565.

“विद्यामधीयीत”—651.

विधिलक्षण found in a verse beginning with “कुर्यात् क्रियेत कर्तव्यं etc.”—490.

विधिविभक्ति, a termination indicating injunction—490, 493, 495, 501.

विघृति, N. of two blades of grass laid across the *barhis* to keep it apart from the *prastara* (Eggeing's note on 3. 4. 1. 18. See, too, 1. 3. 4. 10)—429.

विनिस्त = सामिनिस्त, half of an offering having been presented—708-9.

विनिर्देश, declaration, announcement (as to a three-fold division of property, with a view to limiting the quantity to be given as सर्वस्वदान)—748.

“विनिषद्योद्गातारः साम्ना स्तुवते”—353.

विप्रतिपत्ति, a conflict (between 2 texts)—547.

विप्रलम्भक उपदेशः, misleading advice (regarding a road)—497.

विभक्तिविपरिणाम (a technical term explained by Kunte under sūtra 4. 3. 3, but is not in Śabara).

“विरुध्यमाने कल्पः स्यात् etc.”—137.

“वि वा एनं प्रजया.... अर्द्धयति etc.” (T. S. 2. 5. 5. 1)—701.

विशदसिद्धि (?)—307.

विश्वजिन्त्याय—496, 742.

“विश्वामित्रो होता भवति”—736.

विष्णुक्रम, ‘the Viṣṇu-strides’, 3 steps to be taken by the sacrificer at certain sacrifices [Śatap. 1. 9. 3. 8; 6. 6. 4. 1; 6. 7. 2. 10]. As a man without legs sacrifices [207, 267 in Jhā]—605-6, 628,

‘विष्णुरुपांशु यष्टव्यः etc.’—144.

विहवाः * [R. V. 10. 128, where Griffith explains the term thus :—विविधमाहूयन्ते येषु शूरा इति विहवा संग्रामाः ; यद्वा विविधं यागार्थं देवा आहूयन्त एष्विति विहवा यज्ञाः . It is not in Vedic Index.]—425.

वृत्तिकार, quoted—7, 126-27, 161, 211.

‘वृद्धवयाः प्रत्युत्थेयः संमन्तव्यश्च’—647, 650.

वेद, a brush for sweeping the altar [See Eggeling’s note to 1. 2. 1. 22]—69.

“वेदं कृत्वा वेदिं कुर्वीत”—69.

वेदि, the *Sama* altar—69.

“वेद्यां हवींषि सादयति”—(T. B. 1. 6. 5. 1)—387.

वैकंठपात्राणि, vessels of *Vaikāṅkata* wood ; they can be used both at यज्ञ and at होम, whilst those made of the wood of the *Varaṇa* can only be used at the former—236-37.

वैमृध, connected with Indra (विमृध्) (See T. S. 2. 5. 3. 1 etc.)—508.

वैयधिकरण्य—85.

वैराजपृष्ठ, “when performed in its पृष्ठ form the *Stotra* is so arranged that a certain *sāman* is enclosed as the *garbha* (embryo) within some other *sāman* which, as its पृष्ठ (i. e. back or flanks), is chanted a number of times before and after the verses of the central *sāman*”. The times most commonly used for the enclosing *sāmans* of a पृष्ठस्तोत्र are *Rathanantara* and *Bṛihat*—*Vairūpa* (*Sāma Veda* 2. 212, 213), *Vairāja* (2. 277-9),

śakvara, and *Raivata Sāmans* (Eggeling, Vol. 3, p. xx)—434.

वैराजसामन् (see above)—434.

वैरूपपृष्ठ and वैरूपसामन् (see above the extract from Eggeling)—434.

“वैश्यो वैश्यं स्तोमेन यजेत”—740.

वैश्वदेव, one of the triennial (or four-monthly) sacrifices (Śatap. 2. 5. 1)—96 157.

“वैश्वदेवीं सांग्रहणीं निर्वपेद्ग्रामकामः” (T. S. 2. 3. 9. 2)—506, 519, 656.

वैश्वदेव्यामिक्षा—157, 449.

वैश्वानरं द्वादशकपालं निर्वपेत्पुत्रे जाते” (T. S. 2. 2. 5 3)—97, 511-12.

व्यक्ति (असाधारणविशेषा व्यक्तिः)—79; (यो ह्यर्थः सामान्यस्य विशेषाणां च आश्रयः सा व्यक्तिः)—81.

“व्यत्यस्तं मृतव्या उपदधाति” (T. S. 5. 3. 1. 1 omits व्यत्यस्तं ‘backwards and forwards’)—542.

“व्यत्यस्तं षोडशिनं शंसति” (T. S. 7. 1. 5. 4 without व्यत्यस्तं)—542.

व्यपाश्रय (=अन्यत्र विनियोगः, so *Sūtravṛtti*)—679.

व्यवधारणकल्पना, one of the varieties of the *Brahmaṇa* (see p. 572 of Trans. of *Tantravārttika*; and for other divisions, p. 111 of *Jhā on Prabhākara*)—127.

व्यवाय (√वे), separation by insertion of words between two parts of a sentence—136, 234.

† An *Ekaha* sacrifice for which *Kaṇva Rathantara Sāman* is prescribed (Jai. 9. 2. 48 and *Āpast.* 22. 10. 3).

* *Āpast. Śr.* 9. 23. 6.

'व्यस्तं वा एते संवत्सरस्याभिदीक्षन्ते etc.'" (T. S. 7. 4. 8. 1)—715.

व्याकोश, 'open' (i. e., the hands forming the अञ्जलि are to be side by side open and not put together closed, as for a salutation)—107.

व्यापन्न, sported, corrupted (and therefore unfit for an *Ārya*)—720.

"व्यापन्नमप्यु प्रहरति"—720.

व्यूध् व्यूद्यते, to be deprived of (See T. S. 2. 3. 2. 45)—334.

व्रत (as प्रजापति व्रत) is a mental act, a vow or determination—645-46.

"व्रतं कृणुत etc." (T. S. 6. 1. 4. 4)—251.

"व्रत्येऽहनि पत्न्यनालम्भुका स्यात् तामपरुध्य यजेत" (T. B. 3. 7. 1. 9; *Āpast.* 9. 2. 1)—325.

व्रीहिमयं संकल्प्य न यवमयः प्रदेयः—321.

व्रीहियववत्, an example of option—67.

'व्रीहीनवहन्ति तण्डुलान्पिनष्टि"—483.

"शकृत्संप्रविध्यति"—453.

"शतं ब्राह्मणाः सोमात् भक्षयन्ति etc."—364.

"शतमधिरथं दुहितृमते दद्यात् etc."—610, 612.

"शतातृष्णायां विशारयन्ति" [Cf. T. B. 1. 8. 6. 4; and *Śatap.* 12. 9. 1. 3, where शतातृष्णा is rendered "perforated with 100 holes".]—347.

शब्दप्रमाणका वयं यच्छब्द आह तदस्माकं प्रमाणम्—271.

"शमितारमुपनयीत"—400.

शमितृ, the slayer (of the sacrificial animal)—400.

❁ "अनालम्भुका स्पष्टमयोग्या रजस्वला"—Sāyana.

‘शमीमय्यः सुवो भवन्ति हिरण्मय्यो वा’—118.

† शम्यु, N. of a son of Brhaspati (See Sāyaṇa on T. S. 2. 6. 10. 1, and शम्युवाक in Index to Jhā)—324.

शम्युवाक, [See Index to Jhā’s Prabhākara Mīmāṃsā]—676.

शरीरग्रहणस्य तु न अदृष्टादृते किञ्चित्कारणमस्ति—507.

‡ “शरेषीकयानक्ति” (‘He anoints him with a straw of *Darbha* grass.’ Kunte)—413.

शवशिरःस्पर्शन—727.

* शाक्यानामयनं षट्त्रिंशत्संवत्सरम् [So, too, Kātyāyana Śr. 24. 176 (p. 952), on which the same says : शाक्यानामयनमिति संज्ञा सत्रस्य .. तत्र तरसमयाः पुरोडाशा भवन्ति. But in Tāṇḍya Br. 25. 7. 1. this is called शाक्यानां सत्रं, and in the next *sūtra* it is stated that the Śaktya Gauriviti who used a *Puroṭāśa* of meat attained universal prosperity by means of that sacrificial session, at the river Yavyavati. The Āpastamba and Śāṅkhāyana Śrauta Sūtras also read शाक्यानां. Kunte has the reading of Śabara.]—433.

“शाखया गाः प्रापयति” + (T. B. 3. 2. 1. 2)—474.

“शाखया वत्सानपाकरोति” (T. B. 3. 2. 1. 1)—474.

शाखावाद—472.

शाखाहरण—377.

“शाल्यर्थं कुल्याः प्रणीयन्ते etc.” [Mahābhāṣya 1. 1. 23 (Vārt. 4) etc.]—220, 491.

†. See Śatap. 1 9. 1. 24 etc.

‡. [For another reference to शरेषिकः see Śāṅkhāyana Śr. 17. 3. 11]. The quotation, I now find, is from Śatap. 3. 1. 3. 13 where Eggeling renders it : “He anoints (the eyes) with a reed-stalk”.

* So, too, Vol. II, p. 172 [9. 1. 39].

†. T. B. has पपेयति,

शास्त्रं = verbal testimony—10.

शास्त्रकाराः—13 (last line).

शास्त्रं चानतिशङ्क्यं पितृमातृवचनादपि प्रमाणतरम्—439.

शास्त्रफलं प्रयोक्तारि (sūtra 3. 7. 18)—395.

‘शास्त्राणि चेत्प्रमाणं स्युः etc.’—567.

‘शिरो वा एतद्यज्ञस्य यदाग्नेयः’—531.

शिरो वा एतद्यज्ञस्य यद्वीक्षणीया’—536.

शिल्पोपजीवित्व—630-31.

शिष्टविगर्हण, blame given by the learned to one who begins a thing but does not finish it ; they call him a प्राक्रमिक—504.

शिष्टाः (or शास्त्रस्थाः) are the sole judges of correct language ; whilst म्लेच्छाः are more skilled in the capture and care of birds—70-71.

शिष्टाचार—71.

शुक्तिकायां रजतविज्ञानम्—424.

शुक्तिका हि रजतवत्प्रकाशते तेन प्रत्यक्षं व्यभिचरति—7.

शुनश्चतुर्दश्यामुपवसतः पश्यामः श्येनांश्चाष्टम्याम् (?)—604, 606.

‘शुन्यध्वं दैव्याय कर्मणे’ (T. S. 1. 1. 3. 1 ; ‘Become pure for divine work’)—294.

शुषिरो वा एतर्हि पशुर्येहि वपामुत्खिदन्ति’—778.

शूद्राः may not offer sacrifice—621-27.

‘शूद्रेण नाध्येतव्यम्’—626.

शून्य = शून्यवाद of Buddhists—9.

शेष, ‘subsidiary’—that which is for the sake of another, aiding, some action towards the fulfilment of its अपूर्व [“यः परस्योपकारे वर्तते स शेषः”—Bhāṣya on sūtra 2]—208.

शेषभक्षण, the eating of remnants of sacrificial cakes etc. by the priest—676.

‘शेषादिडामवद्यति etc.’—337, 456.

शोभनमस्य चक्रस्य नेमितुम्वारम्—49.

शौनःशेषाह्वान. at a Rājasūya (Ait. Br. 7. 13, Vol. 4, p. 59) —294, 516.

श्येन, hawk—sacrifice’—(not in Vedic Index in this sense) —5, 90, 410, 416, 431-32.

‘श्येनचित्तं चिन्वीत’ (T. S. 5. 4. 11. 1)—80.

‘श्येनेनाभिचरन्यजेत’ (Āpast. Śr. 22. 4. 13)—5, 90.

श्रयणवत् (✓श्री), ‘like the mixing (of some juice with milk’, in the offering to Mitrā-Varuṇa, T. S. 6. 4. 8. 1)—697.

श्रुतिक्रम, ‘direct enunciation’, ‘declaration’, as in the Veda [See Thibaut’s Trans. of Arthasaṅgraha p. 22]—537, 586.

श्रुतिबलीयस्त्वन्याय—537.

श्रुतिलक्षणाविशये च श्रुतिज्यायसी—86.

श्रेयस्कर—5.

“श्रुत्यद्वृत्तम्” (R. V. 6. 60. 1)—256, 283.

श्वमाजीरसम्बन्ध in connection with the eating of ओदन—226.

षट्चित्ति, consisting of 6 layers of bricks (the fire-altar) —522.

“षट्त्रिंशत्प्रक्रमा प्राची etc.” Cf. T. S. 6. 2. 4. 5)—389.

“षट्पदान्यनु निष्क्रामति” (T. S. 6. 1. 8. 1 ; see Eggeling’s note to 3. 3. 1. 1).—451.

“षडुपसदः”—568.

षडभिर्हलैः कर्षति, used to illustrate the fact that a man is sometimes said to do himself that which he does through others—333.

षड्विधः कर्मभेदः (as शब्दान्तर, अभ्यास, संख्या, गुण, प्रक्रिया, नामधेय) —108.

पोडशिन्, a *Soma* sacrifice [See Eggeling, Vol. 3. p xvi] 383-86, 719; a *Soma* cup, and a *Stotra*—555.

संयवन ($\sqrt{यु}$), mixing sacrificial water with the flour of the *Puroṣa* [see Kunte on 4. 2. 14 15, and Com. on Āpast. Śr. 1. 16. 11]—477.

संयोगपृथक्त्वन्याय—493.

‘संवत्सरो वा एनं प्रतिष्ठायै नुदति etc.’ (T. S. 5. 4. 2. 2.—523.

संस्कारकर्मन्, the act of preparing or consecrating the materials for a sacrifice ; such action, being subsidiary, does not bring about an अपूर्व ; this संस्कार, according to Bādari, is one of the 3 constituents of शेष—the other two being द्रव्य and गुण—144.

गुण (Thus संस्कारो नाम स भवति यस्मिञ्जाते पदार्थो भवति योगः कस्यचिदर्थस्य)—209.

संस्कारकल्पनायामप्यदृष्टकल्पना (Quoted in Nyāyamañjarī, p. 370).

संस्कारशब्द, a word used for the consecration of material; and after such consecration, according to the *pūrvā-pakṣa* view, तृण becomes बहिस्, and घृत becomes आश्व, but this is denied—94-96.

संस्था, a complete liturgical course; the 7 fundamental forms (*Samsthā*) of *Soma* Sacrifice. This term,

⊗ For further explanation of this term, and for the list of Seven Sacrifice, see Śatap. Trans., Vol. 3, p. xii.

meaning properly 'termination, consummation', probably applied originally to the concluding rites of the *Soma* sacrifice proper, as the distinctive features of the several forms of sacrifice, but by a natural transition, became the generic term for the complete forms of sacrifice". (Eggeling's note on Śatap. 4-5. 3. 1. See too, Kunte's note on *sūtra* 3. 3. 28)—303. 383.

“संस्थाप्य पौर्णमासीं वैमृक्षमनुनिर्वपेत्” (See T. S. 2. 4. 2. 2; 2. 5. 3. 1 —508.

“† संस्थिते संस्थितेऽह्नि गृहपतिमृगयां याति स तत्र यान्मृगान्हन्ति तेषां तरसाः पुरोडाशाः सवनीया भवन्ति.” This is connected with sacrificial session (lasting 36 years) of the Śākya (or शक्य); Kunte translates it thus :—“Every evening the sacrificer goes a-hunting; the flesh of every animal which he kills there constitutes the *Savanīya puroḍāśa* cakes”—433.

सकृत्कृत्वा कृतार्थः शब्दः—649-50.

सकृद्वचनेन ज्ञातस्य पुनर्वचनेन प्रयोजनम्—538.

* “संक्रम यज्ञेन यजेताज्ञाद्यकामः” (For this य. see Vaitāna Sūtra 43. 22 Garbe's Edn)—179.

“संग्रामिणं चतुर्होत्रा याजयेत् etc.” [‘ Reciting the *mantras* called *caturhota* he may cause a warrior's sacrifice. ’—Kunte] —484.

† संज्ञत होम, an oblation to be offered after killing the sacrificial animal [Āpast. Śr. 7. 17. 3. One would infer from

† Āpast. Śr. 23. 11. 12, 13. See also Vol. 2, p. 172 (9. 1. 39).

* The *Sūtra* is “संक्रमयज्ञः पूर्वकामस्य”. “The Śrauta of Atharva-veda is Vaitāna Sūtra. It is named from the word with which it begins—Macdonell's Sanskrit Literature, p. 246.

† See JRAS, 1914, pp. 305, 732.

this *sūtra* and from T. S. 3. 1. 4. 3, that this होम was to be offered if the animal raised a cry of pain whilst being killed ; but the Com. on Āpast. Śr. says :—"संज्ञप्ति-निमित्तो होमो न तु मान्त्रवर्णिकमायुःकरणादिनिमित्तः ; तेन नित्य इति ज्ञापयितुमुक्तं यज्ञे संज्ञप्तहोममिति", but this seems unreasonable.]—772.

सत (among *Mecchas*) [दारुमयं पात्रं परिमण्डलं शतछिद्रम्]—71.
सत्त्रन्याय—664, 732.

सद्यस्काल, falling on the same day—548-49, 595.

सदस्य, the 17th priest at a सोमयज्ञ—405.

सन्तर्दन 'fastening together'—301.

सन्ध्यायां मृगा अपि न चरन्ति किं पुनर्विद्वांसो ब्राह्मणाः—38.

सन्निष्कृष्टकालाः कृतका वेदाः (so an objector)—36.

"सप्तदश प्राजापत्यान्पशूनालभते etc." (T. B. 1. 3. 4. 3)—456, 542, 557.

"सप्तदश वैश्यस्यानुब्रूयात्" (?)—740.

"सप्तदश सामिधेनीरनुब्रूयात्" (Ait. Br. 1. 1) [Cf. T. S. 6. 3. 7. 1]—369.

"सप्तदशारत्निर्वाजपेयस्य यूपो भवति"—232.

"सप्तदशावराश्चतुर्विंशतिपरमाः सत्रमासीत्"—634, 664, 726, 758.

"सप्तदशो वैश्यः"—740.

"सप्तमं पदं गृह्णाति"—451.

समभिव्याहृत, 'mentioned together'—161.

‡ So *Purvapakṣa*, but the स्वामी is declared to be the 17th. See, however, Eggeling's note on 10. 4. 1 19.

*. See Śāṅkhyayana Śr. 15. 1. 16, 17.

†. At the least 17, at the most 24, persons ought to hold a sacrificial session [Kunte].

समभ्याशीकरण 'bringing near'--421.

समवत्त, 'cu' up', 'divided into fragments' (√ दो)--345.

समाख्या, 'name'—the names given by *Ācāryas* to different sets of *mantras* [See Kunte on *sūtra* 3. 8. 19]—256, 284, 420, 421.

“समावप्रच्छिन्नाग्रौ दक्षौ प्रादेशमात्रौ पवित्रे करोति” [Cf. *Kātyā. Śr.* 2. 75 (p. 127)]—429.

समानयन, conveying butter from the उपभृत to the जुहु for the 4th प्रयाज offering (see Kunte on 4. 1. 40)—460, 463-64.

‘समिधो यजति तनूनपातं यजति etc.’ (T. S. 2. 6. 1. 1). Here each यजति refers to a distinct sacrifice, and, therefore, has its own अपूर्वे—139, 283, 368, 440, 540, 661.

समुदायप्रसिद्धिरवयवप्रसिद्धेर्बोधिका (See *Paribhāṣenduśekhara* 98, and *Mahābhāṣya*, Vol. 1, p. 209)—752, 778.

समुदाये वाक्यपरिसमाप्तिः (*Mahābhāṣya*, Vol. 1, p. 41 etc.)—223 224.

“समे दर्शपूर्णमासाभ्यां यजेत etc.”--481.

“सं पत्नी पत्या सुकृतेन गच्छताम् etc.” (T. B. 3. 7. 5. 11)—615.

संभारविधान, ‘the carrying down of preparatory details’ [So Jhā in his *Trans.* (p. 838) of *Tantravārt.* (p. 599)]—177-78.

संमार्जनादि is a subsidiary (गुण) action—115.

सयदिक, ‘having an if in it’ (a sentence)—169.

“स यद्यगृहीतहविरभ्युदियात् etc.”—707.

“सर्वतः परिहारमाश्रितं भक्षयति”—(T. S. 6. 4. 9. 4)—348-49.

सर्वपृष्ठेष्टि (T. S. 2 3. 7. 2) [a sacrifice performed with all the six *Sāmans* called पृष्ठ; see Eggeling Vol. 3, p. xxii, and Śatap. 9. 4. 3. 11. Also, see वैराजपृष्ठ, above]—347.

सर्वशाखाप्रत्ययमेकं कर्म—(See Maxims 11.). 197-98, 200 207, 774.

“सर्वस्मै वा एतद्यज्ञाय गृह्यते यदुध्रुवायामाज्यम्” (T. B. 3. 3. 5. 5)—343, 477.

सर्वस्वं ददाति—742, 744.

*सर्वस्वार [Kunte renders this ‘general accentuation’, but can it be the sacrifice of that name in Jai. 10. 2. 56 and Lāty. Śr. 8. 8. 1 ?]—581.

‘सर्वाभ्यो वा देवताभ्यः आत्मानमागुरते’—693.

“सर्वाभ्यो वा एष देवताभ्यः आत्मानं निष्क्रीणीते”—693-94.

‘सर्वे ऋत्विज उपवसन्ति’—416.

“सर्वेभ्यो वा एष देवेभ्यः सर्वेभ्यश्छन्दोभ्यः etc.” (Cf. T. B. 1. 4. 7. 7)—496.

“सर्वेषां वा एतद्देवानां रूपं यदेष ग्रहः etc.” (T. S. 3. 5. 9. 1 has सर्वासः देवतानां)—520.

सवनीयपशु. In the *Jyotiṣloma* sacrifice there are three anima's to be killed on three different days. The first, called *Agniṣomīya*, is killed on the day preceding the sacrifice; the second, called *Savanīya*, on the day of the *Sutya* or *Soma*-juice extraction; and the third called *Anubandhya*, on the last or *avabhṛtha* day (Jhā on Prābhākara Mīmāṃsā, p. 203)—373, 527.

* See note on Śatap. 8. 1. 1. 8 regarding *Svāra Sāmans*. Also Vedic Index—s. v. *Śūnas-karma*, and Āpast. Śr. 22. 7. 20, 21, and Com. on Tāṇḍya. 17. 12. 1.

सवनीयपुरोडाश In Śatap. 4. 2. 5. 15 and 16 Eggeling renders this 'cakes of the Soma feast, 'Soma feast cakes', and in a note to 3. 9. 3. 10, he calls them 'the five *havis*-oblations to be offered at the morning pressing'. At the *Śākyāyana* (q. v. above) the cakes are made of the flesh of animals killed in hunting—433.

“स वै ध्रुवामेवाभिघारयति etc.”—388, 588.

सव्य = रुक्ष, 'dry' (सव्यशब्दो रुक्षे भाष्यते—so Śabara)—458.

‘सव्या वा एतर्हि वपा यर्हि अनभिघृता’ (Mādhava reads शव्या वा etc.)—458.

“स सोमेनेष्ट्वान्नीषोमीयो भवति”—590.

“सहधर्मश्चरितव्यः” (Smṛti)—613.

‘सहपशूनालभते’—432, 545.

“सहशाखया प्रस्तरं प्रहरति”—474, 697.

सहस्र संवत्सरं = 1000 days—755-61.

‘सहापत्यपुत्पादयितव्यम्”—613.

साकमेधीयन्याय (साकमेध, Śatap. 2. 5. 3 and note on p. 409 as to the origin of name)—548, 553.

साकंप्रस्थायी यज्ञ [T. S. 2. 5. 4. 3. Sāyaṇa, on p. 581, Vol. 2, explains it as the sacrifice at which the *Adhvaryu* proceeds (प्रस्थानं) to the होमस्थान, accompanied by (साकं) Brāhmaṇas carrying 4 jars filled with curds and milk]—179, 346.

साशः पुरुषः परेण चेन्नीयते नूनमक्षिभ्यां न पश्यति (Quoted in Nyāya-mañjarī, p. 286)—55.

सांग्रहणी (इष्टि) [T. S. 2. 3. 9. 2, where Sāyaṇa explains it thus :—“मनसा परस्परमैकमत्येन सम्यक् स्वीकारः सांग्रहणम्; तद्यस्या-सिद्धवस्ति सा सांग्रहणी”. See, too Śabara 10. 4. 7, and T. B. 3. 8. 1. 1]—506, 519, 656.

साद्यस्क, 'an *ekāha* performance of the *Soma* sacrifice at which the consecration, buying and pressing of *soma*, are compressed into one day' [Eggeling's note on 3. 5. 1. 17]—545.

सान्तपनेष्टि an offering to the Maruts as scorchers (Śatap. 2. 5. 3. 3)—548, 553.

सान्नाय. a libation of sweet and sour milk offered to Indra at the New Moon sacrifice (Eggeling on Śatap. 1. 6. 4. 9)—211, 295, 596, 655, 691, 697, 699, 704, 710.

साक्षेपमसमर्थम् [Mahābhāṣya 2. 1. 69, vārt. 6]—241.

सामन् is a *mantra* set to music—129.

सामानाधिकरण्य 85.

सामान्यतो दृष्ट - inference from generalization—one of the 3 kinds of *anumāna* (Nyāya Sūtra 1. 1. 5)—368.

सामि = अपरिसमाप्य, 'prematurely' (as in साम्युत्थान and साम्युत्तिष्ठेत्)—711.

“सामिघ्नेनोरन्वाह” (T. S. 2. 5. 8. 2)—569.

सामिघ्नेन्यः, 'kindling verses' ; so Eggeling in Śatap. 1. 3. 5. 1 etc.; 3. 1. 3. 6 and note—234, 369, 393, 569, 740.

साम्प्रदायिक, 'traditional'—161.

“सायं जुहोति etc.” (T. B. 2. 1. 2. 7)—554.

सायं दोह—377.

“सारस्वतौ भवतः etc.” (T. S. 2. 4. 6. 1)—545.

सार्वभौम—743.

सावित्रहोमाः (Śatap. 6. 3. 1)—566.

‘सावित्राणि होष्यन्तः सन्निवपेरन्’—738.

“साः स्रं प्रथमं चिन्वानः etc.” (T. S. 5. 6. 8. 2)—491.

सिंह, applied figuratively to a violent man (प्रसह्यकारितया)—682.

सुत्याकाल, the time of the extraction of the *Soma* juice—432.

“सुवर्णं हिरण्यं भार्यम्” (T. B. 2. 3. 4. 6)—326.

‘सुवाससा भवितव्यम्’—326.

सूक्तवाकन्याय—254.

सूक्तवाकनिगद—292.

सूक्तवाकेन प्रस्तरं प्रहरति” (See Eggeling on 1. 8. 3. 10 and trans. of 2. 5. 2. 42; see Āpast. 3. 6. 6)—252 254, 293, 639.

सृष्टीरुपदधाति (T. S. 5. 3. 4. 7) [सृष्टि is the name given to each of the bricks forming the 4th layer of the sacrificial altar, Śatap. 8. 4. 3. 1]—104.

“सोत्रे जुहोति अग्नये स्वाहा etc.” (T. B. 3. 1. 4. 1)—565.

‘सोपानत्के पादे etc.’—56.

सोमक्रयणी the cow with which *soma* is bought (Śatap. 3. 3. 1. 13)—451.

“सोमं क्रीणाति”—771.

‘सोमपो न द्वितीयां जायामभ्यषूयते’—768.

सोमवाजिन् (Śatap. 12. 7. 2. 2; Kātyāyana Śr. 19. 2)—333.

सोमशब्दः क्षीरिण्यां लतायां प्रसिद्धो न रसे—151.

“सोमस्याग्ने ब्रीहोत्यनुवषट् करोति” (Ait. Br. 3. 1. 5)—273, 344.

“सोमारौद्रं घृते चरुं निर्वपेत्” (T. S. 2. 2. 10. 1 without घृते; see, too, Śatap. 5. 3. 2. 1)—483.

“सोमेन यजेत” (T. S. 2. 5. 6. 1)—651.

“सोमो नानुपहूतेन पेयः” (Cf. Śatap. 1. 6. 3. 7)—358.

“सोऽरोदीद्यदरोदीत्तद्रुद्रस्य रुद्रत्वम्” (T. S. 1. 5. 1. 1)—39.

सौत्रामणि [“an इष्टि the object of which is to make amends for any excess committed in the consumption of *soma* liquor.”—Eggeling, Vol. 3, p. xxvi, and Śatap. 5. 5. 4]—346, 507.

सौधन्वनाः (= रथकाराः)—632.

“सौधन्वना ऋभवः etc.” (R.V. 1. 110. 4)—632.

सौभर, N. of a *sāman* to be sung by one desiring rain—165-67.

“सौमापौष्णं चरुं निर्वपेन्नेमपिष्टं पशुकामः”—308.

“सौमेन्द्रं चरुं निर्वपेत् श्यामाकं सोमवामिनः” (Cf. T. S. 9. 3. 2. 6)—333.

“सौम्यस्याध्वरस्य यज्ञक्रतोः सप्तदश ऋत्विजः”—402.

“सौर्यं चरुं निर्वपेद्ब्रह्मवर्चसकामः” (Cf. T. S. 2. 3. 2. 3)—181, 502, 506 656.

सौविष्टकृत, relating to, belonging to, the स्विष्टकृत fire—561.

स्कन्न (√स्कन्द), ‘spilt’ as milk (See भिन्ने जुहोति)—650, 677-78, 719.

“स्तुतशस्त्रयोः (2. 1. 13). Mādhava explains thus—“अप्रगीतमन्त्रसाध्या स्तुतिः शस्त्रम्; प्रगीतमन्त्रसाध्या स्तुतिः स्तोत्रम्”. See, too, 10. 4. 49.

“स्तोत्रियानुरूपौ तृचौ भवतः etc.” (see note to Śatap. 8. 1. 3. 4. The तृच is a strophe consisting of 3 verses)—571-72.

स्तोम, a kind of chant—535.

स्तोमभाग, certain *mantras* repeated at the laying of bricks for a *Soma* sacrifice. (See T. S. 3. 5. 2. 1 and Com. also 4. 4. 1 and Lāt. Śr. 5. 11. 1 etc. In Śatap. 8. 5. 3. 1 Eggeling renders: “He then lays down the

Stomabhāga". Here, then, it is an epithet of the bricks)—736.

स्त्रीगौः सोमक्रयणी (Āpast. 22. 4. 6)—446-47.

स्थपतीष्टि—766, 768.

"स्थविमतो वहिरलक्ताऽपास्यति" (T. S. 6. 3. 9. 2)—453.

स्थानक्रम, the sequence of 'position' or right place in a series—537.

स्फ्य, "a straight sword or kinife, a cubit long: carved out of *khadira* wood. It is used for various purposes calculated symbolically to insure the safe and undisturbed performance of the sacrifice". (Eggeling's note on Śatap. 1. 1. 2. 8. See, too, his trans. of 1. 8. 3. 26)—213.

"स्फ्यश्च कपालानि च etc." (T. S. 1. 6. 8. 3)—213, 441.

"स्फ्येनाद्वन्ति etc." (T. S. 6. 6. 4. 1)—442.

"स्योनं ते सदनं कृणोमि etc."—(T. B. 3. 7. 5. 2)—133, 290.

"स्रजमुद्गात्रे ददाति" (T. S. 1. 8. 18. 1)—478.

"स्रुग्धारणे विनियुक्तस्य प्रस्तरस्य प्रहरणं प्रतिपत्तिः"—253.

"स्रुचः संमाष्टि"—115.

"स्रुचः संमृडिड"—423.

"स्रुवेगावद्यति etc."—106.

स्वधिति, 'an axe' (See Vedic Index)—528.

"स्वयं निगद्य यजति"—361.

स्वरु, the first chip cut from the tree which is felled for यूप, or sacrificial post, and eventually thrown into the fire instead of the latter (Śatap. 3. 6. 4. 11 and 3. 7. 1. 24, 30)—466-69, 528.

*“स्वरूपा पशुमनक्ति etc.”—466, 529; 528 inserts स्वधितिना च after स्वरूपा

“स्वरूपपाङ्गमिति चेत्” (1st *pāda* of a *śloka*)—529.

स्वर्ग, defined as प्रीति or ‘secular happiness’ (Kunte), is the fruit of any sacrificial act for which no other reward is promised—500; defined as any pleasure-giving thing e. g., silk garments, *candana*, a girl of 16 etc.—599 ; also as the absence of heat, cold, pain etc.—600.

स्ववन्त, ‘possessing property’, ‘wealthy’—612, 614-15.

स्वस्थानादावृत्तिः, ‘repetition (of each) from its own place’, in contradistinction to दण्डकलितवत् (see JRAS for 1912, p. 745)—569.

स्वस्त्रामिसम्बन्ध—309.

स्विष्टकृत्—675.

हविरभिवासन, ‘covering the offering (with ashes)’—553.

हविर्घनि, “a temporary shed or tent erected on the sacrificial ground for the performance of the *Soma* sacrifices in which the two carts containing the *soma* plants are placed” (note to Śatap. 1. 1. 2 9. See too 3. 5. 3). It is from this shed that processions appear to start, each one holding the end of the cloth worn by the one in front of him, and for the dropping of which certain penalties are prescribed. (See above under अपच्छेद and the *nyāya* in Maxims iii)—393-95, 427.

“हविर्घनि चर्मन्तघ्नि ग्रावभिरभिषुत्य etc”. (T. S. 6. 2. 11. 4)—355-56, 688.

**INDEX TO BOOKS VII-XII
OF
SĀBARA-BHĀṢYA***

- “अंशु गृह्यत्यदाभ्यं गृह्णाति” (Cf. Āpast. Śr. 12. 7. 17)—440.
- “अंशुरंशुस्ते सोमाय्यायताम्” (T. S. 1. 2. 11. 1)—72.
- अक्ष्यामये मुद्गौदनो भोक्तव्यः—8.
- अक्ष्यामये मुद्गौदनभोजनं निवातशय्या च—403, 520.
- अगतिकागतिः—500.
- “अग्नम् स्वः संज्योतिषा भूमा” (V. S. 2. 25; Śatap. 1. 9. 3. 14)—136.
- “अग्नये कृत्तिकाभ्यः etc.” (T. B. 3. 1. 4. 1)—434.
- “अग्नये गृहपतय आशूनामष्टाकपालं निर्वपेत् etc.” (Cf. T. S. 1. 8. 10. 1)—750, 789.
- “अग्नये छागस्य वपाया etc.”—239.
- “अग्नये जुष्टं निर्वपामि” (I offer to Agni that which is pleasing. Cf. V. S. 1. 10; 2. 1)—170, 235.
- “अग्नये ज्योतिष्मते etc.”—278, 280.
- “अग्नये पवमानाय ...अग्नये पावक्राय etc.” (T. S. 2. 2. 4. 2)—458, 460, 774.
- “अग्नये रक्षोष्णेऽष्टाकपालं निर्वपेद्यो रक्षोभ्यो बिभीयात्”—828.

* This supplementary incomplete Index of the Vol. 2 of the Sābara-Bhāṣya was published in Vols. VII and VIII of the Old Series.

“अग्नये शुचये” — 100-1, 872.

“अग्नये स्विष्टकृते समवद्यति” — 843-44.

“अग्निः, a list of 6 synonyms is given, amongst which is शाण्डिल्य— 454.

“अग्नि स्तोमेन बोधय etc.” (R. V. 5. 14. 1)—461.

“अग्नि स्विष्टकृतं यजति etc.”—391, 462, 590.

“अग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजेत” (T. S. 5. 6. 34)—355.

“अग्निभ्यः कामेभ्यः पशव आलभ्यन्ते etc.”—323.

“अग्निमग्ने आवह सोममावह etc.”—231 317, 593.

“अग्निमुपनिधाय स्तुवते” (गर्गत्रिरात्रे)—48.

“अग्निं मथ्नन्ति प्रसुवो भवन्ति”—15.

“अग्निं युनज्मि शवसा घृतेन etc.”—751-52.

“अग्निर्देवो दैव्यो होता देवान्यक्षत्”—817.

“अग्निमूर्धा दिवः”—860 ; 84 (अग्निर्हं).

“अग्निर्मे होता स मे होता etc.” (Cf. Āśv. Grhya. 1. 23. 7)—352, 817 (अग्निर्होता).

“अग्निर्वसुभिः सोमो रुद्रैः etc.”—814.

“अग्निर्वे देवानां पथिकृत् etc.”—848.

“अग्निष्टुत् (see Vol. I)—472.

“अग्निष्टोमः पञ्चोक्थः etc.”—103.

“अग्निष्टोमं प्रथममाहरति”—308.

“अग्निष्टोमे राजन्यस्य गृह्णीयात् etc.”—494, 496, 501.

“अग्निष्टोमो वै प्रजापतिः etc.”—97.

“अग्निष्ठा द्वे द्वे रशने आदाय etc.”—76.

अग्निहोत्रवेलायामागन्तव्यम्—765.

“अग्निहोत्रहवण्या हवींषि निर्वपति” (Āpast. Śr. 1. 17. 10)—375.

“अग्नीध्रेऽग्ने ददाति etc.”—416.

“अग्नीवरुणौ स्विष्टकृतौ यजति—464.

“अग्नीषोमीयपशु (see Vol. I)—272, 311, 318.

“अग्नीषोमीयमष्टाकपालं निर्वपेत् श्यामाकं ब्रह्मवर्चसकामः—612.

“अग्नीषोमीयं पशुपुरोडाशः” “निर्वपतिः”—798.

“अग्नीषोमीयं पशुमालभेत”—798, 868

“अग्नीषोमीयस्य पशुपुरोडाशमनु देवसू-हवींषि निर्वपति”—843.

“अग्नीषोमीयस्य वपया etc.”—318, 465, 797, 799.

“अग्नेरुज्जिति मनुज्जेष etc.” (T. S. 1. 6. 4. 1)—136, 457.

“अग्ने व्रतपतये चरिष्यामि”—811.

अग्र्यप्राये लिखितोऽग्र्यः (Vol. 1)—93.

अङ्गभूयस्त्वेन फलभूयस्त्वम्—566, 673.

अङ्गिरसां द्विरात्रः—503.

“अङ्गिरसो वा इत उत्तमाः स्वर्गमायन् etc.” (T. S. 2. 6. 3. 2)—84.

“अङ्गष्ठपर्वमात्रं etc.”—339.

“अङ्गवासः परिघत्ते”—876.

अच्छ (ind.) (‘towards,’ ‘obtaining, taking possession of’ (Goldstücker); Śabara explains it by आप्नुम् in X. 1. 91)—311-12.

“अजया क्रीणाति etc.”—423, 863.

“अजर्षभस्याजिनमवस्तुणाति”—379.

अजामिकरण—651, 656, 660.

अजामित्व (in Sūtra)—660.

अजावशा (see वशा in Vol. 1)—459, 460

अञ्जनाभ्यञ्जन (?)—445.

“अञ्जन्ति त्वामध्वरे देवयन्तः”—859.

“अण्वा अव्यवच्छिन्नया धारया गृह्णाति”—511.

“अतरत्वं देववनस्पते etc.” (V. S. 5. 43)—313.

“अतस्त्वामग्निं शासहस्तं etc.”—275.

अतिचर, to offend, be unfriendly to (an *ācārya* etc.)—
361, 758.

“अतिजगतीषु स्तुवन्ति”—202-3.

अतिथिवत्—137, 146.

अतिदेश, ‘transference (of the details of a sacrifice)’—10;
its varieties—11.

अतिभार (See Vol. 1) as in the sentence नास्ति वचनस्यातिभारः ;
in every case, as also in the instances noted in Vol. 1,
and may mean ‘this statement is not of much weight’;
on p. 300 it may mean ‘obscurity’—3, 300, 558, 872.

“अतिरात्रे गृह्णाति षोडशिनम्” . See Vol. 1)—629.

“अतिरात्रे ब्राह्मणस्य etc.”—494-96.

“अत्सरूकैश्चमसैः सोमान्भक्षयन्ति” (Āpast. Śr. 23. 10 11; Tāṇḍya
Br. 25. 4. 4. अत्सरूक, ‘having no handle’)—352.

“अथ पृषदाज्यं गृह्णाति etc.”—473, 475.

“अथ यः कामयेत् वसीयान् श्रेयान् स्यां etc.”—775.

“अथ यधूष्परिशिष्यते etc.” ?)—586.

“अथातोऽग्निष्टोमेनानुयजति etc.”—518, 638.

“अथेडामेवावद्यति etc.”—600.

अथैतादिशामवेष्टयः etc.”—7९२.

- ‘अथैष एकत्रिकः etc.”—482, 484.
- ‘अथैषभूर्वेष्टवदेवः etc.”—419.
- ‘अथो खल्वाहुः कापेया दक्षिणस्य etc.”—577.
- अदक्षिणानि सत्राणि ‘ See R. V. 6. 51. 1) -352.
- “अदग्धं चक्षुः”—792.
- “अदितिः पाशं प्रभुमोक्तेतम्” (i. e., प्रभुमोक्तु एतम् for मुमोक्तु; see R. V. 1. 24. 12)—242.
- “अदीक्षिता अहीनैर्यजन्ति” (R. V. 10. 116. 7)—139.
- “अद्भ्यस्त्वौषधीभ्यो जुष्टं प्रोक्षामि”—92.
- “अद्य सुत्यामागच्छ”—754.
- अध्यूष्नी, ‘a tubular vessel above the adder (ऊष्न्)’—585.
- “अध्यूष्नीं होत्रे हरन्ति” (Āpast. Śr. 7. 26. 7 with हरन्ति)—585.
- अधिगु (See T. B. 3. 1. 6. 4, also Goldstücker and Vedic Index. Under Ait. Br. 6 Sāyaṇa defines it as कश्चिद्देवः पशुविशसनस्य कर्ता)—250 272, 277, 795-96.
- अध्वरकल्पेष्टि (See Vol. 1)—712.
- “अध्वरस्य पूर्वमथान्ने रूपायिऽह्येतत्कर्म यदग्निकर्म”—401, 834.
- ‘अध्वर्युर्गृह्णति दीक्षयित्वा etc.”—418 561.
- अनङ्गं प्रधानं कस्मैचित्प्रयोजनाय न कल्पते—59.
- अनन्त्रारभ्य, ‘without taking hold of’ (?)—67.
- अनभोज्य—607.
- “अनया त्वापात्रेण समुद्ररत्नया etc.”—552, 554.
- अनवानम्, ‘without breathing between.’, ‘without interruption’ (as अनवानं गायति; see Vol. 1)—198.
- “अनस्थिमिरिडां वर्धयन्ति” (Āpast. Śr. 7. 24. 11)—586, 588.

‘अनांसि प्रवर्तयन्ति’—809.

अनारभ्यवाद (See Vol. 1)—44, 68, 121—23, 621, 636
(वचन).

अनारभ्यविधान—160, 503, 620, 635, 760 (all but the last
are in Sūtras).

अनारभ्याधीत—121, 642.

अनारभ्याभिहित—247.

अनारभ्याम्नायते (T. S. 5. 4. 312 ,—635.

“अनाहुतिर्वै जतिलाश्च गवेष्टुकाश्च” (See T. S. 1. 8. 4. 1)—625-26.

अनीकवत् (adj.), having or occupying the prominent or
principal place, principal, superior, first; an epithet
of Agni, and used chiefly when the god receives
the first offerings in certain sacrifices etc. (Golds-
tucker)—711.

अनुप्रयोग (Pāṇini 3. 4. 4)—676.

अनुमति (See Vol. 1)—308-9.

‘अनुयाजेष्वग्निं स्वष्टकृतं यजति’—466.

अनुवाक्या (See Vol. 1)—84.

अनुषङ्ग (See Vol. 1)—730.

‘अनुसवनं सवनीया. पुरोडाशा निरूप्यन्ते पिहित्यै etc.”—826, 837-38.

अनूक, the back bone’—581.

अनूचीत, ‘coming after, successive,’—45-46, 68.

अनेकस्याप्येकः शब्दो भवति वाचकः (i. e., माता may mean either
mother or measurer)—314.

अनेकार्थविधानमन्याय्यम् (Cf. अन्यायश्चानेकार्थत्वम् infra)—271.

“अनो ददाति”—46.

अन्तरङ्गबहिरङ्गयोश्चान्तरङ्गं बलीयः—835.

अन्तरागभिणी न्याय -238, 424.

“अन्तर्वेदि अन्यः पादो हेतुर्भुवति बहिर्वेदि अन्यः” —725.

“अन्तर्वेदि तिष्ठन्सावित्राणि जुहोति”—121, 128.

“अन्तर्वेद्यां हवींष्यासादयति”—336.

अन्त्यलोप (Cf. Āpast. Śr. 11. 21. 8)—479.

“अन्यां यजमानस्य व्रतघुक्तां आशिरे दुहन्ति”. Quoted in Bhāmati
1. 3. 17.

अन्यायश्रानेकार्थत्वम्—32, 38; Cf. 51 and 326.

“अन्येषां चाग्नेयेन वापयति etc.”—75.

“अन्वहं द्वादशशतं ददाति”—569, 571.

अन्वचय (See Vol. 1)—442.

अन्वादिशू—361.

अन्वादेश—353.

अन्वारुह्य वचनमिदम् (Cf. अन्वारुह्यवाद in Parimala, p. 321)
—259.

अन्वाहार्य (See Vol. 1)—404-5, 725, 880.

अपः प्रणेष्यन्वाचं यच्छति etc.”—750.

अपचय, ‘diminution’ (see उपचय)—106.

“अपचितावप्येकाहे बृहद्रथन्तरे कुर्यात्” “ Cf. Āpast. Śr. 22. 12. 2. etc.
See Garbe)—534, 544.

“अपबर्हिषः प्रयाजान्यजति” (Cf. Āpast. Śr. 8. 8. 6)—482,
607-8.

“अपबर्हिषानुयाजौ यजति” (Āpast. Śr. 8. 8. 10 etc)—482,
607-8.

अपर आह—133, 693, 722.

“अपरेण गार्हपत्यं प्रागीषम् etc.”—151.

“अप्सु मे सोमोज्ज्वीत् etc.” (Āpast. Śr. 8. 8. 7)—608.

“अप वा एष स्वर्गल्लोकात् च्यवते यो दर्शपूर्णमासधाजी सन् पौर्णमासीममावास्यां वाऽतिपातयेत्”—663.

अपाट्कार (?) [In Mādhava's Nyāyamālāvistara the reading is अपाट्कार]—457.

“अपालन्तेः प्रिया धामानि etc.” (Mādhava has अथाज्नेः etc.)—457.

“अप्रतिष्ठिता वै त्र्यम्बकाः”—124-25.

अप्रयाजास्ता अननुयाजाः—605-6.

अप्राप्ते शास्त्रमर्थवत्—792.

“अप्सु तृणं प्रास्था धारमाधारयति”—385, 718.

“अप्सु दीक्षां प्रवेशयित्वा देवाः स्वर्गं लोकमायन् etc.”—779.

“अप्सु मन्तावाज्यभागौ यजति” (Āpast. Śr. 8. 8. 7)—608, 655.

“अप्स्वन्ते सद्यिष्टव etc.” (R. V. 8. 43. 9)—608.

“अप्स्ववभृथेन चरन्ति”—717 740.

“अभिघार्या इति मीमांसन्ते”—627.

“अभिजिता यजेत” (Āpast. Śr. 17. 26. 12)—77.

“अभित उभयतो ज्योतिर्मध्ये षडहः पशुकामो यजेत”—842.

“अभितः सोम्यमान्नेयौ भवतः”—700.

“अभितो दिवाकीर्त्यमहस्त्रयः स्वरसामानो भवन्ति”—45.

“अभित्वा” (the first words of R. V. 7. 32. 22., viz., “अभि त्वा शूर नोनुमः”. So Mādhava)—21, 51, 188, 203.

“अभिप्लवोज्ज्वहं भवति”—64.

अभिमर्शन—83.

अभिवत्यः (from अभिवन्त, 'having the prep अभि', as in R. V. 7. 32. 22 quoted above, and see Śāṅkhyāyana Śr. 7. 20. 3)—20, 21, 23, 24.

"अभीषूवा एतौ यज्ञस्य यदावारौ etc." (See Vol. 1)—318.

"अभ्यातानां जुहोति" [In Pāraskara Gṛhya. 1. 5. 7 अभ्यातानाः is rendered 'formulas aiming at hostile powers.' A list of them is given in 1. 5. 10. Sacred Books of the East, Vol. xxix, pp. 279-80]—10.

अभ्युच्चय, befriend—300, 661.

अभ्युदयेष्टि (See Vol. 1)—288.

"अमावास्यायां निशि यजेत"—828, 830.

"अमावास्या सुभगा सुशेवा." (Āpast. Śr. 2. 20. 5)—231.

अमी पिष्ठपिण्डाः सिंहाः क्रियन्तां—31, 111, 277.

"अमृतं वा आज्यं मर्त्यं हविः etc."—660.

"अमृताहुतिमेवेतां करोति"—338.

अमेध्यद्रव्य—54.

अम्ल, 'sour curds', [अम्लेनापि कांजिकादिना (आमिक्षा) क्रियते]—95.

अयं घटस्त्रिषु नागदन्तकेषु स्थाप्यताम्—195

"अयं यजमान आयुराशास्ते etc." (T. S. 2. 6. 9. 7)—174, 367-68.

"अयजुषा वत्सानपाकरोति etc." (Cf. Āpast Śr. 8. 9. 11)—285-86.

अयुतमभिषेचनीये ददाति (see अभिषेचनीय in Vol. 1)—773.

"अयुतं पौण्डरीके ददाति etc."—566.

अये यजामह (see येयजामहे in the Index)—621.

अरुणपराशरा नाम शास्त्रिनः तेषां परिचरेषु स्मृतिरूपं ब्राह्मणं भवति (Who were these worthies ?)—9.

“अरुणया विगाक्ष्या etc.” (T. S. 6. 1. 6. 7)—5.

‘ अर्घं बर्हिषो लुनाति अर्घं न’—56.

अर्द्धिन्, ‘one who receives half’ (See Manu 8. 210, and Bühler’s note)—418.

“अलकृत्याभिपूर्य उपांशु यष्टव्यः”—17.

अवट (in यूपावट), a hole in the ground for a sacrificial post—43.

अवभृथ, expiatory bath—37-39, 494, 607, 707.

“अवभृथादागत्य वत्सत्वचं परिधत्ते”—842.

“अवरक्षो दिवः सपत्नं वध्यासम्”—787.

अविहितेतिकर्तव्यताक—120.

“अवी द्वे घेनु ददाति etc.”—379.

“अवृतः सामिघेनी रन्वाह”—819.

अवेष्टि (See Vol. 1)—773.

“अशीतिशतमाग्नेयं etc.” (*Śloka*)—490.

“अश्वः श्यावो रुक्मललाटो दक्षिणा” (Cf. Āpast. Śr. 22. 6. 9)—428-31, 719.

अश्वकर्ण—313.

अश्वघेनु (See घेनु)—58.

अश्वप्रतिग्रहेष्टि (See Vol. 1)—786.

“अश्वशकेन क्रीणाति”—813.

अष्टका (See Vol. 1)—116-17.

अष्टका चरु—55.

अष्टरात्र—842.

“अष्टा कपालः प्रातः सवने etc.”—525.

“अष्टाक्षरेण प्रथमाया ऋचः प्रस्तौति”—527.

“अष्टाक्षरेण प्रथमायामृचि प्रस्तौति”—198.

“अष्टावध्वर्युस्तरे विहारे हवींष्यासादयति etc.”—719, 721, 755.

असकृद्वचनं शब्देनानुबध्यमानमन्यमिव व्यपदिशति”—317.

असति न्याये लिङ्मकारणम्—58.

असन्निहिते हि स्वस्मिन्त्याये देवदत्तो यज्ञदत्तमानमारोहति—806.

असोमपीथ, one who is not allowed to drink the *Soma*-juice
(e. g. a Kṣatriya or Vaiśya)—880.

असोमयाजिन्—643-45.

अस्तुतशस्त्र (See स्तुतशस्त्र in Vol. 1)—501.

अस्थियज्ञ—362, 370, 372.

“अहृतवासः परिधत्ते”—447.

अहर्गण. a series of days—63, 158, 485, 572, 574, 749, 753.

अहीन (See Vol. 1)—504, 566.

अहुताद् not an eater of the offerings (Kṣatriyas etc. See
Ait. Br. 5. 7. 19 and Eggeling's note on 4. 5. 2. 16)—
881.

“अहेबुन्धियमन्त्रं मे गोपाय etc.” (T. B. 1. 1. 10. 3)—188-89.

“आकूतिमग्निं प्रयुजं स्वाहा etc.” (T. S. 4. 1. 9. 1)—398.

‘ आकूत्यै प्रयुजेऽन्नये स्वाहा ’ (T. S. 1. 2. 2. 1)—398.

आख्याविकार—324-25.

“आग्नावैष्णवं....निर्वपेत् सरस्वत्यै etc.”—100, 164, 307, 309, 711
(modified).

“आग्नावैष्णवं निर्वपेच्छीक्षिष्यमाणः etc.” (T. S. 5. 5. 1. 4)—308,
366, 813, 834.

“आग्निमास्तादूर्ध्वमनुयाजैश्चरन्ति”—764, 838.

“आग्नेय” —84.

“आग्नेयः पशुरग्निष्टोमे अलक्ष्यः etc.” (See Vol. 1)—180.

‘आग्नेयं कृष्णग्रीवमालभेत etc.” (Cf. Āpast. 20. 13. 12)—699, 782.

‘आग्नेयं चतुर्धा करोति’ (T. S. 2. 2. 3. 3)—648.

‘आग्नेयं .. निर्वपेद्रुक्कामः’—612-13.

“आग्नेयं पयः”—85.

“आग्नेया ग्रहा भवन्ति”—472.

“आग्नेयी सुब्रह्मण्या भवति”—175.

“आग्नेये वैकृते पशौ etc.”—239.

“आग्नेयोऽष्टाकपालो हिरण्यं दक्षिणा”—773.

आग्रयण (See Vol. 1)—17, 46, 404, 497, 500 506, 840.

“आग्रयणाद्गृह्णाति षोडशिनम्”—498, 500.

आग्रहायणी कर्म—55.

‘आधारमाधारयति’—606.

आचार्ये प्रोषिते आचार्यानी भवतामाचार्यः—25.

आजिसृत, ‘fighting or running for a prize’ (M W)—582.

आजु होता (?)—119-23.

आज्यप—473, 475.

“आज्यभागाभ्यां प्रचर्य etc.”—653, 655.

“आज्यभागौ यजति”—316, 318, 512-13, 608.

“आज्यभागौ यजति चक्षुषी एत्र नान्तरेति”—310.

“आज्यस्यैव चरुमभिपूर्य etc.”—330.

“आज्यस्यैव नावुपांशु पौर्णमास्यां यजत्”—650, 653, 658.

“आज्यार्धचां वसां जुहोति”—295, 297.

‘आज्यैः स्तुवते etc.’—193.

‘आतिथ्यं निरवदन् etc.’—604.

“आतिथ्येष्टि, guest-offering’ to *Soma* (Vol. 1)—40-47.

‘आदित्यः प्रायणीयः पयसि चरुः”—283, 329 and 738 omit पयसि
(Cf. Āpast. Śr. 10. 4. 4).

“आदित्यं घृते चरुं निर्वपेत् etc.”—125.

“आदित्यो यूषः,” said of the glittering *yūṣa* after it has been
oiled—624.

आदिमत्तादोषो वेदस्य—142.

आधानिक, concerned with the laying of sacred fire—874.

आधूननार्था मन्त्राः—486.

आपराग्निकहोम—726.

आपेक्षिक, ‘relative’—413, 686.

आभाषान्तं सूत्रम्—16, 37, 230, 697, 707, 756, 764.

आभिचारिक, ‘malevolent’ (as the इषु and श्येन sacrifices)—11.

“आमनमस्य etc.” (T. S. 2. 3. 9. 3)—442.

आमनहोम (See Vol. 1)—442.

आमिक्षा (See Vol. 1)—94, 95.

आम्र (यथा ‘अयमांम्रो यज्ञदत्तस्य पुत्रः’, यथा ‘आम्रपुत्रवादः’)—38.

आयुराशिस् (in Sūtra)—373-74.

‘आयुर्दा अग्ने असि आयुर्मे देहि’ (T. S. 1. 5. 5. 3).—860.

आरण्यभोजन—815.

‘आरम्भणीया (इष्टि)—164, 307, 309, 831 (See Index to Jhā’s
Prabh. Mīmā.).

आरादुपकारक—134, 312, 466, 467 (distinguished from सामवायिक),

आत्विज्य, pertains to Brāhmaṇas only, and not to Kṣatriyas or Vaiśyas—879.

आर्यपत्य, lordship over things—139.

आथर्वकाल (See बहिष्पवमान in Index to Vol. 1)—763-64.

“आथर्वे प्रस्तूयमाणे etc.” (Āpast. 22. 7. 24 ; Tāṇḍya 17. 12. 5)—371,

आवापं, repetition of something, as of the अनुलेपन of each of a number of Brāhmaṇas—(opp. of तन्त्र)—661.

आवापिक, ‘additional’, ‘interested’—466-67.

आवोपाद्वाप—453, 661.

आवाहनवत् (in Sūtra)—781.

“आवृत्तं धूषु स्तुवते etc.”—485, 490, 494.

‘आवृत्तं पृष्ठं षडहमुपयन्ति—548.

आशितं भव, ‘that which satisfies,’ ‘satiety’ (Pāṇini 3. 2. 45)—413.

आशिर, milk mixd with Soma-juice (See Vedic Index)—760-61.

“आशीर्भिः प्रस्तरं प्रहरति”—748.

आश्रये प्रवर्तमाने तदाश्रितमपि प्रवर्तते (e. g. if a piece of cloth is moved the figuring on it moves also)—81.

“आश्रान्वयेति चतुरक्षरमस्तु etc.” (T. S. 1. 6. 11. 1)—620.

“आश्रुतप्रत्याश्रुते अजैदग्निः”—796.

“आश्रवालः प्रस्तरः” (Āpast. Śr. 39. 3; T. S. 6. 2. 1. 5)—388.

“आश्विनं ग्रहं गृह्णाति” (Śatap. 4. 2. 5. 12)—90, 711 and 837 (गृहीत्वा etc.). [Cf. T. S. 7. 2. 7. 1. 2.]

- ‘आश्विनाग्रान् गृह्णीयादामयाविनः etc.”—512, 514, 515-16.
- ‘आसारितकं गायति” (?)—26, 28.
- ‘आसीत सूक्तेन सूक्तस्याविच्छेदाय”—572.
- ‘आसोमं वहन्ति etc.” (T. S. 6. 1. 11. 6)—318-19.
- आस्कन्दपालिकावत् (?)—820.
- ‘आस्ये इन्द्रावृहस्पती etc.”—862.
- ‘आहवनीयादुल्मुकेन पशुं पर्यग्निकरोति”—13.
- ‘आहिताग्निमग्निभिर्दहन्ति यज्ञपात्रैश्च” (See Vol. 1)—759.
- ‘आ हिमवतः आ च कुमारोभ्यः (from Himālaya to Cape Comorin)—230, 256, 326, 328.
- ‘आहुतिभिरिव हुतादो देवान्प्रीणाति” (हुताद् = offering-eating)—139.
- ‘आहोपुरुषिक—802.
- ‘इडानिगद्”—172.
- ‘इडान्ता आतिथ्या सन्तिष्ठते etc.”—601-2, 783.
- ‘इडामुपह्वति” (T. S. 2. 6. 7. 3)—600.
- ‘इडेरन्ते हव्ये etc.” (O Idā, blithesome, adorable etc.; Eggeling on Śatap. 4. 5. 8. 10 ; V. S. 8. 43)—414.
- ‘इडोपहूता”—172.
- ‘इदं स्तनं मधुमन्तं धयायाम् etc.”—751.
- ‘इदं दधि घृतं शाकः etc.”—339, 377, 395.
- ‘इदं वामास्ये हविः प्रियं etc.” (Āpast. Śr. 16. 26. 3)—862.
- ‘इदं विष्णुर्विचक्रमे etc.”—653, 869.
- ‘इदं ब्रह्मण इदं होतुः etc.”—347.
- ‘इन्द्रं स्तुहि वज्रिणम् etc.” (T. B. 2. 8. 4. 1) (Śatap. 3. 3. 4. 18)—319.

- “इन्द्रा गच्छ हरि व आगच्छ etc.”—175.
- ‘इन्द्राय वज्रिणे वृषभमालभेत’—319.
- ‘इन्द्रो दिव इन्द्र ईशे पृथिव्याम् etc.’ (R. V. 10. 89. 10)—139, 145.
- ‘इन्द्रा वृत्राणि जिघ्नते’ (R. V. 8. 17. 8)—138, 143.
- “इमं यज्ञमवान्येव यज्ञपतिं कर्द्धान्”—474.
- “इमं स्तोममर्हते जातवेदसे etc.” (R. V. 1. 94. 1)—455.
- “इमे चिदिन्द्र रोदसी etc.” (R. V. 3. 30. 5)—138, 143.
- “इयं वा अदितिः etc.”—125.
- “इयं गौस्तया तं क्रीणामि etc.” (Mānava Śr. Sūtra; so Bloomfield)—178.
- “इरापद (See Tāṇḍya 8. 6. 9. 10)—183, 851.
- “इरामहं यजमाने ददानि”—187.
- “इषु, name of a sacrifice held, like the ष्येन, for malevolent purposes (आभिचारिक) and deriving from it (by अतिदेश) some of its accessories (Āpast. 22. 7. 17)—11.
- ‘इषे त्वेति छिनत्ति’—853.
- “इष्टं हि विदुषां लोके समासव्यासधारणम्” (the 2nd line of a *śloka*)—71.
- “इष्टकाभिरग्निं चिनुते” (Āpast. Sr. 16. 21. 7)—156-57.
- “इष्टि, an oblation of butter etc., as opposed to a *Soma* or animal sacrifice—73.
- ‘इष्टिवत् (in Sūtra)—769.
- ‘ईजाना बहुभिर्यज्ञैः etc.’ (a verse)—837.
- “ईशानं स्वर्हशं तस्थुषः” (See R. V. 7. 32. 22)—532.
- “ईशानमस्य जगतः etc.” (R. V. 7. 32. 22)—139, 507.
- “ईशानाय परस्वत आलभेत” (V. S. 24. 28)—293-94.

- “ईश्वरं वै रथन्तरमुग्दातुश्चक्षुः etc.”—528.
- “उक्थ्या गृह्णाति षोडशिनम्”—498.
- “उक्थ्यो वैष्णवसामा etc.” (Vol. 1)—589.
- “उक्थ्य (See Vol. 1)—870, 874.
- ‘उग्राणि हवा एतानि त्रीणि हवीषि etc.”—705.
- “उच्छ्रयस्व वनस्पते”—858.
- “उज्जिति (See Vol. 1, also T. S. 1. 6. 4. 1, and Sāyaṇa on 1. 7. 11. 1)—457.
- ‘उत्कर (See Index to Jhā)—395.
- “उत्करे वाजिनमासादयति etc.” (Āpast. Śr. 8. 2. 11).—395.
- उत्कर्ष (Vol. 1)—764, 767.
- “उत्तम प्रयाजः etc.”—314.
- “उत्तरार्धात्सकृदवद्यति”—684.
- उत्तरावत् (‘like the milking of the last cow’)—670-71.
- “उत्तरेऽहन् द्विरात्रस्य गृह्यते” (Cf. Apast. Śr. 22. 14. 14.). See Mādhava.
- “उदन्तीरोजोद्यते” (?)—792.
- “उदयनीयोऽतिरात्रः”—96, 98.
- उदरामये पयः पातव्यम्—8.
- उदवसानीयेष्टि (Vol. 1)—355.
- ‘उदुत्यं जातवेदसम् etc.” (R. V. 1. 50. 1) (Āpast. Śrv. 5. 16. 26. 1. 3)—84.
- ‘उदुम्बरमुलूखलम् etc.”—679.
- “उद्गीथो वा एतर्हि etc.”—221.
- “उद्गीयमा इरा च दाक्षासा”—186.

“उद्भिदा यजेत् (Āpast. Sr. 22. 11. 19)—677.

उद्भा, to be blown out, extinguished (also उद्धान)—278-79.

उपग—443.

उपचय, ‘addition’ (opp. of अप०)—106.

“उपनयत मेध्यादुर आशासाना” (Ait. Br. 2. 6. 1. Āśval. 3. 3.1)—180.

उपखमन्त्र—793.

“उपरिष्ठात्सोमानां प्राजापत्यैश्चरन्ति”—763.

“उपवर्ती रथन्तरपृष्ठस्य प्रतिपदं कुर्यात् etc.”—508.

उपवर्णन, ‘description’—696.

उपवाद, ‘censure’—629.

“उपवीता वा एतस्यान्नयो भवन्ति”—629.

“उपवेषवत् (Vol. 1)—760.

उपवेषेण कपालान्युपदधाति”—659.

“उपशयो यूपो भवति”, name of the 12th sacrificial post, so Garbe [See Śatap. 3. 7. 2. 1. and T. S. 6. 6. 4. 4.]—49.

उपसर्जन, any word which by composition or derivation loses its original independence while it determines the sense of another word ; secondary, subordinate—116.

“उपहृव्योऽनिस्तः etc.”—427.

उपांशुयाज (Vol. 1)—87, 89, 650.

“उपांशुयाजमन्तरा यजति”—650, 654, 656, 658 (T. S. 2. 6. 6. 4).

उपाख्यत्व (in Sūtra)—85.

उपोद्वलक—88.

पोषण, ‘fasting’—73.

उपास्मै गायता नरः—81.

उभयतोदन्त (Vol. 1)—414.

उभयसामा क्रतुः—508, 544.

“उभयीर्जुहोत्याग्निर्गोप्राध्वरिकोऽग्नौ”—401.

“उभयीर्दक्षिणा ददाति etc.”—403.

“उभे बृहद्व्यन्तरे कुर्यात्” (R. V. 1 24. 8 ; Śatap. 4. 4. 5. 4)—508.

“उरु संस्तुते वा एते पर्वणी”—43.

“उरुं हि राजा वरुणश्चकार etc.”—274.

उरुक्रम (विष्णु)—304, 306.

“उरु प्रथस्वेति पुरोडाशं प्रथयति”—856.

“उरुप्रथा उरुप्रथस्वोर ते यज्ञपतिः प्रथताम् etc.”—856, 335 (V. S. 1. 22 ; Śatap. 1. 2. 2. 8).

“उरु विष्णो विक्रमस्व” (A. V. 7. 26. 3 ; T. S. 1. 3. 4. 1)—275.

उरुक (in 8ūtra). Its meaning is discussed ‘ Ait. Br. 2. 7 ; T. B. 3. 6. 6. 4)—273.

“उरु वै देवानां याज्यानुवाक्ये etc.”—862.

उपासानक्ता, ‘night and dawn’ (R. V. 1. 122. 2, etc.)—325.

“उक्षा, उक्षिया etc.”, synonyms of गो (Nighaṇṭu 2. 11; Vol. 1. 229)—462.

“उक्षायै वपायै मेदसोऽनुब्रूहि”—463.

‘ ऊरु वा एतौ यज्ञस्य etc.”—43.

“ऊर्णम्रदसं त्वा स्तृणामि” (V. S. 2. 2. ऊर्णम्रदस = soft as wool. See ऊर्ण in Vedic Index)—787, 821.

“ऊर्ध्वा वा अन्ये यज्ञक्रतवः सन्तिष्ठन्ते”—502.

“ऊर्ध्वोऽध्वरः (V. S. 2. 8 ; Śatap. 1. 4. 5. 3)—392.

‘ऊर्वोऽध्वरो दिविस्पृशमहूतः etc.”—394.

ऊह, ‘modification’—in respect of मन्त्र, सामन्, or संस्कार when there is a transference from an original to a modified sacrifice—129, 133.

ऊहग्रन्थ, N. of 3rd hymn book of Sāma Veda—189.

ऊहतिशब्द is used of a गीति and note of a ऋक्—29.

“ऊहश्चिकीर्षितः”—190.

“ऋक्सामौवाच मिथुनी सम्भवावेति”—197, 528.

“ऋचा स्तुवते etc.”—394.

“ऋचि साम गायति”—192 (Śatap. 8. 1. 3. 3 has गीयते).

ऋषीज (Vol. 1)—572, 574, 759.

“ऋषीजमप्सु प्रास्यति”—572, 759 (प्रहरति).

“ऋजुमाघारयति etc.”—145.

“ऋतं वै सोमोऽनृतं पशवः etc.”—429.

ऋतपेय, N. of an *Ekāha*—429, 431.

“ऋत्विगाचार्यौ नातिचरितव्यौ” (See अतिचर)—361, 758.

“ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां ददाति”—347-48.

“ऋत्विज उपगायन्ति”—78.

“ऋषभं वाजिनं वयं पूर्णमासं यजामहे” (Āpast. 2. 20. 5)—231.

“एकं सामतृचे क्रियते”—195.

एकत्रिक, N. of an *Ekāha* sacrifice—482.

“एकघा ब्रह्मणे परिहरति”—344.

“एकघाऽस्य त्वचमाच्छयतात्” (T. B. 3. 6. 6. 2 आच्छयतात् = छिन्नां कुस्त, Sāyana)—254.

‘एकधा प्रतिघापिबत्साकं सरांसि त्रिशतम्’ [R. V. 8. 77. 4. Then Indra at a single drought drank the contents of 30 pails. (Griffith)] 139.

‘एकविंशतिमनुब्रूयात् etc.’ (T. S. 2. 5. 10. 2)—491.

‘एकविंशेनातिरात्रेण प्रजाकामं याजयेत् etc.’—452, 487-89.

‘एकहायनो गौर्दक्षिणा तं सद्धेय्याय दद्यात्’—361.

एकादश प्रयाजानेकादशानुयाजान्’ (T. S. 6. 3. 7 5. 1; 6. 3. 11. 6)—74, 385.

‘एकादश यूपान् धिनत्ति’—715.

‘एकादश वैतानि पशोरवदानानि’—580.

‘एकादशसु प्रदीपेषु तैलवर्तिसंपन्नेष्वेकस्मिन् गृहे महान्प्रकाशो भवति etc.’—833.

एकादशिनी, a group of 11 *yūpas* (See Śatap. 3. 7. 2. 1)—49 68, 75; seems to be parts of a sacrifice—261, 312.

‘एका दीक्षा तिस्र उपसदः’—834.

‘एकादेया etc.’ (Āpast. Śr. 19. 2. 8)—91.

‘एका वा अस्योत्तमा स्तोत्रीया etc.’—198.

‘एकीयमत—698; एकाहे उभे बृहद्रथन्तरे कुर्यात्’.

एकेन कृते कर्मणि द्वितीयस्य प्रयोगोऽनर्थकः—855.

‘एको द्वी बहवोऽपि वा अहीनेन यजेरत्’—96.

‘एतत्खलु साक्षादन्नम् etc ’—294.

‘एतद्ब्राह्मण ऐन्द्राग्नः etc.’—14.

‘एतयैवान्नाद्यं कामं याजयेत्’—773-74.

‘एतस्यैव रेवतीषु वारवन्तीयमग्निष्टोमसाम कृत्वा’—645, 735.

‘एते असृग्रमिन्दवः etc.’ (RV. 9. 62. 1), ‘there [Soma] drops have been poured etc.’—245.

“एतेन राजपुरोहितौ सायुज्यकामौ यजेयाताम्”—356.

“एते वदन्ति शशवत् etc.” (R. V. 10. 94. 2)—143.

“एतेषां राष्ट्रभृतो जुहोति etc.” (Cf. Pāraskara Gṛhya. 1. 5. 7)—10.

“एवमेव प्रसङ्गः स्याद् etc.”—661, 797.

एष दण्ड इष्टकाकूटे तिष्ठति प्रहरानेन—343.

“एष वै कुणपमत्ति यः सत्रे प्रतिगृह्णाति”—559.

“एष वै दर्शपूर्णमासयोरवभृथः”—37-38.

“एष वै दशमस्याहो विसर्गः”—553.

“एष वै प्रजापतिः सप्तदशः etc.”—620.

“एषा वै प्रतिष्ठिता बृहती etc.”—205.

“एषोऽसि”—860-61.

ऐककर्म्यं—664, 667.

“एकादशिनान्प्रायणीयोदयनीययोरतिरात्रयोरालभेत”—535, 537.

“एकादशिन्यामन्वहमेकैकमालभेत”—537.

“ऐन्द्र एकादशकपालं निर्वपेत्प्रजाकामः” (Cf. T. S. 2. 2. 1. 1)—612.

“ऐन्द्रवायवं गृह्णाति etc.”—578.

“ऐन्द्रवायवस्यैन्द्रवायवाग्रान् ग्रहान् गृह्णीयात्” (Cf. T. S. 7. 2. 7. 1)—511.

“ऐन्द्रवायवस्य वा एतदायतनं यञ्चतुर्थमहः”—579.

“ऐन्द्रवायवाग्रं प्रथममहः etc.”—521.

“ऐन्द्रवायवाग्रौ प्रायणीयोदयनीयौ etc.” (Āpast. Śr. 21. 14. 1. 3)—517, 519, 520, 524.

“ऐन्द्राग्नेमेकादशकपाल इन्द्राय वृत्रघ्णे etc.”—16.

“ऐन्द्राग्नेमेकादशकपालं निर्वपेत् प्रजाकामः” (T. S. 2. 2. 1. 1)—73, 234, 674.

“ऐन्द्राग्नमेकादशकपालं निर्वपेद्यस्य सजाता वीयुः”—61.

“ऐन्द्राग्नो द्वादशकपालो मास्त्यामिक्षा” (Cf. T. S. 1. 8. 3)—16, 74.

“ऐन्द्रयामवभृथ साम गायति”—219.

“ऐरं कृत्वोद्गोयम्” (Tāṇḍya. Br. 8. 6. 10)—183.

ऐरवत्—272, 850.

ऐष्टिक, relating to an इष्टि—71.

ऐष्टिकपाशुकसौमिकदार्विहौमिकानि—741.

“ओदनानुद्धरति”—690.

“ओषधिष्वेव पशून्प्रतिष्ठापयति”—477.

औक्थिक, a गानशास्त्र belonging to the *Aukthikas*, singers of the *Ukthas*—22.

औत्पत्तिक, eternal’—22, 32, 110, 378, 412.

“औदुम्बरः सोमचमसो दक्षिणा”—429, 431.

“औदुम्बरीं स्पृष्ट्वा etc.”—194.

औदुम्बरीसमानं शुक्रान्वास्मणम्—362.

“औदुम्बरो यूपो भवति”—75, 470-71, 614.

औपासन, the fire used for domestic worship—824.

“कई स्तवत् etc.” (R. V. 6. 47. 15)—393.

“क उ नु ते महिमनः etc.” (R. V. 10. 54. 3)—394.

“कंकचितं चिन्वीत शोषचितं चिन्वीत”—639.

कंकटकाय दधं, नापिताय दधम् (दधशब्दो भागधेयवचनः, Śabara)—642.

ककुभ, a bullock’s hump—582.

“ककुभो राजपुत्रः प्राश्नाति ध्रुवगोपः”—(Āpast. Śr. 23. 7. 9 has ककुदो)—582.

“कण्वरथन्तरं पृष्ठं भवति”—227, 469.

कपिञ्जलन्याय- 60, 685.

कम्बल—12, 13.

“कयानश्चित्र आमुवो वा” (R. V. 4. 31. 1; S. V. 1. 169; 2. 32) — 21, 189.

करणमन्त्र (See Vol. 1)--855-56.

कर्मकर, earns a *padika* daily as wages (See Mahābhāṣya 1. 3. 72)—413.

कर्मफलयोः सम्बन्धे कर्म गुणतः फलं प्रधानतः—53.

“कलया ते क्रीणामि”—733. Also on pp. 189, 190, 219.

कलापवत् (in Sūtra)—320-21.

“कवतीषु रथन्तरं गायति” (See Sāyaṇa on Tāṇḍya . Br. 7. 8. 3, in which the word कवतीषु occurs and is explained by कशब्दोपेतासु, *Ka* being Prajāpati)—19-21, 30.

कशवाहिनो रथाः (where Śābara gives मेदस् as equivalent of कश ?)—275.

कश्चिदुच्यते अनुवाकस्त्रिः पठ्यतामिति, दण्डकलितवदसौ पठ्यते—522.

“कषायमवहन्ति etc.”—680.

“कस्त्वा युनक्ति etc.”—828.

“कस्मै देवाय हविषा विधेम” (R. V. 10. 121. 1; T. S. 4. 1. 8. 4 etc.)—393.

कांजिका, sour gruel—95.

कांस्यभोजिवत्—840.

काण्डवीणा, a kind of lute (Lāṭyāyana. 4. 2. 5)—445.

कात्यायन (compared with Pāṇini)—623.

कामशास्त्र (in Sūtra)—512.

कामुकायन, N. of an *ācārya*—195, 697.

कामेष्टि (in Sūtra)—360.

‘काय एककपालः’ (काय = devoted to Ka—Prajāpati, Śatap.
2. 5. 2. 13)—16, 45.

कालाभीज्या—(See यदभीज्या)—230.

‘कालेभ्यो भवति मासो देवता सेवत्सरो देवता’ (Smṛti)—454.

‘काशिकेषु शालयो भुज्यन्ते गावः पीयन्ते’ (गावः = milk, M W)—
171.

काष्ठपूलक, a bundle of wood—156.

काष्ठवाह, ‘a wood-carrier’ (?)—349, 416.

काष्ठान्याहर्तुं प्रस्थिते पुरुषे शाकाहरणमप्युपाधिः क्रियेत etc.”—867.

कुण्डपायिनामयन, (Āpast. Śr. 23. 10. 6. See कौण्डः) [See
Kuṇḍapāyin in Vedic Index]—31, 98-99. 155.

“कुण्डपायिनामयनेऽत्सस्कैश्चमसैः सोमान्भक्षयन्ति” (Tāṇḍya Br. 25.
4. 4. See अत्सस्कैः)—352.

‘कुमाराश्च न पयो लभेरत्’—691.

कुम्भीवत्—(in Sūtra)—786.

कूट—‘homeless’—729.

कुतारम्भणीयाक, ‘that has performed the *arambhaṇīyā iṣṭi*’
—166.

कृत्वाचिन्ता—180-82, 365, 370, 432, 599, 600, 751, 827, 839,
857.

कृषिवत् (in Sūtra)—675.

“कृषिषु स्याम कृषः”, described as कण्डूयनार्थो मन्त्रः—791.

कृष्णलहोम (See ‘प्रयाजे प्रयाजे’)—7.

कृष्णलाः, grains of gold (to be used instead of rice-grains ;
on certain occasions; See Jhā’s Prābh. Mīmāṃsā,
p. 231)—301-2.

“कृष्णविषाणया कण्डूयति” (T. S. 6. 1. 3. 8)—748.

“कृष्णविषाणया वासांसि विस्रंसयति” (Cf. Āpast. Śr. 17. 16. 9)
—447.

“कृष्णशीर्षा आग्नेयः”—75.

“कृष्णाजिनेन वित्रास्य दक्षिणां ददाति” (Cf. Āpast. Śr. 13. 5. 11, and
see तुथोवो infra)—416.

कोप, ‘contradiction’, ‘stultification’ (See Brahmasūtra
2. 1. 26)—411.

कौण्डपायिनामयन (See कुण्ड०)—58, 70, 90, 807.

“कौत्सं भवति काष्णं भवति etc.”—448-50.

क्रतुवत् (in Sūtra)—666.

क्षीरेण भुक्त्वा क्षीरेणैव भुञ्जीत—645.

खलि, sediment of oil. oil-cap (M W, on authority of a
कोश)—333.

खले कपोतवद्गुपत्सन्निपतन्त्यङ्गानि—674.

खलेवाली—a post on a threshing floor for binding oxen
etc.—311, 314, 383.

“खलेवाली यूपो भवति” (Tāṇḍya Br. 21. 13. 8.)—311, 381, 836.

“खादिरं दीर्यकामाय यूपं कुर्यात्”—81-82.

“खादिरे बध्नाति etc.”—742.

“खादिरो यूपो भवति”—609.

गणाय स्नानं गणायानुलेपनम्—664.

गतश्री—‘who has obtained fortune or prosperity’ (= प्राप्तश्री,
so Com. on Kāty. Śr. 4. 300)—280, 875.

“गन्धर्वाप्सस्सो वा एतमनुमादयन्ति”—(T. S. 3. 4. 8. 4)—10.

गर्गिरात्र (Āpast. Śr. 22. 15. 1)—48.

गवामयन (See Vol. 1)—34, 45, 63, 78, 520-22.

गवेषुकयवागू, 'rice-gruel boiled with coix barbata' (M W)—
625-26.

“गात्रं गात्रमस्या नूनं कृणुतात्” (T. B. 3. 6. 6. 3)—277.

“गायत्रमेतदहर्भवति”—106.

“गायत्रं प्रथममहः etc.”—486.

“गायत्रो मध्यमः परिधिः etc.”—525.

“गायत्र्या परिदध्यात्”—112.

“गावो वा एतत्सत्रमासत”—178.

गीति, defined—212.

गुणकामाः, 'accessories and desires'—81.

गुणेदन्ताविकारः—426.

“गुदेनोपयजति प्राणो वै गुदः”—864.

“गृहपतिर्गृहपतिः etc.” (Āpast. Śr. 23. 10. 12)—99.

गृहपतिवत् (in Sūtra)—563.

“गृहपतिसप्तदशाः स्वयमृत्विजो ब्राह्मणाः सत्रमुपेयुः” (with the गृहपति
as the 17th)—96, 99.

गृहमेघीय—599, 609.

गो, six synonyms quoted, उक्ता etc.—462.

“गोदोहनेन प्रणयेत्पशुकामस्य” (Āpast. Śr. 1. 16. 3)—81.

गोधेनु 'a cow' (M W gives this word on lexical authority
only. See धेनु infra)—58.

“गोमिनाभ्यां क्रीणाति”—863.

गौगुलव, 'made of bdellium' (an unguent)—445-46, 80.

“गौगुलवेन प्रातःसवने समंजते”—(Tāṇḍya Br. 24. 13. 4)—445.

“गौरनुबन्ध्योऽज्जोन्नीषोमीयः”—462.

“गौरिवीत मन्वहं भवति” (See Āpast. Śr. 14. 18. 6. etc.)—64.

“गौर्न पदा प्रष्टव्यः”—3.

“गौश्चाश्वश्च, तस्य द्वादशशतं दक्षिणा”—347, 353-54, 407, 417-19.

“ग्रहं वा गृहीत्वा चमसं वोन्नीय etc.”—223, 502.

“ग्रहं संमार्ष्टि”—440.

“ग्रामकामं संयाजयेत्”—363.

“ग्रामकामाय प्रतिपदं कुर्यात्”—81.

“ग्रामेणोदपानः स्वेयः etc.”—664.

ग्राहक, ‘partaker’, ‘sharer’,—40-41, 45.

घनीभावयितुम्, घनीभूत् (T. S. 6. 2. 2. 4)—95.

“घृतं वै देवा वप्त्रं कृत्वा सोममघ्नन् etc.”—72.

घृतव्रतौ भवतः (T. S. 6. 2. 10. 5)—761.

“घृतेन द्यावापृथिवी आपृण etc.”—121. 637 (आपृणेत्याम्).

“घृते श्रपयति”—88, 302, 337.

“चक्षुषी वा एते यज्ञस्य यदाज्यभागौ” (T. S. 2. 6. 2. 1)—391.

“चतुरवत्रं जुहोति”—639, 642.

“चतुरहे सुत्यामागच्छ मघवन्”—782.

“चतुरो मुष्टीन्निर्वपति”—376, 789.

“चतुर्थे चतुर्थेऽह्न्यहीनस्य गृह्यते” (Cf. Āpast. Śr. 22. 14. 15)—504.

“चतुर्दश पौर्णमास्यामाहुतयो हूयन्ते”—650, 655, 674, 681, 695, 708.

“चतुभिरादत्ते etc.” (Cf. Āpast. Śr. 23. 1. 1)—855-56.

“चतुर्विंशति परमाः सत्रमासीरन्”—566.

“चतुर्होत्रा पौर्णमासीमभिमृशेत् etc.” (Cf. Āpast. Śr. 2. 11. 5)—
82, 146.

“चतुस्त्रिंशद्वाजिनो देवबन्धोः etc.” (R. V. 1. 162. 18; T. S. 2. 3.
2. 2)—271.

“चत्वारि चत्वारि कृष्णलान्यवद्यति” - 328, 338, 341.

“चत्वारि त्रिवृन्ति अहानि etc.” (Āpast. Śr. 22. 23. 9)—101

“चत्वारि वा एतानि देवदधानि अवदानानि etc.” (See देवदधे)—641.

“चत्वारोऽभिप्लवाः etc.”—550.

चर, various meanings proposed, the one adopted being
ओदन, for which see note at bottom of p. 328—325-30.

चातुर्मास्य (See Vol. 1 and Āpast. Śr. 8. 4. 12; 22. 8. 1)—
14.

“चातुर्मास्यानां यज्ञक्रतूनां पञ्चत्विजः”—723.

“चातुर्मास्यानि चातुर्मास्यैः स्वर्गकामो यजेत”—385.

“चातुर्मास्ये प्राचीनप्रवणे वैश्वदेवेन यजेत” (Āpast. Śr. 8. 1. 5)—701.

“चातुर्मास्यैः स्वर्गकामो यजेत”—473, 708, 720.

“चात्वाले कृष्णविषाणां प्रांस्यति” (See Vol. 1) (T. S. 2. 4. 6. 1)
—736.

“चित्रया यजेत पशुकामः”—235.

चित्रा, N. of an इष्टि—89, 381.

“छन्दांसि वा अन्योन्यस्य लोकमभिध्यायन्ति etc.”—524.

“छन्दोगा बह्वृचाश्चैव etc.”, a verse defining भाषिः स्वर—850.

“छागस्य वपाया मेदसोऽनुब्रूहि”—462-63.

छान्दसाः, students of Veda (They hold that a *Sāman* is a
mantra set to music—प्रगीतं मन्त्रवाक्यं साम)—189.

“जगतीं वै छन्दांसि प्रत्यवरोहन्ति etc.”—522.

जगत्सामन्, (See Vol. 1). It is declared that in the whole Sāmaveda there is no *Sāman* named *Jagat*—506-7.

“जगृष्मा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तम्” (R. V. 10. 47. 1)—138, 142.

जनकसप्तरात्र,—N. of a *Saptaha* sacrifice (Āpast. Śr. 22. 23. 5)—101.

जप. defined as व्यक्तायां वाचि, with examples—560-61.

जपसंस्कार—365.

जयाः, N. of certain formularies causing victory (T. S. 3. 4. 4 and Pāraskara Gṛhya. 1. 5. 7-9)—21.

जर्तिलयवागू, ‘juice of dried Sesamam’—625-26.

“जर्तिलयवाग्वा वा जुहुयात् etc.” (T. S. 5. 4. 3. 2.)—625-26.

जलबुद्बुदवत्—310.

“जाघन्या पत्नीः संयाजयन्ति” (See Vol. 1)—866.

जामि-सादृश्य—657.

जामितादोष (“किमिदमविकार इति । अपुनर्वचनं तत्र जामितादोषो न वि-
ध्यति । अभ्यासे हि स स्यात्” —Śābara)—489.

“जामि वा एतद्यज्ञस्य क्रियते यदन्वञ्चौ पुरोडाशौ etc.” (T. S. 2. 6. 6. 4, and see Vol. 1)—654, 656, 659.

“जामि वा एतद्यज्ञस्य क्रियते यदेवं भूयः क्रियेत”—489.

जायात्व (In the same passage on p. 197 the reading is जायार्थे)—528.

“जुषन्तां युज्यं पयः”—95.

“जुहूषा वा एतर्हि वाग्भवति etc.”—435.

‘जुह्वावसुररसि’ (?)—835.

जैमिनि (in Sūtra)—103, 221, 803.

‘ज्योतिरेव पुरस्ताद्दधाति’—34.

‘तं वै प्रोहेद्वानस्पत्योऽसि’—352.

‘ततः संवत्सरेऽस्थीनि याजयेत्’ (Āpast. Śr. 14. 22. 12)—362, 369.

तत्रभवानामाचारात्तेषां स्मृतेः श्रुतिः—326.

‘तदादिप्रभवाः पशवः स्युः’—68.

‘तद्गु संनयेत्’—649.

‘तनूनपातं यजति’ (T. S. 2. 6. 1. 1)—232, 667.

तन्त्र, the ‘extension’ of something once done to many,
just as the life of one lamp benefits many—661.

तन्त्रावापलक्षण—661-62.

‘तस्माद् त्रिष्टुभो लोके माध्यन्दिने सवने etc.’—571.

‘तस्मादेकं साम तृचे क्रियते etc.’—195, 199.

‘तस्मान्मैत्रावरुणः प्रेष्यति चानु चाह’—589.

‘तस्मै ग्रीता इषमूर्जं नियच्छन्ति’—139, 145.

‘तस्य...धेनुर्दक्षिणा etc.’—419, 421.

‘तस्यैकशतप्रयाजानुयाजाः’—71, 72, 683.

‘तां वा एतां शवलीं समामनन्ति etc.’—415.

‘ता अनुष्ठयोच्चावयतात्’ (T. B. 3. 6. 6. 3)—265.

‘तानि द्विद्विरवद्यति’—619.

‘तानेवानूधीनानहरहरालभेरन् etc.’—68.

तान्त्री, (Mādhava and others read तान्त्रीणां in Sūtra 10. 8.
50)—651-52.

‘तान्पर्यग्निक्ृतान्प्रोक्षितानितरा आलभन्ते etc.’—731.

तार्तीयसवनिकः—525.

‘ताप्यं यजमानः परिधत्ते” (Āpast. Śr. 23. 5. 7. ताप्यं is some kind of garment. See Eggeling’s note on Śatap. V. 3. 5. 20. In Śābara the reading is ताप्यं, and so too Mādhava and the Vṛtti; but Garbe gives it as above)—446.

तिरुको मे स्यन्दते—128.

“तिष्ठन्तं पशुं प्रयजन्ति”—446, 799.

“तिष्ठत्याज्यामन्वह आसीनः पुरोनुवाक्यमाह” (Cf. Āpast. Śr. 24. 13. 10)—468.

“तिस्रः संस्तुतानां विराजमतिरिच्यन्ते”—496.

“तिस्रोऽनुष्टुभश्चतस्रो गायत्रीः करोति”—107, 111.

तीर्थयात्रां गतः—412.

“तुथो वो विश्ववेदा विभजतु”—(Āpast. Śr. 13. 5. 11, and Śatap. 4. 3. 4. 15—‘May the all-knowing *Tutha* distribute you’, Eggeling)—416.

“तुविग्रीवो पवोदरः etc.” (R. V. 8. 17. 8. Indra...vast in his bulk, strong in his neck, Griffith.)—138, 143.

तुषनिष्कासं (See Āpast. Śr. 8. 8. 12. 13. and ‘वारुण्या etc.’, below)—37, 39.

तृच, a strophe consisting of three verses—195, 472, 527.

“तृतीयसवने आग्रयणाद् गृह्णाति षोडशिनम्”—498.

तृतीयिन्, one who receives $\frac{1}{3}$ (See Manu 8. 210 and Bühler’s note)—418.

“तृप्त एवैनमिन्द्रः प्रजया पशुभिस्तर्पयति”—86, 140, 145.

‘तेषां ये प्रथमं यजेरन् etc.’—676, 678.

तैलं हि भोजने स्नेहनेनोपकरोति—339.

तैलपानवद्—7, 8.

‘तैले पीते पानीयं न पातव्यं etc.’—285.

‘तौ न सौम्येऽध्वरे न पशौ’—804.

‘‘तौ होचतुः किमावयोस्ततः स्यात्’’—316.

‘‘त्रयस्त्रिकपालास्त्रिवृता स्तोमेन संमिताः etc.’’—543.

‘‘त्रयोदशरात्रमृद्धिकामा उपेयुः etc.’’ (T. S. 2. 5. 7. 1)—97.

‘‘त्रिः प्रथमामन्वाहं त्रिरुत्तमाम्’’—161, 163, 492-93; 859 (with the addition of ज्योतिष्मतीरनुब्रूयात्).

‘‘त्रिः प्रोक्षति’’—790.

‘‘त्रिवृता यूपं परिधीयः’’—743-44.

‘‘त्रिवृदग्निष्टोमः etc.’’—(Cf. Āpast. Śr. 22. 6. 5.)—98, 542.

‘‘त्रिवृद्दहिष्पवमानः’’—542-43.

त्रिषु कुलेषु देवदत्तो भुङ्क्ते—95, 99 (with भोजयितव्यः).

‘‘त्रिसंयुक्ते द्वे’’—1, 769.

‘‘त्रीणि हवै यज्ञस्योदराणि etc.’’—453, 489.

‘‘त्रीन् परिधीन् etc.’’—146.

‘‘त्रेधा तण्डुलान्विभजेत्’’ (T. S. 2. 5. 5. 2)—289.

‘‘त्रेधा सन्नद्धं बर्हि भवति etc.’’ (Āpast. Śr. 8. 1. 11)—14.

‘‘त्रैधातवीया दीक्षणीया भवति’’ (Āpast. Śr. 20. 8. 4.)—136.

‘‘त्रैधातव्या’’—156.

‘‘त्रैधातव्यायां सहस्रमृतपेये सोमचमसः’’—348.

‘‘त्रैयम्बकाः’’, N. of certain cakes offered with *mantra* of same name at *Cāturmāsya* sacrifices—627.

अयङ्गवत् (in Sūtra)—585.

‘‘अयङ्गैः स्विष्टकृतं यजति’’—583.

अयनीका, N. of a ceremony (Āpast. Śr. 21. 14)—517, 520.

अयम्बकाः, cakes offered to Rudra Tryambaka—124-25.

“अम्बकेषु पुरोडाशः etc.”—126.

“त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोता etc.” (R. V. 6. 1. 1; T. B. 3. 6. 10. 1. “Thou, first inventor of this prayer, O Agni”, Griffith. This is the मनोतामन्त्र)—468.

“त्वम्बिलया मूलदण्डया दर्व्या जुहोति” (see Kāty. Śr. 1. 81, and Āpast. Śr. 1. 15. 12. त्वम्बिला = ‘having the cavity on the bark-seed (a ladle)’. In the Āpast. passage it occurs as त्वक्तोबिला which the Com. explains by त्वग्भागे बिलं यासां)—118.

“त्वमग्ने व्रतपा असि” (R. V. 8. 11. 1. ‘Thou, Agni, art guard of sacred rites,’ Griffith)—792.

त्सरा, ‘approaching stealthily’ (M W) [Śābara explains it by छद्मगति]—153.

“त्सरा वा एषा यज्ञस्य etc.”—151-53.

“दक्षिणतो निधाय प्रतिपस्थाता अवद्यति”—591.

दक्षिणा, defined as दक्षकस्त्री, and दक्ष = बल ‘(?)—413.

“दक्षिणा युक्ता वहन्ति ऋत्विजः”—349.

“दक्षिणाद्वान्मध्या चावद्यति”—351.

“दक्षिणे पाणौ जूहुमासादयति”—763.

दण्डकलितवत्—521-23.

दण्डेन युध्यते (gives no idem of the दण्डो)—301.

दण्डो मनोहरो रमणीयश्च प्रहर शीघ्रम्—241.

दध, ‘giving’ (M W in कंकटकाय दधम्)—642.

“दधि घृतं शाकं शालयो देवदत्तो भोजयितव्यः etc.”—450, 542.

“दधि मधु घृतं तत्संसृष्टं प्राजापत्यं भवति” (Āpast. Śr. 19. 21. 14. 15)—89, 381.

“दध्मपिञ्जलैरवज्वलयति”—336.

दर्विहोम—116, 636.

“दर्शनमिदं व्यपदिश्यते प्राप्तिरुच्यताम्”—332.

“दर्शपूर्णमासयोर्यज्ञक्रतोश्चत्वार ऋत्विजः”—758.

“दर्शपूर्णमासाभ्यां स्वर्गकामो यजेत”—130, 140, 164, 172, 454, 662, 670, 672, 694, 702, 708.

“दशप्रयाजानिष्ठा etc.” (For दशपेय see Eggeling, Vol. 3, p. xxvi)—275.

“दशमेऽहनि दशपेयः सम्पद्यते etc.”—733.

“दश सामसहस्राणि etc.” (*Śloka*)—470.

दाविहोमिक—116-17.

दाशतय, relating to the R.V. as consisting of 10 *maṇḍalas*—106, 115, 572.

“दिक्षु दुन्दुभयो नदन्ति” (Cf. Apast. Śr. 21. 18. 11.)—444.

दिष्टगति, ‘the appointed way’, death—370, 392.

दीक्षणीयेष्टि—306-7.

“दीक्षासु यूपं छिनत्ति क्रीते वा राजनि”—742, 744.

“दीक्षितमदीक्षिता दक्षिणापरिक्रीता ऋत्विजः etc.”—349.

दीक्षितव्रत—748.

“दीक्षिताः सत्रं यजन्ते etc.”—564.

“दीक्षिताः स्वार्थं यजन्ते etc.”—564-65.

“दीक्षितो न ददाति न जुहोति न पचति”—630.

दीर्घैः केशैः शोभनो देवदत्तः—557.

“दुहान ऊर्ध्वदिव्यं मधुप्रियम् etc.” (R. V. 9. 107. 5. “Milking the heavenly udder for dear meath etc.”, Griffith)—206.

“दूणाशेन यजेत” (?)—77.

दृष्टकार्य (opp. to धर्ममात्र)—396-97.

दृष्टप्रवृत्ति—58.

दृष्टे सति अदृष्टकल्पनायां हेतुर्नास्ति—468.

देवता. of secondary importance in a *yāga*, 85 ; the fruit comes from the *yāga*, not from the *devatā*—86, 87, 137-146 ; but see 305 ; def. on 454-55 ; indispensable to *yāga*—651.

देवदत्तयज्ञदत्तपाकेन...एकः किञ्चित् करोत्यपरोऽपि किञ्चित्—545.

“देवदत्तेन सभायां परं प्रलपता etc.”—221.

“देवदत्ते यज्ञदत्तयानमारुढे etc.”—803.

“देवदत्तो भोजयितव्यो गो विष्णुमित्रो भोजयितव्यः etc.”—71.

देवदत्तो मथुरायां ब्राह्मणः—877.

देवदध (in the sentence ‘चत्वारि वा एतानि देवदधानि अवदानानि etc.’) [It is thus explained by Śābara:—दधशब्दो भागधेय-वचनः, तद्यथा ‘कण्टककायदधं, नापिनायदधं’ इति देवदधानि देवभागा इत्यर्थः]—641-42.

“देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे etc.” (T. S. 1. 8. 7. 2.)—166, 789, 853.

‘देवानाज्यपानावह’ (Śatap. 1. 4. 2. 17. Bring hither the butter drinking gods)—473.

‘देवासुराः सत्यमभजन्त etc.’—604.

‘देवीरापः’, a *mantra* used when crossing a stream (V. S. 8. 26. etc.)—792.

देशना, dissection, instruction—300.

दैक्ष अग्नीषोमीयपशु (दीक्षासंबन्धात्)—75.

‘दैव्या अध्वर्यव उपहूताः etc.’ (T. S. 2. 6. 7. 4. Āpast. Śr. 3. 2. 8.)—172.

“दैव्याः शमितार उत मानुष्या आरभन्वम्” (T. B. 3. 6. 6. 1; Ait. Br. 2. 6)—267.

- “धावापृथिव्य एकपालः” (Cf. T. S. 2. 1. 4. 7)—16, 45.
- “धावापृथिव्यां धेनुमालमेत etc.”—379.
- “द्वयान्यङ्गान्यभिमृशति श्रुतान्यश्रुतानि च”—583.
- “द्वयोः प्रणयन्ति यस्मात् द्वाभ्यामेति”—41.
- “द्वादशदीक्षाः etc.” (T. S. 5. 4. 8. 2)—778.
- “द्वादश द्वादशानि जुहोति”—854.
- “द्वादशाहमृद्विकामा उपेयुः”—66, 352, 374, 877.
- “द्वादशाहेन प्रजाकामो यजेत”—97.
- “द्वादशाहोऽहर्गणः” (Cf. Āpast. Śr. 24. 4. 4)—95.
- द्वादशोपसत्त्व—64, 66-67.
- “द्वाभ्यां खनति” (T. S. 5. 1. 4. 1)—863.
- “द्वाभ्यां गायत्रीभ्यां वैश्यस्य”—111.
- “द्वाभ्यां लोमावद्यति etc.” (T. S. 7. 4. 9)—64, 78.
- “द्वाविंशाः पवमाना अभिषेचनीयस्य”—452.
- द्विकर (वाक्य)—838.
- द्वियज्ञ, a sacrifice performed for two—356, 359.
- “द्विरात्रेण यजेत”—485.
- द्वेष्य (in Sūtra)—361.
- “द्वे संस्तुतानां विराजमतिरिच्छेते”—495, 497.
- “द्व्यक्षरो वषट्कार एष वै प्रजापतिः”—122.
- धर्माः, ‘details’, ‘particulars (of rites)’—129, 135, 300.
- धर्मजात, ‘the whole body of details’—300.
- धर्ममात्र— (opp. to दृष्टकार्य)—396.
- धानवयोवचन, expressive of धानं and वयस् (?)—379.

“घान्यमसि धिनुहि देवान् etc.”, (V. S. 1. 20)—171-72.

“घामनामासि”—789.

“घारयेयुस्तं यं कामाय गृह्णीयुः etc.”—513, 515-16.

“घार्यो गतश्रिय आहवनीयः”—280.

घिष्ण्य, a subordinate—49.

घुरि सामकर्मन् (according to the *Sūtravṛtti*, this has reference to the injunction आवृत्तं धूर्षु गायेत्)—494.

घेनु is not only a cow but also the female of other animals, e. g. अश्वघेनु = a mare—58.

“घेनुरथैष भूर्वैश्वदेवस्त्रिवृदेव etc.”—419.

घ्र वा (the largest of the 3 sacrificial ladles, Garbe)—650.

“न केसरिणो ददाति नोभयतोदतः प्रतिगृह्णाति” (See T. S. 2. 2. 6. 3)—414.

नक्षत्रेष्टि—434.

“न गिरा गिरेति ब्रूयात् etc.” (See Tāṇḍya Br. 8. 6. 9)—183, 185, 222, 435.

“न ग्राम्यान्पशून्हि नस्ति नारण्यान्” (T. S. 5. 4. 3. 2)—625-27.

“न च गृहीतविशेषणा etc.”—26.

न च दृष्टे सत्यदृष्टकल्पना संभवति—737.

न च प्राप्तस्य पुनरुपदेशे किंचिदस्ति प्रयोजनम्—647.

न च भिक्षुका भिक्षुकादाकांक्षन्ति—105.

न चार्थात्कृतं चोदकेन प्राप्यते—800.

न चैकः शब्दोज्जेकार्थो युक्तः (Cf. अन्यायश्चानेकार्थत्वम्)—800.

“न जगत्या परिदध्यात् etc.”—493.

“न तोपशौ करोति न सोमे”—623.

‘न त्वावानन्यो दिव्यः etc.’ (R. V. 7. 32. 23. ‘None other like to thee, of the earth or other heavens etc.’—Griffith. Āpast. Śr. 17. 8. 4)—204.

‘न प्रतिसमिन्धीत यत्प्रतिसमिन्धीत आतृव्यमस्मै जनयति’—874.

‘न प्रप्रेति ब्रूयात् etc.’ (See R. V. 6. 48. 1 and T. B. 8. 6. 5)—187.

‘न भवन्तः समाजं गच्छन्ति etc.’—236.

‘न मांसमश्नीयात् etc.’—562.

‘न माता वर्धते न पिता etc.’—235, 254.

‘न राजन्यो वैश्यो वा साक्ष्नाय्यं पिबेदसोमपीथो ह्येषः’—880.

‘नव त्रिवृन्ति ग्रहानि etc.’—101.

‘नव प्रयाजा नवानुयाजाः etc.’ (T. B. 1. 6. 3. 3)—801

‘नव प्रयाजान्यजति नवानुयाजान्’—385.

‘न वाजिनेन प्रचरन्ति’—46.

न वा शब्दपूर्वको ह्यर्थसम्प्रत्ययः तस्मादर्थनिष्पत्तिः” (So the ancient वृत्तिकार)—450.

‘न विषं भक्षयितव्यम्’—621, 627.

‘न वै त्वं ममालमसि जायार्थे etc.’—197; (with जायंत्वे) 528.

‘न वै बृहद्रथन्तरमेकं छन्दः etc.’—204.

‘न वैश्वदेवे उत्तरवेदि उपवयन्ति etc.’—42-43.

‘न वै स्त्रैणानि सख्यानि सन्ति” (R. V. 10. 95. 15. ‘With women there can be no lasting friendships’—Griffith.)—178.

‘न षोडशी नाम यज्ञोऽस्तीत्याहुः’—495.

न सर्पायाङ्गुलिर्दया—621.

‘न सर्वाणि सह यज्ञायुधानि etc.’—862.

‘न स्वाहेति वचनं करोति यन्त्रं च नाह’—637.

“न हि देवतामन्तरेण यागो भवति—657.

न हि देवदत्तो देवदत्तेन स्तूयते—553.

न हि पृषदाज्यत्वं नाशयति यस्य क्षीरेण भोजनगुदितं भवति (?)—801.

न हि देवदत्तस्य ग्रामाच्छादिकं तद्यज्ञदत्तस्य भवति—2.

न हि सामान्यवाची शब्दो विशेषानभिबध्नाति—634.

न हि स्निग्धस्य स्नेहनं कर्तुं शक्यं पिष्टस्य वा पेषणम्—191.

“होतारं वृणीते नार्षेयम्”—753.

न ह्यकुर्वन्ति कारयतीति भवति—362-63.

‘न ह्यत्र गौर्दीयते etc.’—353-54.

न ह्युखायामधि श्रीयणायाम् etc.”—545.

“न ह्युल्का प्रकाशनेनाप्रयुज्यमाना etc.”—248.

न ह्येकस्य शब्दस्यानेकार्थता सत्यां गतौ न्याय्या—111.

नागवेलायामागन्तव्यम् [It is difficult to assign a meaning to this context which requires that it should be some time at which elephants are known to do something or other—perhaps to their trumpeting at feeding time ?]—660.

“नातिरात्रे गृह्णाति षोडशिनम्”—624.

नानाबीजिकेष्टि (See Vol. 1)—750, 789.

“नानुयाजेषु ये-यजामहं करोति”—620, 625.

नान्तरिक्षेन दिवि अग्निश्चैतव्यः—602.

“नान्यामाहुतिं पुरस्ताज्जुहुयात् etc.” (T. S. 6. 2. 3. 2)—606-7.

“नायुर्दा जुहोति न साम गायति etc.” (Cf. Āpast. Śr. 8. 7. 17)—38.

नारिष्टहोम—122.

नारिष्टान्होमात् जुहोति”—434.

“नाश्वं विक्रीणीत” (Smṛti)—414.

“न सोमयाजी सन्नयेत्” (T. S. 2. 5. 5. 1)—648.

नास्कन्दपालिकावत् (?)—820.

“नास्यैतां रात्रि पयसा अग्निहोत्रं जुहुयात् etc.”—691.

निकामित्, N. of a class of sacrifice (so Garbe, see Āpast. Śr. 22. 1. 2 and 24. 4 6)—78.

निगम, the Vedas or a quotation therefrom—457, 462, 465, 473.

निगमन, the summing up or conclusion in a syllogism—1-10.

“नित्यघृत आहवनीयो गतश्चियः”—875.

“निरवधयन्तो भक्षयन्ति चक्षुषाकारं भक्षयन्ति” (Cf. Āpast. Śr. 13. 17. 5, 6)—342.

निर्घान (√घ्ने), ‘sucking’—342.

“निर्मन्थेनेष्टकाः पचन्ति” (See निर्मन्थ्य in Vol. 1)—41.

निर्वाप—166, 170-71.

“निवीतं मनुष्याणाम्प्राचीनावीतं पितृणां etc.” (T. S. 2. 5. 11. 1)—434.

“निवीता ऋत्विजः प्रचरन्ति”—674.

निशियज्ञ—828-29.

निष्कास, ‘scrapings from a pan (Āpast. Śr. 8. 7. 14)—37.

“नीचैः सदो मितुयात्”—366.

“नीतासु दक्षिणासु चात्वाले कृष्णविषाणां प्रास्यति” (T. S. 6. 1. 3. 8, See above, चात्वाले etc.)—748.

“नेष्ट्वा बर्हिः सन्नह्यते etc.”—124.

“नेमि नमन्ति etc.” (R. V. 8. 97. 12)—202.

“नैतस्य पशोर्ग्रहं गृह्णाति”—322.

नैयमिक—670.

“नैऋतं चरं नखावपूतानां परिवृत्यै etc.” (Cf. T. S. 1. 8. 9. 1)—
222, 435 (नैऋतः).

“नैऋतं चरं निर्वपेत्कृष्णानां व्रीहीणाम्”—615.

“नैवारः सप्तदशशरावः क्षीरे चरन्भवति” (Cf. Āpast. Śr. 16. 33. 3)—
375.

‘नैवारश्चरः’—435.

नैष्कर्तृक, one who lives by cutting wood (?)—350.

“पञ्चतानि हवींषि सर्वपर्वसु सञ्चरन्ति”—14.

पञ्चदशरात्र—832, 834.

“पञ्चदशा सामिधेन्यः”—492.

“पञ्च पञ्चनखा भक्षाः”—595.

पञ्च पञ्चाशत्स्त्रिवृतः संवत्सराः” (T. B. 3. 12. 9. 8)—268.

“पञ्चभिः पशुभिर्यक्ष्यमाणः सन्निवपेरत्”—560.

“पञ्चभिरश्वैः क्रीतः”—412.

“पञ्चभिर्युनक्ति etc.”—752.

पञ्चम्यां पञ्चम्यां भुङ्क्ते—505.

“पञ्चैन्द्रानतिग्राह्यान् गृह्णाति”—639.

पटह्वेलायामागन्तव्यम्—660.

पटे आकृष्यमाणे तदाश्रितं चित्रमप्याकृष्यते—81

“पत्नय उपगायन्ति” (T. S. 7. 5. 8. 3. Āpast. Śr. 21. 17. 4)—
78, 443-45.

‘पत्नी संयाज्य प्राञ्च उदेत्य मानसाय प्रसर्पन्ति’—553, 558.

पत्नी संयाजाः—158.

‘पत्नी संयाजान्तानि अहानि संतिष्ठन्ते’—158-59, 781.

पदोत्तरं सूत्रम् (?)—402, 409.

पम्पाकुलायप्रतिमाश्च वृक्षाः—14.

‘पयसा अग्निहोत्रं जुहोति’—626.

‘पयसा मैत्रावरुणं श्रीणाति etc.’ (T. S. 6. 4. 8. 2)—148, 291, 293, 739.

‘पयोन्नत ब्राह्मणस्य etc.’ (T. S. 6. 2. 5. 3)—434, 815.

परमापूर्वं (as distinguished from अङ्गापूर्वं)—151-53.

‘पराक् बहिष्पवमानेन स्तुवन्ति’—488.

‘पराचीः सामिधेनीरन्वाह’—488, 499.

पराद्धं, the highest number—411.

परिक्रय, hire wager—348-49, 352-53.

परिचक्षा, offence censure, blame, (See Eggeling on Śatap. 2. 3. 1. 36 etc.)—46.

परिचोदनासूत्र—563.

परिधि—524-25.

‘परिधौ पशुं नियुञ्जीत’—222, 435, 835 and 836 (with नियुञ्जन्ति).

परिसंख्या—469, 503 (•ख्यान).

पर्यग्निकृतं पालीवतमुत्सृजति’ (T. S. 6. 6. 6. 1)—297, 583.

पर्यग्निकृतानारण्यानुत्सृजन्ति’—293, 727.

पर्युदस्तानुयाजक—(See Prābhākara Mīmāṃsā, pp. 237-38. Jhā renders it “partial rejection.”)—622.

पर्युदास, ‘exclusion’ (in contra. to प्रतिषेध, prohibition)—624, 629, 631.

“पर्वणि नाध्येयम् etc.”—849.

“पवमाने रथन्तरं करोत्याभवे बृहत् etc.”—351, 539.

पवमानेष्टि—375, 774.

पशुकामेष्टि—296.

पशुवत् (in Sūtra)—709, 711, 734.

पाक्षिक—617.

पाञ्चदश्य—121.

पादिक, ‘daily wages’ (= $\frac{1}{4}$ rupee ?) (See Mahābhāṣya 1. 3. 72)—413.

पादिन्, one who receives a fourth (See Manu 8. 210 and Bühler’s note)—418.

पारिप्लव, ‘confused’ (?)—4.

पार्वणस्थालीपाक—54, 55.

पार्वणहोम—122.

पार्ष्ठिक, relating to the पृष्ठयषडह—101, 103.

“पावमानः सरस्वती” (R. V. 1. 3. 10)—861.

“पिच्छोलाभिरूपगायन्ति” (पिच्छोला = a flute. See Āpast. Śr. 21. 17. 16)—443.

पिञ्जूल, a bundle of grass etc. (as in दर्भपिञ्जूलैः etc. See Vedic Index)—336.

“पितृभ्यो बर्हिषद्भ्योधानाः etc.” (T. S. 1. 8. 5. 1)—348.

पितृयज्ञ—684.

‘पिष्टयज्ञेन होतारं वृणीते नार्वेयम्’—56.

पिष्टपेषण—191, 830.

पितृलेप (Āpast. Śr. 3. 9. 11. etc.)—127.

“पुनः स्तोमस्य सवनं etc.” (*Śloka*)—452.

“पुनरुत्स्यूतं वासो दक्षिणा etc.” (T. S. 1. 5. 2. 4.)—402.

“पुनातः सोम etc.” (R. V. 9. 63. 28)—206.

पुरावाचः प्रवदितो निर्वपेत्” (T. S. 2. 2. 9. 5)—712-13.

“पुरोडाशकपालेन तुषानुनयति”—867.

“पुरोडाशाभ्यामेव सोमयाजिनं याजयेत्”—643.

“पुरोडाशेन वै देवा अस्मितलोकं अर्चुवन्” (Cf. T. S. 5. 5. 1. 5)—329.

पुरोनुवाक्या—117.

“पूर्णमासाय सुराघसे स्वाहा”—122.

“पूर्वं धूमं प्रतिपद्यते पञ्चादग्निं etc.”—103.

“पूर्वस्मिन्नस्युक्ते वैष्णवस्त्रिकपालः”—40.

पूर्वाह्नो वै रथन्तरं etc.” 546.

पूर्वेद्युरमावास्यायां वेदिं करोति”—740. 818.

“पूषा ते ग्रन्थिं ब्रूनातु etc.” (T. S. 1. 1. 2. 2. with ग्रन्थातु)—822.

“पूषा वा विभजतु etc.”—855.

पृथगग्नीं प्रणयतः पृथग्वेदीं कुरुत”—719.

“पृथिव्यै स्वाहा etc.”—120. 636.

पृथदाज्यवत् (in *Sūtra*)—567. 615

पृथदाज्येन वत्स्यति यजति”—462.

पृथदाज्येनानुयाजान्यजति” (T. S. 6. 3. 11. 6)—473-74. 476.

568.

पृष्ठ, in *Sūtras* 7. 3. 35, 36, is not स्तोत्रवाची but ऋग्व्यवाची.

पृष्ठशमनीय, a special kind of *Agniṣṭoma*—355, 357-58.

पृष्ठानां रथन्तरं पृष्ठं भवति (See *Āpast. Śr.* 22. 15. 5)—35.

“पृष्ठैरुपतिष्ठन्ते” (Āpast. Śr. 17. 12. 10)—50 51. 111.

“पृष्ठयः षडह्लयस्त्रिंश रंभणः” (Cf. T S. 7. 2. 6. 2)—546.

“पृष्ठयः षडहो द्वौ स्वरसामानौ” (Cf. Āpast. Śr. 23. 3. 9)—45.

“पृष्ठयः षडहो बृहद्रथन्तरसामा” (Āpast. Śr. 21. 8. 8. 12)—533.

“पौण्डरीकाणि बर्हीषि भवन्ति” —236.

“पौण्डरीकेण एकादशरात्रेण स्वाराज्यकामो यजेत्”—566.

“पौर्णमासीमभिमृशेत्”—703.

“पौर्णमास्यां पौर्णमास्या यजेत् etc.”—694. 701. 720. 779.

“प्रकृतिप्रत्ययौ प्रत्यार्थं सह ब्रूतः” (Mahābhāṣya 3. 1. 67, Vārt. 2)
—676-77.

प्रगाथ (=प्रकर्षेण यत्र गानं सः)—205. 207. 210-11.

“प्रजाकामा गवामयनमुपेयुः”—63.

“प्रजापति मनसा यजेत्”—652.

“प्रजापतिर्यज्ञमसृजत etc” (T. S. 6. 3. 11. 5)—391.

प्रजापतिर्वा एक आसीत्स आत्मनो वषामुदखिदत्” (T. S. 2. 1. 1. 4)—
629.

प्रजापतिहृदय ‘the heart of P.’ is a *Sāman* sung over the
completed altar (Eggeling Index to Vol. 5. and Śatap.
9. 1. 2. 40)—26.

“प्रजापतेहृदयमनुचं गायति” (Cf. Āpast. Śr. 17. 12. 11)—26-27.
प्रेणोड्यां—132, 134.

“प्रणीताः प्रणेष्यन् etc.”—152.

“प्रणीताभिर्हवीषि संयोति”—334.

प्रतिकर्ष (in Sūtras) (See Index to Jhā)—509. 511. 513.
732. 746.

“प्रतिपस्था वषां श्रपयति”—591.

प्रतिसमिन्ध . to kindle again'—874.

प्रत्यासत्ति, 'close contact'—85 93.

"प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः"—(Mahābhāṣya 1. 1. 7 Vol. 2 Paribhāṣā 107)—536.

प्रदीपवत् (in Sutra), a lamp placed in one part of a room gives light to all seated there—696.

प्रदीपस्य प्रासादे कृतस्य राजमार्गेऽध्यालोककरणम्—797. 799.

प्रदेश (and प्रदिष्ट) 'a direct injunction' (in contradistinction to an अनारभ्यवाद)—620. 622.

प्रयाजवत् (in Sutra), an illustration of subsidiaries which have to be repeated with an offering—164.

"प्रयाजे प्रयाजे कृष्णलं जुहोति" (T. S. 2. 3. 2. 3, Āpast Śr. 19. 21. 10)—7 56. 57. 74. 83.

प्रयोगवचन—803-4.

प्रयोजनसूत्र—296, 431. 472. 520.

"प्रयोजनाभिसंबन्धात्पृथक्सतां ततः स्यादेककर्म्यं etc."—603-64.

"प्रवयसमृषभं दक्षिणां ददाति" (प्रवयस्='strong' and also 'aged')—724.

"प्रवोवाजा etc." (R. V. 3. 26. 1)—161.

"प्रशसा बाहू कृणुतात्" (T. B. 3. 66. 2)—275-76.

प्रसंग (Jhā, p. 241)—661. 797.

"प्रसवे उभे कुर्यात् गोसवै उभे कुर्यात्"—846.

प्रसू (ādi)—841.

प्रस्तावोद्गीथप्रतिहारोपद्रवनिघनवन्त—470.

प्रस्थसुदेवदत्तः—640.

“प्रहृत्य परिधत् जुहोति हारियोजनम्” (Cf. Āpast. Śr. 13. 17. 1)—
761-65.

“प्राकृतात्कर्मणो यस्मात् etc” (first *pāda* of *śloka* defining
अतिदेश)—11.

प्रागाथिक (so too the सूत्रवृत्ति, but Mādhava प्रागाथादिक and
the टुण्टीका reads प्रागाथादिक)—203 205-208, 211.

“प्रागासीनो धिष्यन्नाधारयति” (Śabara says this is a name given
to the *Gārhapatya* by a former *ācārya*)—49.

प्राजहित, a *Gārhapatya* fire maintained during a longer
period of time (M W)—807.

“प्राजापत्यं धृते चरं निर्वपेत् etc.”—87.328.

“प्राजापत्यं चरं निर्वपेत् शतकृष्णलम् etc.” (Cf. Ā past. Śr. 19. 21. 1)
—303 327 337, 343

“प्राणा वा ऐकादशिनाः etc.”—524.

“प्रातःसवने गृह्यः तेजो वै प्रातःसवनम् etc.” (See T. S. 7. 6. 11. 3)
—499.

प्रातःसवने वा एतद्वैभवेवयज्ञ संस्थापयति—340.

प्रातिस्विक—63.

प्राप्त obtained' from a rule valid (opp. to प्रतिषिद्ध)—620.

प्राप्ति, holding good (of a rule), validity—620-21.

प्राप्तिसूत्रमेतदुत्तरचिन्तार्थम् (?)—16.

“प्रापणीयमहर्भवति”—24.

प्रापणीयस्य निष्कासै उदयनीयमनुनिर्वपति” (T. S. 6. 1. 5. 5 with
अभि for अनु)—736.

“प्रायणोयोऽतिरात्रः” (Āpast. Śr. 21. 5. 2)—95.

प्रायिक—5.

प्रासपिक (the gift) bestowed upon, or belonging to, the
प्रसर्पक, an assistant to the *Rtvik*—354.

“प्रा स्मा अग्निं भरत” (Ait. Br. 2. 6; Āpast. Śr. 7. 15. 8)—180-81, 250.

“प्रोहि देव उशतो यविष्ठ etc.” (R.V. 10. 2. 1, where the reading is पिप्रहि देवान् “Gladden the yearning gods, O thou most youthful etc.”)—462.

“प्रैषाग्नेयेन वापयति मिथुनम् etc.” [T. S. 6. 6. 5. 1 which reads (with Mādhava) प्रैषाग्नेयेन]—261.

“प्रोक्षणीरासादय etc.” (Āpast. Śr. 2. 3. 11)—249.

“प्रोक्षिताभ्यां दूषदुपलाभ्यां पिनष्टि”—131.

“प्रोक्षिताभ्यां मुलूखलनुसलाभ्यामवहन्ति” In the Vedic Index this is called *Plakṣa prāsraṇa* in accordance with Tāṇḍya Br. 25. 10. 16, and is said to be ‘the N. of a locality 44 days journey from the spot where the Sarasvatī disappears’. The meaning which I have given is Garbe’s. (MW)—131, 222.

‘प्लक्षप्रस्रवण’, N. of place where the Sarasvatī rises (See Vedic Index)—360.

“प्लक्षं प्रस्रवणं प्राप्यं etc.” (Āpast. Śr. 23)—360.*

* In the Old Series here we find the mention of “to be continued; but it did not continue further in the Series.

